MANUSCRIPTA
INSTITUTI OSSOLINIANI
II. 230

1 mss 230

DIARIVSZ

Annus 1660.

Diariusz mojej peregrinacyej w którą wyjechałem z Panem Bratem
szczęśliwie, wprzód prośby Błogosławieństwa Bożkiem, po tem prośby Bło-
gosławieństwa Matki Dobrodziejskiej mojej, niech sam Pan Bog będzie
prowadzicel y dawca Vsiem memu, aby omnia facta mea, w tej drodze
mogły cedere na chwałę iego Swiętą, y Matki iego Panny Przenaswiętszej

Maius

17 Wyprowadzała nas JEMość Dobrodziejka ze Wrzyszowa do
Grabowey. Na południe byliśmy w Odrzywołku: na noc do Inowłodzu, dla
tego nie na Inowłodz iechali, żebym był nawiedził, przed tą drogą moią, JEMość Panią Podkomorzyną Sieradzką, nie zastaliśmy w Inowło-
dzu JMMościów, aby iednak dzień Vczynić tym dańcem JEMość Pani Pod-
komorzyney z Inowłodza do JMMościów.

13 Na południe do Lipia, tam JEMość zastaliśmy, y WPana Pana Starosty
Stanisławowskiego Syna WPana Podkomorzego, który z dania
na powrotnym zastał nas w domu swoim, także y WPana Pana
Bodzechowskiego Podkomorzanina.

14 Na południe tamże byliśmy w Lipiu: po obiedzie przegrawszy wyzej po-
mienionych JMMościów, na noc wyiechaliśmy, do stawszey należytości Bra-
ci moich Panów Dygnosów.

15 Na południe w Piotrkowie: tam zastaliśmy z Pragi powracaiącego do
Ojczyzny Xięgrzcia WPana Wiśniowieckiego (Kiedrzyckiego) Syna, przy nim
JMMościów P.P. Gorzeńskich, WPana Pana Bernarda, Podczaszego
Sendomirskiego Synow, y Pana Wirowskiego, którzy odieżdżaiąc z
Piotrkowa nawiedzili nas, z Panem Stanisławem Gorzeńskim w go-
ścinie, na noc tamże.

16 Tamże na południe y na noc.

17 Benedictio wina wszy, przed wielkiem Obrazem Antoniego Swiętego
P Ojców Franciszkanów, po obiedzie wyiechaliśmy z Piotrkowa. Na noc
do Wsi Pana Wawrzyńskiego Kasztelana Vrzędowskiego.

Ex Bibliotheca Itt Rei Michaelis Ossolinski Castellani Zarcensis

INSTYTUT OSSOLIŃSKICH

10.0.
aius

tam dowiedziemy się o śmierci Brata jego Pana Wojewody Mazowieckiego, także y Żony jego Xiężny Wiśniowieckiej Córki Xięcia Michała tego co się z Prayd powracał, także y o powrocie Syna jego z cudzych kraiów.

18 Za Mszą Świętą do Radomska, na południe do Ciebl, tamże y na noc
19 W Ciellach. Mszy Świętej wysłuchawszy y sfaworowawszy się przed Obrazem Naszey Panny, na południe wyiechaliśmy do Mstowa tam nawiedziliśmy Obraz cudowney N: Panny, na noc do Rudnika dac, w Dobrach maiętności Pana Koryncińskiego Starosty Oniewskiego dowiedziemy się o śmierci Pana Ossubnickiego, Starosty Sonedzkiego który w młodem wieku wyszedł z tego Świata, pożałowany, y dla niebożczyka Ociemienia także Matki, która był wygnał z maiętności.

20 Szczęśliwie szczęśliwszy na Granicy Śląskiey, w Woźnikach maiętności J:P: Mostu Pana Castryneńskiego, na południe, tamże y na noc.

21 Odprawiwszy orszak do domu, który nas odprowadzał, wyiechaliśmy na południe do Gor Tarnowskich, w których przed tem, gdy przed wzgardą Chorobliwą, JE Mostu Dobrodziejka mieszkała, tamże y na noc

22 JE Mość Pan Grafowi Hinklowi wszelkę oddawszy, wyiechaliśmy po południu, na noc do Stołecznego miasta, Grafa Vonfele, przez ciego także miasteczko (które zowią Tarzko iadąc) wiedziemy, ciego zamek, który wielkim kosztem na wyżynie górze nowo wystawił, prowadzenia wody pod górą.

23. Za południe w Chrzanowicach, pod tem miastem Odrę przebrawszy: Za noc do Trzebinia miasteczka Xiędza Bazyla Kowalskiego, tam się takie łzy gdy z nich konie siła ciężka do ostrego ekra zdechają.

24 Za południe w Oświęcimiu, tamże y na noc w Austeryi pod gronem winnem stałym, przeciwko zamkowi pod którem iest fontana Kapłani Trzykroć na wierzchu iest zegar cum globis które demonstrant rotationem planetarum &c:

25 Z Oświęcimia oraz Tokiem, którym iest ziemia nie tylko w samej Polsce, ale y po całem Śląsku y Morawie, niedroga, którymi zmaiduią się lepsze y znaczne Panie: powiedział nam Pan Gospodarz Melchior Opitz że przed kilkanaście lat, gdy w ciepłym mtynie, na gruntowe w Śląsku stał żołdak postrzegł mtynarzyka że czyni dorabiał mtynarzowi noży, niżeli siekyra, bodaj czy ostrzeliwy, gospodarz zawsze, postrzegł go czego dowiedziawszy się mtynarka, że żołdak rzemiosłem, zadała mu że nie tako ostro, że żadny ostrem stał się jednak lubo tępiem nim na tobie tego będzie, żeżnim rzemiosłem się znaiść był, robił iako ostrzej należy: czasu iednego gdy z mtynarzyckiem podle się stawił, gdzie ostrzenie stali wzmawiała, zaczęła mu się tego że z żołdata ostra. Wczyniła, pokaz-

zawiły

zawsze go, który znak był zwolałem, powinowała na czas ij to, gdyby na Boże lato w processyi rzemieślnych kwiatków dostał, ij ziadł który z rzemieślników z obrazkiem Pana Boga niesiony jest w Lipnorek, gdy kapłan idzie z Monstrancyą przed nim dwoch rzeźnych kurcia, które, idąc przed kapłanem wszystkie) zrzucawszy ij wstrzymawszy, to oniet, zaraz się że tak bożnie zrzucą uroniet się ad przykładu, ażeby nie dziwiał zapewne wilnus w się z nim działo. Mieszkaj spalono, ij wtym ten sobie Gwardyan Kuchmistrza na ten czas bij ta ciesze V tego gospodarstwa, która na to patrzała ij zabiła tego znata.

26 W ogrodzie Arcibiskupiem Leopolskim bystrzy po południu, który Andreas Dzian zamordny Biskupa Wrocławskiego zamieszkał Biskupstwa dworzec, ustawowany od naszego S. P. Królewicza Polskiego Karola, ij rezydencyą wybudował w tem pięknym, rad wielkim. Kosz Cor. Kolorei miasto nazwane) który Pałac ij ogrod, w koło obwiera kapuna wielka, na której jest zamek piękny ogrodzie, takim murowany, tegoż dnia widziałismy. Kosz Leopolis, w koło położenie murami ij wałami V. fortyfikowana, kosz we dwie ij niedrzy wały, ij mury obwiera wielka.

27 V Oicow Jezuitow odwiedzili Kosz. S. z kazaniu obiem pożegnawszy się bardzo pięknym porządkiem odprawowanej na Boże lato procesyi.

28 Wyjechawszy z Kosz, na południe do pałacu Arcibiskupiego miasta: na noc do miasteczka X. X.: Brzeskich, które zowią Reichenstein.

29 Na południe do Glam miasta bardzo obronnego ij V fortyfikowanego. nad tem miastem jest zamek na wyżkości skalistej górze bardzo piękny, wedle nie, także wzane ij bastiony piękne, z których piękna może wszystkiego miasta brzeg. w tem Glam w kollegium Oicow Jezuitow bylismy, które nowo zaczęte murują, fundował ich sam był na zakon Cesarz Rudolfus wtóry po ten gdy ij rebelią czeską byli fundował od Heretyków zniszczoną, Vpadłe sobie a Ferdinando Xsto Eubersian parochialen, przy którem bardzo kollegium nowe murują, tych kosztem, bo były ich zniszczenia, za nastawaniem kacy ich rebellicy od Cesarza. W tem Glam szczodrzi wojnie in Imperio przez lat 30 nie byli: ij onego nie dostali, kosto niego otrzymawszy, zdania ij forcze rzeczą. Ten Glam ozdobij Comitatus nie daleko granic Czeskich, na noc do Lewina.

30 Na południe do Statki wsdowij Piekłowniej, gdzie ten był generalissimus nad wojskiem V Cesarza, wybierając się do Polaka, z tem wojskiem które był Cesarz Leopoldus wtóry nam na pomoc przeciwko Turkom, gdy szczodrzi z nami wojowali Vnart. Na noc do Kienigraw Jezuitow bardzo pięknej, nowo w koło we dwie wodą także wały piękne z bastionami na blozach wielkich siedzi ale teraz bardzo zniszczone od Banerow Szwedzkich

Cesarskiego Generała pod czas woiny ze Szwedami.

31 Tamże słuchaią S: Ad Oicow Iezuitow wyśłuchawszy wyiechaliśmy do klasztoru na południe Miasteczka Grafa Kinskiego, na noc tamże.

Junius.

1 Na południe do Bodzybradow Miasta Cesarskiego, w którem iest pałac Xięcia tego ordy na Cesarskim pogranicznem, w Prawdzie mieszkaiąc, pod ten pałac ubiedwie bieha Łyka, mtyty czas pod potokiem na niey, za skałkami iest zwierzyniec bardzo wielki w koło obmurowany ni mal na mile wynosi. Zgrodzono Cesarskie ią, mowią w kilka mieiscach powalono, aby zwierz przechodzić nie, bo iak dla wielkosci nie mogli sie pozimie, tak dzikie zwierzęta ludziom, nie godzi sie iednak zabic pod Cesarskiego parku. Na noc do Miasteczka Kewic Grafa którego w ten czas Xiąże Fridlanda Walensztaina wnet ieszcze zabito, ale fiskus maiętności dobrano ią. To miasto fortalitas zrzeszono, tylko mury wielkie szeroki rzekami, głębokie byli przestrzone Kamienice. Tego dnia było takie zimno, że ludzie w ciepłych izbach siedzieć nie mogli, wiatr bardzo gwałtowny ią, zimny, poczęła z dzdżem padać, trwało to zimno przez [illegible] Tamże

2 Na południe do Pragi, stanęliśmy w Austeryi pod orłem Cesarskim tamże w kompanieyi, chodziliśmy do stołu, z Panem Lodronem którego nie stąd miał Pułkownik Cesarski za sobą, pod którego głębokim zdaniem Xiąże Ces: Xięstwa Nowe Kazimirze, miał regiment Kurs, ią, razem z tem Panem Lodronem, od Francuzow w ten czas wzięty był.

3 Wyprowadziliśmy, się z Austeryi na Cameralnie, do Pana Pana Cesarskiego Senatora Praskiego, nie daleko mostu przed wielkiem Collegium Oicow Iezuitow za nabożeństwem Kapucina Cesarskiego Monastyru Xięcia Fridrycha Cesarskiego, bardzo grzecznego człowieka, który we Francyi, w Niderlandzkich, w Anglii, Olandryi we wszystkich Kraiach swiat obeszedł tamże dawaliśmy od piędziesiąt osob na mieście, ze wszystkiem złożyli 88, dwoie drew za które dopłacaią fl: 12.

4 Po południu byli nas J. M. Ks. Rabsztyński, którego za commendatią Krolowey Jeymości w Konwikcie P. Oicow Iezuitow S: Bartholomei zostaią.

5 Byliśmy na maszerunku gdzie na plan Kawalerowie przed nas do pierścienia biegali: po południu byliśmy, z Panem wyżej pomnionem Cesarskiem do Kościoła S: Pawła P. Oicow Franciszkanow, tam widzieliśmy przy Cudownem Obrazie N: Panny Bolesnej, która Pana Jezusa z krzyża zdiętego ciało na łonie swoim trzymie do kościoła wprowadzaią, wszelaką wyschtą i zdobnią złotego złodzieia, który chuci Obraz Zbawiciela z Obrazu N: P: porwała go za włos, zaraz ma głowa Ucięta, która dla pamiątki iest przy wotach zawieszona.

6 Po południu wyszliśmy, do zbieżenia w koło Murowanego, Cesarskiego

Jurisa

3

Mieyo kłody zowią stella bo drzewa w tem zwierzeniu są długo-
rodzaia rakietek gorzeiących, bardzo pięknie in oryginalem figura-
w tem zwierzeniu iest pałac Cesarski, w którym kilkaset
nij in oryginalem figuram, dwie piętr na wzbiór. na dole
pokoie we wszystkie rakietowską robotą wymalowane in godzien cudo
pokoi na piętrze pierwszem takież pokoie, z kominami nie-
ie, na drugiem sala tylko przestrzenna in eandem figuram wsz-
ke V sali iest malowana bitwa z Czechami Ferdinandi III
gdy rebelią podnieśli byli przeciwko niemu, z tey sali ze gory
wdzięcznie na ścianie za przestrzeń bita, y druga z Szwedami
gdy na odsiecz chodzili Cesarzowi Pod tę stanie bo Kienigmark
wziął był iest mała strona przez zdradę y skarbów niemało na-
bvał Vniewczan, y Panow Czeskich którzy Vchodzą na stare mia-
sto y pieniędzy pozdzierali.

7 W Kościele y Collegio Societatis Iesu Jesuitow tey Societatis, S. Clementis, którym Kościołem
iest Venerabilis Michna Comes S.R.I. de Wazzanow wystawił rumpluzę
tego dnia na starem mieście na P. Marynii kościele w rinku wdzięcznie
dwie wieże wysokie na których gatek miedzianych nie stało dla tego
gdy rebelią podnieśli byli Czechowie przeciwko Cesarzowi, z bieli od Cesa-
rza będąc in signum ich zabiegania kazano iem pozwucać te gat-
ki y kurzyć. Że maią temu Cesarzowi Ferdinandowi III na cześć z zwycięstw
zabrali gatki dla tego że wiernie y chrześcijańsko bronili się Szwedowi gdy wzięt
był mały stronę miasta, y na ratusza in signum ich fortunatis pozwo-
lono iem, z bramy przeszłey Vzbroiony tylko z mieszek malowane po bronie
miasto takie na dachu, brany ze trzema wieżami, a temu z przyiaciołmi kaza-
li Vzbrojonemi w bramie tego dnia po wieczerzy. Kosto wyszyli Krzyż po-
wieką Wenedik nów po mostowie wodnistey, ke, na ten krzyżu iest stara
niewia wieżą.

8 Po południu był V nas JEW. Mość X. Xięgdz Brzanicki Jezuita, także
y X. Xięgdz Romuald Obrzowski Franciszkan, od S. Jacuba, posłuch.

9

10 Rano bylismy na nowym mieście w Kollegium Ojców Jezuitow y w ko-
grobie ich V JEW Mość X. Brzanickiego wyżej pomienionego, na
tem mieście iest sita pustek dla tego gdy na Husitow edikt od
Cesarza Ferdi: III wyszedł aby albo się nawracali, albo Vstępo-
wali z Królestwa, dosyć Vstąpie, inni za w swoiey posiada-
wszy, drudzy pustkami opuściwszy swoie mieszkania, do Saski
zieście naywięcey ich poszło, porzuciwszy fidei onych byli takie

Vb

100. Ut nullus qui populum doceret aureum magistrum aut civilis co-
Strzały Kluk. mio lib: ronicij iuhis doctorem se appellare queat cum morti Vocabula do-
26 ctrinam à lege Divina penitus alienam pronunciarunt. Dein Ut quis
SS scripta tanquam authentica citaret aut nullum aliud quam
Veteris et novi testamenti Verbum in ore haberet, nec alias Veres
missam celebraturus quam suas, non Vestium varium, non manus
chrismate Unctas, non calicis argenteis aureisq; seu obrisis quoq;
sine luteis, sine ligneis ad quem Videlicet modum Apostoli Vsur-
parunt, qui eodem habita missam, quo coenam quotidianam ini-
bant celebrij sine Ullis ceremonijs, ejusmodi sacrificium et baptismum sine
sale et oleo conficiebant, nullas imagines, nulla organa musica, nul-
las aquas asperiones, nullas candelarum consecrationes, nullum eucha-
ristiae aut sacrarium dominum altum seruarunt, talia tedij ich bijt
porzekane dogmata, zwali sie owszem Taborite, a to od tego że
naipierwsi obywatele miasta Taboru drzewiey nieb: od Pragi
18 wiorst odeszli, z nich znowu Piwarda alias Adamita A.D:
1421 wyszli że ij osiedli bijli in quadam insula, quam Moraf-
cius sibi fecit niedaleko Zatkie Skrzenicz, ij zewnątrz tamtych Pi-
sarzow sciany, Vozbrili. iako Dubrawski Olomunieck: Bischop. Hi-
storiographus Bochemus o nich pisze lib: 26.
Po południu bylismy w ogrodzie Pana Kolowego Wtorka, ktory iest
na wielkiey gorze, bardzo pięknej, ktorego iest stamtąd wszystka okoli-
ca widzieć potrzebuie, do tego ogrodu po schodach idąc bo ode drzwiach
schodzi się dwie zadrzołki wszedszy iuz tych schodach iest wyrei
ganek przed tem gankiem iest ffortana Lwa, miedziana, za ma-
ła miednica w ręce prawej trzyma tak, po lewej ręce Vroy iest pies
z ktorego paszczki ij ze Vbarbas tej rzeki, zatuż z drugiey strony
tamtej iest mała tana woda wypika: od tej fontany, skąd wy-
chodzą ganek przez ktory idzie się do ganku drugiego wyższego, na ktorym
rożne osoby przed tem gankiem iest zadrzewka, od tego ganku idąc
iest ieszcze wyżej altana z ktorey perspekt iest bardzo piękny ij wszelki
na wszystkę Pragę bo tej altany iest ganek z ozdobami zatuż rożnemi
Tego dnia idąc przez most na Moldawie nauczono, ktory zaczęto nie
z kosztownego kamienia Vladislaus filius Vladislai fratris germanus Sobie-
slai natus maior extruxit: ciężkiemi framugi ij Wołki, na ktore go mogło
być Kroków Pragą iest 16: ale Historicy tako Hagiek ij Dubrawius w
swoich historiach, tego mostu na 24 framugi bij Kladą mogło być prze-
cem tylo, ale teraz nie znaiduie się tylko 16: Kroków zaś iest 60 ale

credit

erudit eosque ritum numerum, bo naibrnie nie rychla, 700 ten nowe
ciwe ktoi przez lat 50050 nie nab w pal tego nowa iest Crucifix
tam Vtego Crucifixu, kiedy byli matke tchne Pragi wzieli szrzdz
starali sie Vlow przyiac przezene, na pamiatke tego miał Pan Geft
Michna kapliczke, na przeciwko temu Crucifixowi wistawic: wierzeo
Bramne otworzył Carolus 4tus Rex Bochemiae.

11.

12. Po poludniu na starem miescie, byliśmy w nowem Kollegium Oicow Iezuitow,
ktore bardzo wielkim nakładem iest splendide, w kwadrat na 300 o:
sob murowig, nie tylko izbami celi, y ozdobity, szlachetnemi robotami,
ale tez ab ezora na Vlice takowe robota, murowane, w ten kol-
legium zarow y studia odprawowac beda, ciur iedna cześć, ktorą
przez pięc lat murowali wygotowali, kosztuie ich 170000
13 Illustres Panowie Radziwiłłowie byli v nas na obiedzie.

14.

15 Studyalisuie nowy S: v Oicow Iezuitow w dzien S: Wita Patrona Bo-
chemiae, ktorego Religiue na zamku czeg; w ten dzien w kosci-
ele tego Swiętego: Te Deum laudamus spiwano y z dział 100 bito
za pokoi zawarty dzisiaiey Pana Bogu, z Rzeczp: Szwe-
dzka, po smierci Karoli Gustawi, nigdy koronę naszą Polską y Ce-
sarzem Rzymskim Leopoldem pierwszym, takze y za zgodę między
Francuzem a Hiszpanem.

16 W kosciele zamkowym nowy S: studyalisuy, ktorego tylko pierwszy ko-
min iako zwinowany ogniem piorunowym zostat, wszystek z cegły
kamienia był, ab ktorym wszelaki wzięcie od ziemi aż do da-
chowki, w tem kosciele naprzod wielebnemu B: Ioannie Kapistra-
nensis, Canonici Pragensis, Vtwy, bydgo, v Ioanny, zony nieboż-
tego y wielkiego zgrzana Wacława Króla Czeskiego, Carolo 2x
Regina Bochemiae kindl ex imperatoria Syna, spowiedzi, gdy
nie mogł być ani przez ochi grzeby, do tego przyiechawszy, aby
był celebrował zawsze confessionis, zony iego, kazał go ten nie-
zbożny Kosel z nowa w skrzynce zwocie; iako był swiątobliwy
ten chrystian, zawsze rzeka patefecit, tak krwiom do rzeczy
sciła ze corpus rozlanie, skrzynki, y przez ktore dni tak sucha
zostata aż ciało iego wigte było, w kosciele tem pochowa-
ne, ten grob iego kratą żelazną iest obwiedziony, tako ciało w zie-
mi nie ab ezora iest pochowane. Kosciołowi temu przywileiy Felix Bal
speciales indulxerunt, immunia ab infamia non exulet, po tem zarzis.
skrzydzeniu po kwoci ręce za wielkiego ołtarzem krzyża S: Wita

czerwo

060
Iunius
czerwonem exaratem pokutą, którego S. religiue quendam à regibus Longobardicis, Papiæ sepultæ byli, dowiedzione po ten czasu Regi Bocheniæ, a zapieczętowane do Pragi przysłane z topusgd byliny w kaplicy, w kturej Sanctus Segismundus Rex Bocheniæ leży, kturemu takowe examinem (ab sapra S. Vit) pokutą. po ten po prawej ręce iest krzesło kaplica, w kturej S. Wacław leży, takowe czerwonem zabite examinem pokuta, w tej kaplicy przy drzwiach wibrzeliny, aniżeby nieprzyiaciel za kraty, ale S. Wacław rękę wyciągnął, od Brata swego Bolesława zabity został, takiej mial nieprzyiaciel Drachemby ozdobnie.

Z zamkowego kościoła, bylinay w kościele S. Kosbawa, gdzie sam S. Kosbaw na post tego kościoła w kamieniu kotwanowali, we kto oprawnej leży, takowe nad tego kamienia, wielka bardzo drzewiana na żelaznych kołach, na łańcuchach wisi, przy tem kościele szpital fundował Jeroli: 11 na Ubogich biała ich bardzo dużą siecią z listewkami kwadratowemi. tego dnia linij z domu przyszły, w kturych abyśmy iesze do Loubanium nie ruszali się z Pragi rozkazanie Pana Dobrzeńskiego.

17. Ibidem.
18. Ibidem.
19. Ibidem.
20. Ibidem.
21. Ibidem.
22. Bylismy w ogrodzie Waldsteina Fridlanda którego w Egrze 14 mil od Pragi zabito z rozkazania Ferdi: II a to z Vdania że Panie chciał przeciw (tako do tych czasow bywało) niektore inne ale ex causis Vdano, że nie było nad niego przeciwnego i potężniejszego w państwie Cesarskiem, on wygrał bitwy pod Lipskiem gdy Szwed Gustaw król Szwedzki, nie wdzięczny) pałacu nie kosztowało kilkoro ogrod, w kturem iest fontan piękny, kturego przed tym wspaniały i porządny, między kturymi iest jedna z wanną wielką spiżową, w bok od sali idąc po prawej, do ogrodu wchodzący pod kturą iest gaj, przy kturem idą na taras przy, po kturych są rożne zwierzęta, y ptactwa rożnego, podle tych gaiow iest klatka na ptactwa wielka drutiana, w kturze ogrodzie iest w grudniu przekmarzu, zabawka, w kotło wodnem kamieniem obmurowana, o dnie tej zabawki powiedali, że iest nieznaią zabawa, ale my tego nie widzieli, bo ta zabawka była zamknięta, woda musiała z wielkości dawy, do niej idzie, przed tą zabawką, iest, naprzeciw kuchy pomieszkanie naprzeciw, albo naprzeciw kościoła do ozdobienia kuni przeszkoda, do kturej, kiedy kuni

Z3
Z4
Z5
Z6
Z7

czesiow:

ozero Wolczain z Patacu ganhami przechodzić, y z ganhow przeprawować się. Z tego ogrodu Walczkina bylinie na nowak mieście w ogrodzie Comitis Lubi ten ogrod cest ik nobilium Comitis zatorzony do ktorego z patacu wchodzi po prawej ręce cest sala niewielka, wrobiona Szkatułowa robota, y malowanie piękne, po lewej zas ręce są groty na lato, dalej od tej sali y grotow idąc ik drzewa nanie, ktore pomiędzy drzewami wodą idącą do polewania ogrodu, gdy trzeba parzą, po lewej zas ręce cmitis cest fontanka niewielka nie drzewna, ik figurowa zas gawle tego basztyra to ozdoby niewielkie gwarzyły, koło ktorych po brzegach postawanowszy cztyrnastu nie gdakowic cel drzewa na wszakowe, w srodku tych gwarzy cest fontana mosiężna rzytami żydulki na przeciwko tej fontany cest skrzydła groty murem obmurowana w ktore do ktorej wody kurzą parzą, ktore w tej ozdobie cmitis cest malowanie na murach dlayerspektywy od Patacu, za ozdobą cest żelazną kratą przegrodzona, P. Starzy, ktori wyszedł do nas dwoch synow małoletnich, bo ktorych czas zgonił gonic Pana Stawata ktorego Oica obrazem z zamku wyżej mowili. o ozdobie niżej.

Z3 W wilig S. Jana zawiedli Rewizią na nowym mieście pod W. Mostem Xięzdzem Branickim potakiem Torzitta

Z4 Pan kraus nasz gospodarz na swego Patrona wybrał się, miał na ten czas Kanon Kilka Prasikich Pachc (ktore chorowały) Senatorow miasta bardzo pięknie y dostatnie ozdobował.

Z5. Wrocław

Z6 listy dalszy na potym.

Z7 Vsiadł Leder dobrze bydgo Pana Gospodarza, pożegnawszy się z pomocą P. Melchiora Opicza ktorego ponie dał pan, w nocie o orle, ten doktor y tego bestiaty znał y Bratta iego w Bolij Cracach. Wczoraj dowiedziawszy się od Pana Cenganka italian prawem Opolskie y Ruskie Xięstwa krol W. Mość zostawia. w ten czas gdy Krnata Cecilia wydana była za S. P. Władisława IV miał był Ferdi III dac po nim posagu 400000 że nie tego Władisława iako Pan magnanimus się spominał, zatrzymał to Ferdi III a potem z rożnemi woiny, gdy był pieniędzy potrzebien, wziął do tej summy V S. P. Władisława, ktory mu dał posagu 4 000000 złp drugie 4 a wszem na lat 50 że Xięstwa miał Władisławowi y sukcessorom iego, tam zgodzie pomiędzy krol W. Mość Pana Jurisdykcyi pomiędzy nim confirmatione iednak Imperatora. od ktorych idzie appelacia (ktora nadio secundum prospectionem cam. Rot. appelacie) ad Praesidem appelationis, ktorem teraz cest Pan Colo-

brad

1.0.6.0.
Iunius
Julius.

Brad ad Znoymam pacem Legatus ordinarius circi Brunen. tabi de
Brez post appellationem podka 60, circi przed ten przewrotem zapew
niał, perdit Vadium. Ten Podkó appelacyi zakazda cum denude
cem fenis dochodzibus przybrawszy, takowe sobie circa Comitia bru
nen. Voyta zawie dotąd cum od niego nie circa appellata, a zgoła
ieden Królestwo Czeskie, Slezk, y Morawy.

Po południu bylismy we Zgniewczynie Cesarskiem w koło obmurowa
nem Wsi Bilkowskiem Zwirz w ten Zgniewczynie cest Pałac ia
ruio acz na gorze wysoki nad miastem, na koło w ten Pała
cu sala y dwie pokoie tak na dole circo y nadwagien pięknie
w koło y dobrey gorne ganki, przez ten Pałac cest przez
ulica droga Czeska cim na drugie przez Brzezinami schodami
ten pałac Comes Bilkowski Pko koło dawnak w ten
Zgniewczynie cest na dole sklep w koło obmurowany do którego
woda zimna z rzeki ciągniona circi, przez ten sklep ta bar
zo piękna circa wzdłuż wzdłuż, takze dłuższe cest prod 700, by
li z nami X. P. Radziewski, P. Cergarek, y P. gospodarz, tak prod
wieczorek circimy.

18 Tego dnia, na nowym mieście, w kościele Corporis Christi Wtory Ciamie Jezuici
Ewangelią, po Lizanney przez Vdezyt po kościele latał z kwoty circi nak
nic nie Vczynił tylko ten pożytek nad zachwistą y nad Obrazem Bo
skiey K: Panny, takze z kościoła obnen na dwor wyleciał ab extra
z tych murow odleciał, w ten dzień powiedział Pan gospodarz ze z tych
nowo które są na mostowie wielkie kosztem murowane, y Lama dlatych
przez tę wszystko bita, bicy miały od kogo wzięte wszystko.

19 Bylismy na oraczyi in Lectio metaphisicorum, zanych Jezuitow co Philo
zophiam słuchaią więcej nie 50 było.

30 Zbuzlismy się dai Boże szczęśliwie szczęścia niemieckiego Vrzędu, Francus, który
nie zowie Simon Dorigt Kwilensis, wodzem nie od circi strony na miejsce
dawało wzmowny złożyć Vrzędu nasz.

Julius

J. Obiad

2. W dzień Visitationis B: M: V: byliśmy nabożni, ale Lego zarzyła no Czechach
nie swoiey ale pospolitey.

3. Obiad

4 Tego dnia przez mostowe wzięliśmy się na małą stronę do Pałacu Cesarza
skiego, naprzod idąc do tego Pałacu podle ogrodu cest mur tego ogro
du, dla którego wielka droga dana circi ale pod zamek przed Pała
cem którego fasiata wszystka na ogrod bita fontanna nabrzeżna
sadzawki, koło circi fontanny były groty z statuami ale w pro

zwanowali szczodrzie, od tej fontanny do Pałacu wchodzą jest na przod sala, z tej sali po lewej ręce jest wchodzenie do pokoiow ku ze na perspektywę idąc, naprzod antikamera y izby, pokoie dwa stowand wybijanemi złotkami obite a trzecie brukatelowan. Sklepienie takze y antikamera takze y galiniczek ku lewej jest obrazowane P. Bielny y żony jego po drugich pokoiach rożne obrazy z historyi wielka chebanowa w pokoiu stoi po drugich pokoiach pomniejsze historyi stoią, z tąd na gorne piętro idąc, do lewej po obu stronach są chody nieduże, ktore dwiema jest rzeczy szczodrze z lewego do pokoiow wchodzą jest naprzod sala w ktorej są statuy nad drzwiami z rzeźbarskiej roboty, w tej sali jest wymalowany Fer III y cesarzowa perzostała jego żona Eleonora Maxymiliana Xiężna tamże przy tym ogrzewanie chebanowe, na stolicie stoi, z tej sali antikamera pokoiow takze dwie y galiniczek, rożnemi obiciami obite w pierwszym pokoiu stoi szkatuł duże jedna wielka złotowana w kotarze nie bel na galiniczku tobia w rzez na dwa albo trzy w tej szkatule jest stolik wymijany złotowy, druga szkatuła takze złotowa pustowy maiąc y stolikowy koszio zadrzwi stolik pod tą szkatułą w trzecim pokoiu zwierciadło na ścianie złotowe wiszą w drugim pokoiu są globi mathematici bo jest dobry mathematyk ten krzysztof pomienony, Pan Bielny otrzymawszy naiaskopci na [redacted] na stolicu y ornatow do zrzycia, a pozostałe nie na Pan wielki, jest gubernatorem Veteris cuiusdam pragensis Circuli, chce zakazdą za consilio na Kwatera z Senatorami mieszkaniu, bo niego gdy się na w Vpsze nie nie konkludują. Pałacu tego dopiero pierwszego Czerwca Festum Stanęła dwie gą jeszcze hyperolem na nowowal. Tego dnia powiedział Pan Cesarzowi że był Vgotha wojewodzata w pokoiu ziemi, ktory nikt od Zikha w niaskrzelu nikt, ktory po skrzeni swoim kazał się wojewodzie na jednej ścianie kobie, kazał kazał wmurować zwierciadło na drugiej gatby z napisem, nar spil.

5. Galen.
6. Galen..
7 Dnia zeszłą zdrowa, tego dnia dowiedziałem się dla całej pozdrowię Augustyna w ozdobie kwas chodzą, bo w habicie tali jako Dominikanie inaczej bant gdy bowiem w odzieniu nie w niemcach te dwa klasztory Cysterskie y wyskalowali z klasztoru Osiwiec Augustiniani tam gdzie się nie należało wszedli ludzie że to dominikanie czynią, gdy takie skandale z nich dnia tego nie przeszłe zniesli się z sobą ingressi czynią, że się na dominikanow nie pokazało Odali się tedy, ani do Rzymu do Oica S. aby mundurowe habity nigdy nie brzydzili y tak Papież K. K. wydał bulam, aby augustianow nie godziło się pod klątwą z klasztoru wyjść tylko w ozdobie in claustro iednak w helu chodzić, (jako pierwej) dano im licencją, żeby była dla oszczędzenia tak wielkiego

Dnia

Februarius.

Oberdralirey po potudniu stare y nowa miasto wellkim kosztem fortyfikacyą murey nowa w koło wyrobiwszy, posiey gęsto kolce, bellwardy wyniosłe z kuryami wszędzie umocnowane nosze, narożnikie V bellwardow z cebrami do hamowania chorych Krolewska Czeskie (Lwowy, ieden lew) y Cesarzowy na tych narożnych bellwardach rysowany w koło takoż z wodne hamowania blachy żelazney potkie na wierzchu nosy wiosany hamuią nigdy niem, zelazne rynny dla zachowania wody. Osobno fortece murami potężnemi na gorze na nowo miesce tey gory zrobiwszy, wszystko na tem bojowniku byt zamek stary krzywy Pytania cwokal Lukanowa murowana za czasow iey wszystkey zabyt jeden studzienice na wierz, ten niedrzy w czasie potrzeby do niego kazy wszystkie diabelskie, kazy do niego ~~[illegible]~~ przychodzy przechodzi. mu ze gor przenieść na drugą stronę nowe kotlabky, y tak se stało, bo ten studzienice nam przestrzeszony, na drogą gdy przez kotlabky nacz kamienie przechodzi, y przytym pieknego tego zamku na te nieszczęście kroniky P. Pikharta kazego Si religiose na zabicie kazy. Ja (chcia dotą dogmenen temu miastu Praha a to z tey okazyey gdy przystało wiele kazy badowal dom a na ten czas, jo nakazy przy! a po wszystkich kteli za drzwiach do tego czasu gdzie kor dzenie ~~[illegible]~~ nazwa na o cz y Dabrawski pisze.

9. Ibidem.
10. Ibidem.
11. Byt Vnas zapusanagie na dispuz ~~[illegible]~~ panie Milosty Pan Jaffy ij, X. Prosek Joachim Adalbrecht Fridericus ab Egnen.
12. In Collegio Carolino (ktore Carol 4tas fundowal, takze ie o medicina czytaią) bytisky na disputacyi.
13. Ibidem.
14. Przed wieczorem w dese wellki nawalnost regiment pieszy przez Prage do Wyssey byto w nim 1000 ludzi tego dnia przeszły zdaney Kitay.
15. Ibidem.
16. Ibidem.
17. Pan Cerpanek vzlek gorczky kazy; z nami nie vstat odiechat.
18. Ibidem
19. Ibidem
20. Ibidem
21. Ibidem list, przyszły od Illustrissimi D. Zdenczie Lissi
22. W dzien S. Matyasi Magdaleny, Patronka Corporis, bytisky w wieczerzy, Pana Corporowa.
23. Ibidem
24. Zachorowate na febriany
25. Byt Vnas Pan Paczynski z Xiążka Vyssky obywatel kazy) wpotrze na nas konsorgmuniatus vzlek gorczky, Phlebotomy absolwy, byt z nie takze Pan Pisnel [illegible] Vyssky [illegible]

zna-

znaczny, tegoż dnia był U nas Jeszcze Xiądz Grodzicki Polak Pozeco Aulae Regiae, Profes Pokrzywnicki, pierwsza z nim nasza znajomość

26: Miałem drugi paroxism tego dnia był rano Syn Pana Łoziego Comitis człeka bogatego, Ojciec iego w wielkiej łasce apud Ferdinand: III zostawał, y dla iego grzeczności, iż sama incidia antiquorum comitum titulo Comitis od niego ukontentowany został tegoż dnia Pan Brat był na obiedzie w probostwie U JEo Mości X: wyżej pominionego Grodzickiego

27 Ibidem

28 Przypadał mi trzeci paroxism, ale nie był

29 W gwarzane obróciła się terzianna tegoż dnia nawiedzał mię w chorobie mej JEo Mości X: Branicki, y Pan Paczyński.

30 Był U mnie Pan Doktor po ranu, po obiedzie byli U nas Ojcowie Kapucyni którzy dali mi karczeczkę, przeciwko febrze ważną z Imienia Jezus y z reliquiami, którą na sobie kazali nosić y pięć pacierzy zmówić, także y pięć paczikułek wosku święconego, kazali w wodzie święconej wypiec, od tych zaraz przepadła febra. ta karczeczka nie tylko od febry ale też na inne nieszczęścia y przypadki iest ważna.

31. Ibidem

Augustus.

1 Za pomocą tej karczeczki y za łaską Bożą przy mocy mocnej wiecze Uzdrowionym został

2 Ibidem

3 Ibidem

4 Ibidem

5 Ibidem

6 Ibidem

7 Ibidem

8 Wesele się odprawowało U pana Gospodarza, który swoię kucharkę za mąż wydawał

9 Ibidem

10 Ibidem

11 Daliśmy listy do domu

12 Mandat od Cesarza JEo Mości Leopolda pierwszego przyszedł do żydów polskich, aby na zad do Polski ponieważ dał Pan Bóg pokój wyjeżdżali każdemu iednak żydowie starsi ich 10 talerów na strawę dali, y oni to sprawili U Cesarza aby wyjechali dla

Ce-

1660
Augusty
Cegnego rano pozdrowienia dwy nas Ubogich zydow kturzy sie nie mieli
oko zgrzeć nie zmrużowali. po południu na wyspie wszedlich bylis
my z Pana Paszynskim, po Hen. v nie w gospodzie
13 Wtorek.
14 Byliśmy na procesyi na ktorą mienie V Dnia Pozwolon kturzy od=
prawowali Stanisz Sodalitium
15 Na Kosciele mienie bylismy na nabozenstwie do dnia Assumptionis B.M.
V: tam konfesiey odprawiliśmy, po obiedzie na staro mienie bylismy
zabrz V: Dnia Pozwolon nie miejscze, tam z kamienicki pozy
patrowalismy sie procesyi sodalitii, kma chodzta ad tabu=
lam M. P. do kiedy byt na niey nyrzny Burgrabiy, Mamnie y inszy
grosso weta.
16 Wtorek.
17 Czlek eden maiąc lat 67 przyszedt do nas powiedaiąc ze zyrzy
swine ze kozalisky na dwie szyry kury, y pyta ze stawie za pozy
wczek naszych y z pieren zadat pozy tym zadlich winny pod
pisny czasu swiat wypisat, na to spowiadal JKo X: Bonifacki
nabozeństwa nas, troszk. kturzy sie czlek tamo dziwował Jeszcze
jeszczey pozy Cesarzu Cesarzu zyrzy swinie zadt, takze
spowiad. portos Eucharistia. Inszego zyrzy z pieren, takze czlek
ubogi ze 65 byt slepki ze kamienkarka chciat zeby w tamtą
kielij byt Pragi maty wzięt o czo dowiedziawszy sie kamienk
szczęścia go do siebie kazał na wspolacig zeby w nocy Oczyscic
pozy nich zyrzy swinie zadt.
18 Sobota.
19 Wyiechalismy po południu od Stala Regium z Pana Paszynskim
y z gospodarzem tego Panem Mamnicem Sarnicz czelnic grze=
czney y wielkiey w odległych kosciach pozyto, za nad
wszystkie utrzymani, nowinami y niemieckiey Jolowarkami
nowicie stanie pragi zawadzie kczdt takze napoy wszelkie
las trobzych Reg. Dicinel, y Pgo Turkowskich Litwin kto
ry Pana Brata Zegiby Kradował, nocowalismy w Kty=
dle Comitis Michalk.
20 Po rano szlismy iż Stala Regia ia fertalek, swięta S: Bernar
da Patrona tego zakonu po nabozeństwie wychodzit do nas ksp.
X: Opat: Cisterciens Vladislaj Turchiev ab obal. contrat czlek ubo
gi zobliwy, kturzy prosit nas do siebie na obiad po obiedzie cie=
dziesmy racey kroniota starego Litwe wielkiego y wspaniał=
sze

tego w Czechach nie było od Taborytów y samych mie-
szczan Praskich zruinowany oczant iesce Vestigia tego ko-
siołta widzieliśmy także lipę na ktorej liście na kilku ga-
łęziach rosło iako kapturzy mnisze bo od tych wyżej po-
minionych taborytów na tych gałęziach obierzeni byli
mniszy, ale żeby nie memoria tego zostawała chłopi
te gałęzie wycięli. Fundatores tego klasztoru było dwoch
krolow Venceslaus cmy et 2dus tam mieli swoi pałac po-
dle klasztoru y gankami do okna z krolową chodzili
do refektarza patrzyć kiedy mniszy iedli ktorych by-
ło 300 samych Xięży in parietibus ambitu dormito-
rii było nonum et antiquorum testamentorum, od wierzchu
aż do samej ziemie pisane ktore facile perlegi poze-
rat. Ciała tych krolow od tych zdrajcow porąbane
y w Mołdawę wrzucone, iednak po tem poznaidowane
y po kawałka pozbierane w iednej trumience zostaią
in nostra reverentia V zakonnikow. Ten klasztor
opasuie ze dwoch stron dwie rzece z iednej strony Wa-
runka, a z drugiej Mołdawa obie rybne bo z tych
tylko rzyk a osobliwie z warunki ryby zawsze ma-
ią mniszy, ktore co ien zbędzie nad ich potrzebę prze-
daią, Uczynią iem do roku same ryby intraty 3000 tysięcy
y złotych iako nam wyżej pominiony P. Marcin Ja-
ron powiedał tego dnia doznaliśmy ludzkości JEo X.
Opata ktory nas nie chciał puścić ażeby drugi raz
być się U niego obiecali, pożegnawszy onego y JEo X. Gro-
dzickiego, przeora tego klasztoru a professa zakonu po-
krzywnickiego na noc do Pragi.

21. Ibidem
22. Ibidem
23. Ibidem
24. Ibidem
25. Listy od JW. Mości Dobrodzieiki przyszły, tego dnia daliśmy na nie odpis.
26. Ibidem.

Augustus 27. Ibidem

28 Słuchało mszy S: w kościele S: Wenceslawa na nowe mieście Vre-
formatow S: Augustina, ktorzy mieli solennitate Vnibie na
tego Patrona swego JKMci X: Opat ex Aula Regia V-
nich odprawowal mszy. zawsze w tem kościele widziało pię-
kny grob Christi Dni, nakształt skały murowany pięknie
tam, po nabożeństwie byłem w ogrodzie Panow Wernie-
row ktorych offmagister nas języka niemieckiego Vczył.

29 Ibidem

30 Pan nasz gospodarz Burgemagistrem został, ktory P: P: Sena-
torow starego miasta Vnibie na obiedzie miał y pięknie częstował.

31 Ibidem.

September

1 Dalismy listy przez kupca do JKMci Dobrodzieiskiey:

2. Ibidem

3. Ibidem

4. Ibidem

5 Po południu bylismy apud aquae ductum, ktora idzie do starego mia-
sta pokazował nam Pan Marcin Jaron starszy nad młynami
superior, ktory dochody odbiera. ten ductus aquae kosztuie 3000=
00

6. Ibidem

7 Ibidem

8 W dzień N: P: bylismy nabożni po południu ad statuam N: P: w ci-
nek procesia sodalitatis od Oycow Jezuitow chodziła wszystkie
bractwa wychodziły Włoskie, Czeskie, Niemieckie, Sudeckie, et
aliorum, na czele procesyi był supremus Burgrabius et alii Comites.

9 Ibidem

10 W dzień S: Mikołaia z Tolesu ktory zawsze w Tolesie leży dowiedzia-
ło się że z głowy iego S: oki zawsze cierze.

11 Ibidem.

12 Chodziło na Wyszograd z P: Berezynskim y z P: Jachnowiczem
do kościoła Apostolorum Petri et Pauli ktory Wratislaus imus
Rex Bochemiae będąc pod Henricum Impera: Rom: ppria manu
in Mogontia coronatus et ab Archiepiscop: Trevirensi eius ipsa
in Ecclesia Prag: in Regem Bochemiae et Poloniae obranij, wa-
Slag

dwy sie trudzyli kroz na mnie krolestwa pewna ani bezpie-
wem krolewi dnia Dabrawki o tem wzmiankii nie czynią
aby miał być Polskim krolestwa tylko z rzeczy krolewskich
a cordey iego Rudolphum miał Princeps Poloniæ Wladislaum
inus cieszak matrimonio, sed tedi Wratislay Ecclesiæ Wy-
szogradensem fundauit in honorem Basilicæ Romanæ
SS Petri et Pauli ab ono ordinariorum miedzinowe dzwony
12 cophinos capitum mis hanczis pertans ona pewit fun-
damenta confirmauit Alexander Papa posredzyl 12 Cardinalis
et 12 proby et Dcany Wyszogrodzkie: Capitulo et canonicis Vrbis
Episcopi ich prospetnie Wladyslawowi taka koniecz fundity od
Pczyle zacznoney, tylko wzięcia cirze dzwon magnitudinis dawne
gras iest niewielki kosciołek, w ktorem widzieliśmy, nayprzod kolumna
we krzie stawiona, kamienny, czworoga rzeza iest cierpke w ziemi, ty
tedy kolumna, czart z Rzymu przyniosł zaliwa sprzedam, Xięgi
ieden przy tem kosciele był pobożny, ktorego zadnie ten zepso-
wał czart, aby go poprzestał dzwon (rozumieią że tego
nie dochaze) iedli nie kolumne z Rzymu przyniesien ze Basilica S:
Petri et Pauli, potim mszy nie odprawię po cim bydę swoiem, pote-
siat diabet ukazował kolumne od S: Piotra, iednak ci o tamtych
w Rzymie y widzieli ze kolumny w kosciele S: Piotra y Pawła
kosciołu iest 12, takiey kolumny co ią diabet przyniosł we
kosciele nie widzieli, stoi ten affirmatiue iedli we Basi-
licia S: Petri, bo pewne autore, co to powiedat, pisze, ale iednak
ta kolumna iest z Rzymu przyniesiona) y cim kogo z nich od S:
Piotra z niebo zabrzymany, y na powietrzu stoi był ukrzyżowany
zeby, po nato z tą kolumną leciał, y cim przestrzegł nie-
zbawiet na czas, ale kiedy cim X: Ze miesza ć nemit ro-
zumiewaiący, ze gdy ze stawa na powietrzu vstrzymał, ty ko-
lumnie vciekł ktora podle tamto stawa, gdzie X: mszą od-
prawował, potim wielgi kosciola padła y we krzie ne sta-
łta a drzewiana rzeza w ziemi została, y tak mysle mie
inten illos patra, bo nie dorzymał słowa, y po mszy przyle-
ciał do tego czasu opowiadaiąc za kolumna. Widziałem po-
mnikę kamienną w ktorey było ciało y S: relikwie S: Zofiey ni
kiey, po ten Episcopi ze nakazis kroby Chrystusowi Pana dla-

zbawi

Expedycyzbawienia naszego na krzyżu wzgrzeną krew przenaświętszą
włocznią przebił, tą ranną, hasłowaną y z religijami SS:
te wyrzucone w modlitwę wziąwszy, do Pana Boga cod po-
kazał że tak ciężka zranna z religije S: nie Wiary:
tij, co wiarę Senatorowie nowego miasta wzięli za do
wodu rataku, a gdy dla tego dziwnie ogniem skwar-
nyć po kilka razy był natur darowali S: religije (obro-
wiązek nie wielkie skarania) religijom gubernatorom na
Kresie mieścia ignorowali tenc Pan Jezdek ordinar S: J: B:
tą rzecz ranną wziął Kuntang pojmały y w nieć ryby prze-
dawali y cołobrzeck w tą ranną rzecz włożyli rotas Religia-
ty co wiarę Krwi Wyrzygradowi oddali tą ranną, y do tych
ich ciężkich chorzeg, lubo nie ta zali, gdales dever religijno Kattol
reverencja, bo pod odrazem na gorszy zeźli bez, lubo chce to cie
ci ranney dotyka y Vchrobie o ran ciało y o inszych wo-
chach religijach Joannes Jahrer S: J: in Ducato Lotaro Pa-
ris Adalbertj Chanoski pisze. widział także w ten kosciół
te Obraz Panny X: (Vt asserunt) ręky S: Łukasza malowany,
za relazą Kwatky, y ten nie na Kraus debitas reverentia.
13 Jchmość P: Chomentowski w opiece zostaiąc V: JW Krol Pana Kie-
lopolskie° Kastel: Wojnickiego przy siechowy do pragi wszy-
tą rząd oddali, iuż byli pierwsze kroki w Ołomuńcu skrzecie wz
Czasu y przy tej tragedyjej gdij X: Kanclerz° inspektora Jchmo-
ściow Panow Sapiejow Pana Hetmana Litewskie° Synow, konterfet
podkat
14 Vrzędu
15 Bystrzemij V P: Radzieiowskich Synow tego w Byt Podkanclerzem koronnym
pg ten urząd został dla zonge z Pazna.
16 Vrzędu
17 Jhrdem
18 Po rana nawiedzał nas JW Krol Pan. Kowalowski pod ktorem Pan Brat
w Krakowie Posłem służał, ten drugi raz w cudzej ziemi bydlę po-
witał się z JW Krolem Panem Szymonem Przebendzkim a potym z
JW Krolem Pana Sędzie° Zakrzeskie° Synem do Ołomuńca, na wsze
naszej rozni Dnich y Pobyt wielky pod Ołomuńcem po południu
oddawał rząd tego JW Krol Pan Porembski woiewoda. Był także Ono
JW Krol X: Kowalowski Czesnik, ktory dzisiay poszy nie Lowczym. Tego
dnia

Xiędzem Biskupie Wileńskim ordynarij ieniionator w Wilnie po wsp[ó]
ymieniu od Nochowij y po śmierci X. Biskupa w kościele z 10
tego zwiata zeszłego, ale w Czechach onault do czasu naiye bar:
dzie nie zle do tego wyzymienia.

19 Byliśmy rano w kościele Oicow Bernardinow ad Sanct[a] ad nines
z JEO Ksiąg Panem Porembskim, zaz kopiel od Zyszki zmi:
nowany, pierwszy chorus było woi tego kościoła, byliśmy zabra
V nich w ogrodzie, po południu V JEO Ksia Pana Porembskiego.

20 Widem.

21 W dzień S. Katarzyna był V nas na obiedzie JEO Ksia Pan Pora
bski z Panem Krzaboskim, był zaraz JEO Ksia Pan Paczyp:
ski, y iego Gospodarz Pan Jan Maxim, Pan Jan Gdańszcza:
nin, y Pan Kobol zaraz gdańszanin, tego dnia byliśmy wesoli.

22 Z wieczora tego wyżej pomienionego śniadania idąc, na którem
był zaraz V nas Pan Cerpanek w przod wyżej mianuy ciało nasze
V nio Julij w sepeig, tam Ciało Jezusowe siostry rodzony pojął
V nio za małżonkę. to iest za koniunc[ję] będąc siostry tej co ią
pojął na zaraz za tobą Pan Ciało Nickna. po południu byli:
śmy V Pana Paczyskiego a potem od nie[go] w ogrodzie Conchi ozi.

23 W ogrodzie Pana Kobolowskiego Kwiecha byliśmy z JEO siostry Pana Po:
rembskiem y z innemi.

24 Widem.

25 Widem.

26 Jeszcze od JEO Ksia P. Gdańskiej przyszły

27 Ichmoc Panowie Zaniechowscy Sysnodzie JEO Ksia Pana Porembskie[go]
Starosty. Szlachcicie Kwoty w Swiadomie z nami nie będąc będąc
do Obiadu do Francuzki oddawali nam wizyty po południu
byliśmy dowiedzawszy się o Ichmoc[iach] po zaraz z JEO Ksiąg
Panem Porembskim po gospodzie Ichmoc, poszedszy onych alesmy
nie zastali, z tąd szedszy będąc V Reynolderów na Kawie miesz
podle pałacu Ciała Jezusowego: S. słuchaliśmy, y nowy inwe:
ktury kościoła iesce niedokończony, idąc, y oprosz tych zabu:
dowań widzieliśmy.

28 Pana Ichmoc P. P. Zaniechowscy z JEO Ksia P. Porembskim byli V nas
chcieli byli na Zamek iuz bo nie w ten dzień festum S. Wa:
cława obchodzili, dla Ichmoc nie chodzili bo daleko było
nazy, iednak S. V Oicow Bernardinow na gankach słuchaliśmy
po południu z JEO Ksiąg Panem Porembskim byliśmy, na zamku y

tego

tego Swiętego S: relique widzieliśmy, naprzod kwadrat wz rebro o
prawnej y axamitem czerwonem powlekany, na wierchu krzyżek
Kowa złotha z krzem S: Wacław chowat, Scalenię ciało złotogło
wowe, rzyzak y z pancerzem. z tamtąd chodziliśmy do Ko
rzu krzoy in prodes z figurami tego co cień wz w obrazach cer
z murowanej gdzie w kotle rzeźne złote y drzewa pięknie ro
zadrzone na dwoch stronach są dwie skrzeni cedrowe B: M: V: w
krzem rzeźbione K: P: cień wyprzedzana rzeźba na skale Pana Je
zusa na rzyż rozciągnionego in hoc etiam krzyż cień Maria Magda
lena. drugi cień S: Franciszki zakonnik ciało y K: P:, tego dnia wi
działem do mnie kości Brachiorum S: Wacławowa nierzdrowa
matkę z krzyżem y z krzyżami, tylko wczoraj zostały zienia pozostał
cień cienie znak tego nie zapadły, podle tego nieżyjąc cień wyrzeźbio
wana figura nie daleko zamkowego kościoła na zaszczyt dzieci do
kapitułów, a to z tej okazyjej że zapadła do ciała y kości kwadrat
kości. była na ten czas elewacja K: S: y wczoraj stanowszy
zialt z krzem y nowszemi powinny Vczynił podług krzyżem na kola
na, a ona do krzyżem, niedługo zostata na wczoraj zdy ziechał y
na ten czas zienia ich pozostała. z tamtąd byliśmy w kościele S:
Krzyża tam widzieliśmy to czego pierwszem razem byliśmy
nie widzieli w kaplicy S: Vrsule wdzięczniej, gdzie cały ex 11 mil
libus Vczyniów kwadrat w kolnie leży, y dwie pawchat z tymże reli
quiami dwuch, po tam byliśmy w klasztorze krzyż cień bardzo pię
kny, podziękowaniu na wszystko miasto, byliśmy zakon y wogro
dzie ich, y rozrządzeniu Abbatis zdy w nocy pięknie na lato
Cameralnych w nich petro barzo pięknych widzieliśmy, zakon in
nowatorski nakrycia wszystkich Apartamentów barzo pięknym nalowa
niem à fraure ad Vsum wspaniałe. tegoż dnia na to kościele
zamkowym widziałem Pana Chrystusa Crucifix krzyżem krzyż
wzwyży.

29 Idziem

30. Na komedię zaproszeni zostali po południu z JO Krolewy Panem
Posłańcem, kędy sprawował Ksiądz Jezuita, zgoła P: Benigniego
tego P: Zawiszę Vprzedzała Dzidziela, tego Pana Dedykacyą Cesta
Ojczyzny, pozdrowienie, co na krolestwo Polskie oznaczał bę
dzie, ha kwanie oziałt y ozenił się zostawił dwanaście dorosłych
synów, y wolą matki tego P: Zawiszy, ale zgrzewie wszystko po
kazali tylko za cesta zostata za tedy komedia że się dziesięcio
zaczynała w roku, odsłuchiwaj.

1 JW Mość Pan Przemski i Pan Kowalowski odiechali z Prus do Polski po potwierdzenie JW Mość X: Braniski Pana Brata na patrona ieo wigzat.

2 Obiad.

3 Z Panem Bereznyckim y z Panem Suchorowskim chodzitem w polu za matą strzoną gdzieśmy widzieli wielkim korzeniem Ofoni fyhowang gurą z kurki niepospolitey wielkosci Podrzeczkowe dawano nam dwa dwoie, trzecieky, y foky; wa dwoie wielkey pomy z kaczy wychowane, bawiły tak dzieporozumiane ieden drugiego broni otha= chi podle brami przeciwko S: Kurkowi naciwszemu z kroc° mocy wpadzie z dzat przychowac y nienal wszystkich Kollanow idą= cych do bramy, zachowali zdrowie.

4 Rano wyiechalismy na mszy S: do Bolestawia, zan po wysłuchaniu mszy S: wiebziatem obraz X: P: cudownie nalezion z ktorego drzewa, ale nikt nie może wiedzieć z iakiey° kuby go rzezie przyszedzy, nalezony w wo= ze nieiscu, na ktorem teraz kosciol wymurowany, powiadaią że ten obraz Podczas po zabiciu S: Wacława, iako kiedy strzega wrą= wy, nosił. przy sobie, gdy przeciwnicy pasiebrania Kazimiry od Bolestawa, iż on niegdy nieni obiesony, brzat, od kogo kazdy bedzie pewnszony. Upuscił ten obraz, aby, nie w rece pogańskie chrzescian na ten czas byto petno) nie doszedł, ten Podczas pro dwie lecie (calo y Dubrawki saiadek) wiary, ciasty z ciastowany zostawał na dworzu w tym ogrodzie, ale ieft obroptan à ten Duchowienstwo zdiety y pochowany, in ogienowe zachrania zostie. widzieliśmy zatbe skarby kosielny, ale bie bardzo bogaty, kamy: ten srebrnych IZ krzyz bardzo wielki srebrny pozłocisty, zatbe dwa drzewa z pozłocistem pięknie kielichow zatbe pozłocistych, ornatow 22: in ciągych kosciey wiele: po obiedzie z X: Braniskim chodzilismy do Brandysa na zamek Ca= sarski kosciol, ten na wyspie, gdzie przyszedzy na pieszy, pod zamek idzie Albis rzeka na ktorej zaraz pod zamkiem na nizey z zamku bylismy w ogrodzie wielkim kosztem założonem y pozemnem, gdzie idą z zamku do ogrodu kroc bity, na 200 krokow ale teraz od mu= rów zniszczone tylko potrzeba ich, zemi gruzami Cesarz Rudolphus zdą kuny w wszystko budować przechodzi do ogrodu kroc pię= na gorke, y kroc pięcia na w dotie, na kturem pięcie idzie ogrod bardzo, z cudownego kamienia, przegrodzone Fontanny bity kro= ciowe, nadzadki z ciosanego kamienia do kturej fontanny woz do chodzita, w ten ogrodzie cesarz y cesarz figiarza postawiona od Rebusow Czeskich, z ogrodu idzie przy tym ogrodzie cesarz zale

zale

660.
Kwiaty. Zwierzyniec y Kwiaty dla ozdoby kosci
5. W Bokestawie Bursy S: Michalskiey w dobrem kosciele: S: Cosmy i Damiani Patronow S: Wacława, na ten miesiąc gdzie go Brat zaliczał po mszy Mszarowano tym kosciey złotogłowiu, tego swiąteczku lub nie znaczne bo malowe swiąteczka zdobiono wapnem ale przecie nie mogli zasmolić. W Wrzelisney y Relegnie iest w ołtarzu Michała nayszorl na wielkiem ołtarzu Szatne, drzewiana S: P: kwia wola gdy Kwiat był zgorzał całowa zenit, po tem syciam Chorągiew Dne z herbem Kwiatowi, krew siedlą S: Wenceslaw w Wrzelisku w złoto oprawnem, papuis z reyi S: Wacce: zaciarowy czerwony, na wierzchu Kwiatkiem gurzy wana bisiten, Kyhawicy S: Wenceslaw siedzą od lewey drugą cit w Rzymie, ktorey był zapomniał w ten czas, gdy Boleg mszą, na pogrzebie Braci kwiatek zabitych od rzezchow był pleas y kadzidłem nisze odprawowali tego dnia pozed Papiezem, co pod caliis subleuatorem ad celebrian dia funeralem memoriam dedicatam cum se componeret angly duas kras ora. officium tego inszym swiąt Dekanuy, ast co tymsze do tam modlitwam kroam, à Pontifice omyslił, ad hoc illum respondisse se istenia dum ad eum tam diu starat, ut Bochemia exquisiti fratrum mum intrusisse. W ten czas tedy, gdzieyz ni do Rzymu siedzą zostawił Kyhawicy w czechach, za Kyhawicy z biatego siedzenia, od tychdla pustami hawtowana w Wrzelisku zakze S: Wacława Kicha Kyawatek z ołtarzami, relikwiasz S: Wenceslaw Braci czeskich, kwiaty z nich z Rzymu przywiezły w kwiecistwie pustoty w wielkiey, polne tego swiąteczku przywiezli, y ze Wladislawa Kiecha od zbrieow zakpuzabrani pozdrowienie z gniezna, gdy było à Bracislao Kiedia ztąpione z Pragi Wrzelisku; zakze Zyb: S: Wenceslay y inden ołtarek z Kicha, Bylisku zakze w zachrzcie gdzie S: Wacław opłatki piekł do mszy Xięgy, na lewey y nad ołtarzem y siat, y Wrzelisku siat zakze ozdoby z Kwiat sam wino wypuskał zakze do mszy S:, tego dnia na południe do Pragi.
6 W Kicha X: Bracisla był Wnas na obiedzie
7. Kiedem
8. Bedyn V: Chwa PP. Chomentowskich zjedzie wszystkie za P: Herman Konie polskie tymow stąpzatem od nieszczęścia z drzewa

2e

że iż nie godzi chtopen siedzyc przekow pozdawac zdy-
zen takich, kiedy sie cim vprzestrzey stad pozdawali.

9. Vbiden.
10. Vbiden.
11. Vbiden.
12. Vbiden.
13. Vbiden.
14. Vbiden.
15. Vbiden.
16 Bylismy na niesporze V swiętego Cawta na starem mieście V.
ojcow Karmelitow.
17. Dzien ten X: Brunielli pod tenem stuchutem Rhezenki od
powiatem ewey, anni do zijtra na senatu wyjechaig
przychodzit kas zegnac.
18. Na wiannej Pana Rozpedawca iedlismy obiad, przy nas zbie-
no wino, byt z nami Pop Piotr Borachij, nazdnie Belga Zaspe-
lusu Cesarskiego Kanbri, wiecerzy w prasie gdzie, gdzie wino wy-
iechaig iedlismy
19 Listy z domu przyszły da dara ze Zgorska za 8 dni odgiesta
nam. Dzien Dobrodzieika na ktory nasze kresmy pisali ie-
dne 14ta Julij a drugie 25 Augusti, po poludniu bylismy V2
miasto Karmelitanek na odpuscie 40 godzin. nad nabozeng w
tej Kamienicy, gdzie nasze polki mieszkaig z takie Cesarza Pa-
ska gdzie Vchodzitg przed mostem, teras z wiednia pie
ich mieszka bo ich chce Cesarz fundowac.
20 Vbiden.
21 Vbiden.
22 Pop Cesarskie Kanbri byt z nami na obiedzie, ktore vsie byt generali-
sim, nazdne Bellá, z polskim barzo edukacyjny, byt takze z
nim brat [illegible] nasli pop P. Baro Benedbarth, takze ij Pop Ba-
ro do kosciola, ktory idzie z ulicy Xiezyc Karmelitek.
23. Vbiden.
24. Dowiedzielismy sie ze Wesele Vnart w Wegrzech ktory byt Palatinem
25 Vbiden.
26 Vbiden.
27 Pozdy listy od Pana Dobrodzieika w ktorych mi oznaimowa-
ta, ze na pozdawata do wsi iedlibym chciat przyjsc kosulek
nie, Opuscita Polskie, ktorego dnia zaraz odgiesalismy
28 Bylem na zgodzie z Panem Suchorowiczem w kaplicy S. Cudel
ciela, ktorego Czechowie za swiętego Woiciecha bydz rozumie
ig

ig, Corp. Christi S. w tyle Oltarza, Ozdobnem exanitem nie Allio ornamento przybrała Ramna, ty Zaras na Oltarzu za Altera niewielkie parzystki religiuiei, piersi braci S. Wojciecha Chrzyst Ozdobnie zachowali mieyc ale tego ze wigij Obrazek Opwit Opatrzy ally Ozdobny Excommunicowat dla ich obznaczyli ze od prawdziwey wiary Chrzescianskiey odstępowali, imiona tych braci S. Wojciecha byly tatie iednemu Sobiebrig, drugiemu Spitimirus, trzeciemu Pribislaus, czwartemu Borita, piątemu Czestlaus, tegoż dnia wodznaten w Zamku pod oblanie tej ieżdzi w kimbie ie tydzi odpowiedzi na iednym mieyscu dwa krzyże wzpet, na drugim mieyscu trochę dalej od tych ieden wzied na pamiątkę wiecznq dla tego wystawione, gdy rebellizowali: Czechowie Ferdinando: zdo w ich ziemi mieli wiele consilia rebellis, do tamtych Cechowie potrzebnie Ferdinandus) portat swoich portow, Mansfelcka: wat, ty Fabriciusza, in contemptum imperatoris nie chcąc: sięgnąć legatione ich, ktorem iednem dotrzymali dwor, a tak: tego drugiem, dwaid iednak ziemi zostali à trzeci na nich nie został Vmarty, iako tydzi Ferdinandy zbit ich na gorze na białej gorze, krzyżowni Austrow, ty Bawrow ty niektore Kawy byli zdradzani ty Vna ten czas pokonczas, gdy portow ktorem: trzymano, Vario supplicium genere iedzinek tegano, dundzie tu trzech nigtol, ktorem kilku z zadzia obcięzano, drugich na drzewiach, trzecim ciężki do ziemie przybiano Ktory effrenata lingua powstawali przeciwko Cesarzowi, tych sięgych głowy zodnowaty, na wieży Brannej, kturą na mote od starego miasta idzie, Zatey wieży te głowy na zamek wrzucie pantaty, iednak gdy Znowu Graff Town Cheży na ten czas gdy tych miano (Ochrat, fuga salui sed consulcit) perdrzeli rebelley, te głowy z wieży pozdeimowane od krewnych swich z: ustij, znaczni bowiem familicci byli ci pominani, tako ozdobi: wie ci, ku obwinieniu, Wrotzistawowie, Bedrowie ty innych nita tamu Cesarzi Town nie powiodło się, bo tych Pan Bog był przy tam sprawiedliwem panu, ty kubo był na ten czas w ma: ind argumia, nie iednej nacyi niepzyiaciela zbit y tych pozniey bez rzkody w wielkim mirem nad ten w y pierwszy gore. Na tej wieży, gdzie te głowy były sięgych bity, kindziatek na za: mek

nem roga wieży z cedrowey kamienia wyrobione dwie Stolicy 6 Octobris
na nabożeństwo mnicha w kapturze, drugą mniszki, ten mnich in 13
brewierz podnosi Velum zdnize, gdym ie chciał na ziemię zepchnąć, powiedziano mi ze ten zwyczay kwitu złego nabożeństwa w królestwie czeskiem miał, którego gdzieby w kościele ktorzy nasi bawarski (non derogando quidquam SS. ordini Franciscano S. Bo et cetu Apostolos, imitantes Judam) Vczyli ignominiam et dishonestatem, gdy w cześć tego przestawcy Chrystusa na ten czas po swoim Wacławi Regis et loco mi Trzemosna nomen, cenig zemi, in curia Regis à puero enutriti, et bellis exercitatus, Vno czasu oczu gwałtownie pugnando abiecerat, ten tedy naigę cześć okazuią, ten nadrzędny Aeneas Sylvius
był cesarz Chrześcianom Vaneczo, et rapinarz auctor, vbiera pardeborz knam malitudine in ecclesias ingressum fecit y na wszystkich zakonnikach mnił się tego złotne nad niemi zgwałcił, exercendo, komiotly pobuszczył y zbio dzwonił, mnicha pozabijał, y ludzi nazabijał. pott kapłana tedy tego za wiarą wyrzuca ich in memoriam, insignibus, na tej wieży ze oboi wizerunek, na o ten zgrze Rudolfowi rita w swoiej historyi Aeneas Sylvius nie pisz jednak nie o ten, z całkiem okazyą wiary prawdziwey y katolickiey, tylko o ze cesarz doctrina pervertere chrześcianów in Bohemia chciał. Ci Cesarz S. Wojciecha, o chorych ich złotej wieży, bogaty rodzeni S. Wojciechowi, bowiem Czechowie pozabijali.

Tegoż dnia byłem w kościele S. Jerzego V Benedyktynek gdzie S. Ludmila żona Xięcia Borzywoia, Matki naiprzodszy filem chrześcianem propagatis w Czechach królestwie bez zawsze O. ciec S. Wodzisława Wacławy y brat iego X X. za S. Ludmila insignem Drachomirę, à deabus nobilibus non tam genere quam vitae (ialso Bubr: pisze) claris, Velunona od nich w kościele zostata, zwano ich Thetna y Gunso do tych za familia w Czechach znaczna, cudzemi: nascentur nobilibus matribus in vero posteros, sami mężowie z swiata wedrzy, za bozdy, z familiey ich, ialso rubila barba et capillis iedlen ciągnie był, non aliter nati nobiles tales nascuntur, et reperiuntur, à drugi ialso

był

1660.
Octobr.

był mało pedzą, zaś po dziesiątej dzień z tego linieją, chorzy na nogi wstawać się.

Tegoż dnia byłem na kazaniu w kościele Ojców Bernardynów kazał zakon że zowią Clerici S. Pauli zaś widziałem znaleźć tablicę o której w Hagiach in Historia Bosnia pisze, gdzie pomieniony Bohemiak Cehyn conpinione Catorinta, które w lato przy drodze nie zebrali się in fem S. Georgii, tego dnia między czasem Vtopili we wsi swoją zowią Pogorzelec, zbiegł imieniem Chlewiz tego kazali ij z drugiem na pal obie, czasu forzuio pal Vdał się nie w głowę ale ramieniem wijrzał, tenże w zbiega na pal wbity będąc do samego wieczora Pana Boga dosyć nawołował ij do S. Barbary modląc się, w wieczor zgrzawą Boską pod nieim pal Vbrał się, z tenże ast na kazaniu a kosz nazpiciu na to miejce gdzie ten kościołek teraz ieszt zaczęto przygotował się, zaś na gnoiu przez całą noc leżał, gdzie odkiato Xiądza do siebie prosił wyspowiadawszy się ij S.K. Eucharistian przyjąwszy w siłach zdrowia sam sam wszystkie sacramenta, Vmarł, gdzy go Xiądz pijżał co dzi dobrego robił na świecie ze sobie na zakaz słowiek zastał, odprawiedział sem na każdy dzień, na chwałę Pana Boga ieden paciesz pozdrowienie S. P. ij modlitewkę do S. Barbary cum fiducia spe sem miał zaiste dobrze Vczoże mawiał w za słowa Domine Deus omnipotens rogo te Vt intercessio S. Virginis et Martyris tue Barbare semper mihi sit auxilio ne subitanee moriar, sed ante diem mortis mee sacramenta salutaria suscipiam, et ab omnibus inimicis meis Visibilibus et invisibilibus protegar atq; à malignis spiritibus defendar, et ad gaudia Vite eterne perducar per Christum Dominum nostrum. Amen niechaiże każdy Vczony cało cest dobra vczec S. Barbarze służy ij dzieci ie pacierzeniem wzijwac, że subitanee mori anem, ij bez przyięcia Kanonicznego Sakramentu, zaiste spomiedzi, bo ona ten regulę Pańską zijsc kazuie, o szczęśliwą śmierć Pana Boga prosząc.

Tegoż dnia z Zamkyd do kościoła Ojców Kameleitów, gdzie widziałem byłem zaiste y w kościele ojców Dominikanów, z Panem Suchowskim, na żal powracaiąc się wstępowałem do Bałaszyckiego pitki kawalerowie grzywią.

Vrata ida dnē zbrie se do S. Barbary pro folia nobza.

29 Pozwoliły drugie listy ze Lwowa P. Stanisława Dobrzeckiego pisane oznaymuiące że się X. Kanonik powrocił do Krakowa lecz publicznie na Kazania wyjść dotąd nie zabiega, bo zabiegi kazney rzeczy, napisawszy ignominiosum na siebie wyszły, wyszedł, gorzey lepiey w Napadzie. Władisław Christophorus Dobrzecki degener et indigno nomine Canonicus, et perpetua ignominia Vir Capitu et indignissimus Sacerdos, Vagus periens, et Vagabundus peregrinus, caret dile gentia et Gratia Dei, caret sapientia, prudentia, et cum omni cultivo Cabendus machinationibus astutia, caret omni religione Virtute sapere Vagabunda ore nativa, perversitate phantasia Hypocrita, Uno Verbo plenus omnes gra dus regnum, publicanq; et peccatis plenissimus in sapientia, hypocrisia et dementiae, ita quia legis Gratia in me penitentiam, et Reg omnis potens non Vult mortem mean, ora pro me Deum, et quod propria manu mea, iuste ad propitiam mi Veniam, et penitentiam suppli iuste delere aut Lachrymae, credeli manu cane. Malo inclemi et pati ab hac quam iniste inclem a Deo.

30 Zyżty do domu pisaliśmy.

31 Byliśmy w nowym Kościele W. Ichmciow P. Radzieiowskich.

Nouember

1 Byliśmy na nabożeństwie W. S. Bakułą Pyx Cracf (cambri) y Bra nakiego tego byli na obiedzie, tego dnia odebrałem list pisany de dato 18/8bris z Iwanczem od W. Ichmciow Pana Radzieiowskie do Synow swoich, gdzie ten pisze abym się od oney dissipationis rerum humanarum Vczyli y Bogu za ty prozby (ktore od prawował przez te czasy, iako był expulsus et pauper) dziękowali, do Kubrika zapisać się był ze wszystkiey ale przeciwnie wiatry cum magno periculo Navis (omnes bonum czemu) zagle na okręcie) zachowały, po na kabs pod Rugią, z tąd tegd nie oczekuiąc wiatrow bacznie do Iwanczka powrocił się y z tym tegd do Amburgu ieżdżał, tym czasem pisał na mnie nas od Krolestwa Ichmciow, abym do Synow swoich pisał.

2 Byliśmy w dzień zaduszny wzięliśmy na pamiątkę ranę, przez nabożeństwo do kościoła S. Tomasza O: Ar

3 W. Ichmć X: Pozew ze Stolicy Regia po południu nawiedzał Ojca nasz.

4 Byliśmy Pyx Paschalissz z Kanclerzem rodzic po południu był Vnas.

5 Byliśmy.

6 Byliśmy

1660.

Kwiecień 7 Ibidem.

8 Oddawaliśmy wizytę JEO Mości Panu Grafowi Lambrienu.

9 Ibidem

10 Liszy do domu na podróżę.

11 Ibidem.

12 Ibidem. Byłem w kościele B: M: V: w Tacnie w Rinku który od dwóch kupców pruskich iest zmurowany tam pode drzwi z kościoła wychodzący po lewej ręce wiszą gałki miedziane które były na wierzach tego kościoła, ale że się były mieszczanie y prawie totum Regnum Bochemiae podidali Fale Grafowi Frederico palatino Rhini Electori Imperij y za króla przyięli go koronę na głowę włożywszy, ten tylko przez iedną zimę onem panował, zbity na białej górze został, a sam ledwo uszedł, y nie mogąc się im Palatinatu po tem osiedzić, do Anglicii pusciwszy się na morzu utonął, miał żonę królewnę Angielską, siostrę Caroli sugtego króla Angielskiego, która go swoią perswazią do tego przywiodła aby się był o to królestwo starał. dla tej tedy zdrady et propter eorum infidelitatem kazali iem te gałki z wieży pozdeimować. daliby wielką rzecz gdyby mieli tę znowu łaskę od Cesarza aby iem te gałki znowu pokłaść kazał.

13 Pan Brat chodził do Pana Tunga Doctora iuris, z Panem Parzyńskiem oddaiąc mu wizytę.

14 Oddawałem wizytę Ociowi Franciszkanowi, Francisco Antonio de Trabe włochowi, który był do Piotrkowa pro Comissario posłany, od Prowinciała.

15 Zaczyłem, dał Boże szczęśliwie Summulas Logicae, pod temże wyżej pomienionem włochem, V. S. Jakuba.

16 Ibidem.

17 Ibidem.

18 Ibidem

19 Ibidem

20 Z Panem Berezyńskiem byłem u Ociów Serwitów B: M: V: w kościele S: Michała.

21 Ibidem

22 Ibidem

23 Byliśmy rano z lektycii idąc V Pana Szepsa Gdańszczanina.

14 Po południu nawiedzał nas prawak Pan Szpanagiel który w wojsku Cesarskiem zostawał. po tem nawiedzał nas JEO Mość X. Kowalski który bywszy w konsistorzu na zamku Cardinalis ab Arach Archiep:

Ping:

Pragensis przyniosł 45 nowin ze strony X: prałatow wzgranych z
Czech, przeszłych nieboszczka krwawa nie tylko ich nam, ale y gentis przy-
przed ignominiam czynili.
26 Ibidem.
26 Ibidem z domu przyszły listy, przez posłańca Wrocławskiego od P: Ciebie: z Lon Jan
27 Ibidem. rozkaz
28 Pan Brzeg wszedł mianowany Gdańczanin który nas za zostawszy
Katolikiem, od rzezdow wzięty w Lublinie, z nowu wiarę był przy-
jął, y publicè przeklinował we Gdańsku. do Wirtemberga posłany
in Saxoniam na studia, et propter melioram confirmationem ire pri-
mera fide, ale zaraz ucieł zaraz od P: Boga gratiam ze
z Wirtemberga Vrzędzy do Pragi, agnovit errorem y dzięs w Kościele
Kapłky W Dniu Oczyszczenia nawrócił, y tego dnia był Vnus na Ołta-
rze.
29 Wyszedł mandat od Cesarza JMci Pana aby żadnych z rozpadami nie
chorobili, przeto insolentias et homicidia które się działy, exceptis Co-
miniby Bzreckiby, że ales robiliby expressis verbis et horum tych gradu
Philosophiæ [illegible] dokładał tego, że ich ten genere wszystkich
chciał był tego zabrać Cesarz, ale bydź mowi ich odwagi, pod
czas obwidzenia Pragi od rzezdow, że sobie Vnus carnificum za-
gnieść pozwala tylko, non præsciendo quidquam
Uchwalonoby Academicis, daie za nich zdaniem Senatu Academico
że przeto bonum pacis czynią.
30 Ibidem.

Decembr

1 Listy do domu.
2 Ibidem.
3 Dowiedziałem się że kilka mil od Pragi we wsi nie mogąc
na zadne zjechać do pragi zjechałem z chorymi
Vnus Vrzędnik miano ostrzegł, przeto bezpo.
4 Xiążę Polak Ordinis Cisterc: z poselstwa nawrócił nas, który
w jednem państwie Comitis Capitoli dzięsiąc kościołow nad
sobą, tak gęste w Czechach Katolicy a X: rzadko. Ten X:
był w tak czas, zabrany tez pisznastu z nauczonymi
(Ciało chowano opactwa Pzemyckiego) gdzy Pan Bogu chciał
roku Bakiewski kościół wzięty był, y Xiążę de Lobkowic
Xiążę Króla rzadzkiego, na ten czas pod Krakowem bę-
dącego zabiet rąk.

5 Ibidem
6 W dzień S: Mikołaia liszy z domu przyszły
7 Pan Radziecowski Ukazował list od pana Ocia swego który do nich pisał, że do Gdańska z Amburgu iedzie, tego dnia byłem w Kościele S: Mikołaia.
8 Byliśmy nabożni w dzień Conceptionis B: M: V:
9 Ibidem.
10 Ibidem.
11 Ibidem.
12 Byliśmy na Elektyjii Rectoris Magnifici in Thain na którey był Kardinał y Locum tenentes ceremonia była taka przeciw rector którego zwano Christophorus Korbarzy Knaut Fachnenschwung: D: V: D: S: C: M: consiliarius et in regno Bochemiae procurator, po naszemu instygator koronny, oddawał mu insignia Academiae, Płaszyk pieczęć, łańcuch złoty, klucz, album Universitatis y berła. Theologi (inter quos pupus pater Aviagu Hiszpan) siedzieli w wiśniowych płaszykach żabinowych, zakiegosz koloru birety, Medyci także w Axamitnych Karmazynowych siedzieli, dziewięć professorów Philozoficiey w fiałkowych żabinowych płaszczykach, biretki takież, Iurysta w karmazynowych Axamitnych gronostaiami podszyjszych, et Rector magnificus w fiałkowym axamitnem płaszczyku, siedział. potem Veni Sancte Spiritus śpiewano, po przespiwaniu była Orazya, którą Jezuita prawiła, po orazyi msza o Duchu S:, po mszy zarabiał in certa puncta, zostawał na ten czas Rektorem Pater Zwarbna, V którego na nowem mieście po dwa razy byliśmy.
13 Ibidem
14 Jego Mość X: Grodzicki był V nas na obiedzie
15 Kowiny przyszły z Rzymu że Tybaris tak inundavit asperate supra

nowiny ze wiele ludzi Tatarzy nawiato co Rzymianie naiey
sobie za posiagiem wojny kuedy holownik zaka bytna cinie
dania do zgo pozes zyrbiak nad Azymem w koredy nor
nieznayzania gdziewzda wodzana byta, kterna do Kista kry
cita nie tylko nad niakem, w tewze czas nawhierze ie
den wyiechawszy na polowanie z Rzymu, trafit zaby bzkie
nigdy w takich kraiach nie wodzana, gdyz ie do niego
brania, nie mogac vn z cedne puscheta postrzedit eg w
oko y topatky, w ostatku gdyz kaszpowata na niego z ko
powrzatem, dobywszy szpady ong bzkie puzedit y zabit eg za
nas, ale sam ze bampas ejso halitk infekty w godzinie v
nast, y po smierti Zielodiat (Vel: alias Pozielebiat) od cudze
zsi bampiz

10 Z Panem Stanistawem Bereczynskim z rodzawania JE. Mos:
sa Dobrodzeiskiei rozsalisuy ie za coty rok ozemu zapytawszy.

7 Ubiten
8 tuzy do JMosci Dobrodzeiskiej
9 Pozosty nowiny z Polski ze 18 gbiar pod Cudnowem potwordzili
wprawem kozaki, w sbozie y Chmielnickiego pakta Hadziackie
po polsku pozyczyat, nie ie przetumaczyt na ruskie, y nie
nakazat ie bzt dani, ani Pan Wychosti Wiesiowski ie
one przetumaczat, w ten czas Cesarz pulkownik kozac
kie bzdye ie sbiedzie z Tatarzenem dowiedzawszy ie
o zgodzie z kozaki, Vpowil Vcinan deliti wyiechat z obozu
dat nanych proti Polakom illewi iuchrzaten. na ten
czas wojsko stanto przed cwiatani, aby ieden chcieli nasha
Vchodzacych do nas powstrzymi kozakow, ie prawdziwe byto
subridiat, tatarowie iednak y zaiechani na nich Tatarzy
nie kterych zabic chcieli, gdyz ieden drugiemu byto przy
wiedzieo z Bohdan Karadiem, gdy wychodzili kozacy, a
drzwie stracznac sie nie mogli, Vchodzacych do nasz
bili, odciekali, ani potem pani od nich wiezniow wydia
bane, y za inpozwolenem spuscita zabarow ze prawie potow
kozakow prawie pewno tatarzynow zostato ie calkim rozchoru
cie, Ten cieiwia byth kozakow byt wodz ieden JMC Pan

Pan

1660 Niebo

noski (ktory był na ten czas przy JEo Mości Panu Lubomirskiem Marszałku Wielkiem Koronnem Hetmanie Polnem) onego opisuie masculus medicorum statura, bene compactus Vultu et oculis audaciam spirans, mozas corporis nobilitatem ingenuam denotat, ale że był zawsze ad rebellionem pelicis za radą samych kozakow odesłany do krola JEo: w tey konfuzyi kiedy ich zabarowie bili, widzi w ten czas było, dziesięć, dwanaście, kozakow Vni equisi nostro adhaesisse sub pedes sessoris sub caudam equisi tenentes, y na ten czas powracaiącemu z naszego obozu Chmielnickiemu z obozu naszego do swego dostałoby się było od Tatarow dla tych kozakow ktorzy się byli do Chmielnickiego przywiązali gdyby nie nasza dragonia była, pisze tego to JEo X: Paszkowski ze 13 stus ex castris moschovitiis wyleciał orzeł wielki y nad naszem bywaiąc obozem padł w pół naszego obozu rostro na ziemię, wzięty od żołdaczow po to przyniesiony do P. Hetmana Polnego.

20 Przyszły nowiny z Wiednia ieśli prawdziwe (sit penes authorem fides) że nad Waradinem ktory wziął Tarczyn: widziana suka była wozia na niebie.

Hoc spectaculum, postea dicebatur esse in Varad

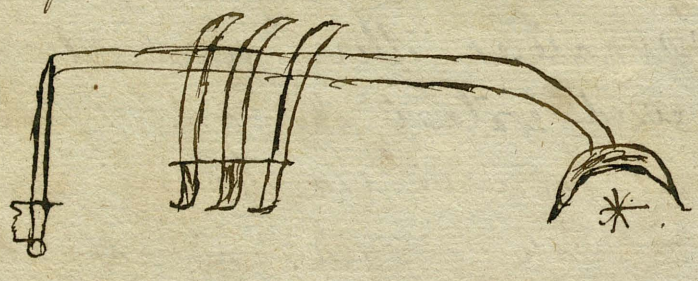

21 Ubiłem

22 Posalismy listy na podczas.

23 Ubiłem

24 W wigilią Bożego Narodzenia zwyczai iest taki, że od miasta przez dwie niedzieli napiekszy kukieł wielkich wiedni będzie więcey, niż korzec nasz mąki pszenicznej (Czechowie zowią te kukle strucłami Vel alias Huskami) roznoszą te huski Supremo Burgrabio, Locum tenentibus, konsiliarzom Senatorom miasta, y kozdemu ktorykolwiek ma swoie w mie

nie

officium y Vozyd iako Pisarzom, Brannem y innem secundum dignitatem alicuius officii qualitas kukli będzie winszaią ich zaraz y szczodrego wierzona post czynią, przyiaciel przyiacielowi w ten dzień sobie ofiaruią, na to koszt łożyć miasto, ex publico erario, bo wyidzie na te kukle więcej niż trzysta korci y żeby także tem wszystkiem wyżej mianowanem na wigilią rozdaią, y nas (hunc nostro sequendo Ill.mo Kor. X. Grodzicki) strucla wielką obsłał, także y zwierzyną. w ten dzień po kolędzie, po mieście, w maskarach chodzą.

25 W dzień sobotniy było Boże Narodzenie.

26 Wzięliśmy list od Pana Wojciecha Kowalowskiego w którem oznaimuie o śmierci, Pana Porczyńskiego, Brata, który w potrzebie z Kozakami zginął.

27 Ibidem

28 Pan Fung Doctor iuris, pod którem Pan Brat słuchał in szyzutiei y Pan Sprachmaister był u nas na obiedzie

29 Ibidem

30 Ibidem

31 Ibidem

Ten tedy za łaską Bożą szczęśliwie odprawiwszy rok zaczęliśmy 1661 w Pradze.

Annus 1661

Quem tuæ

Incomprehensibili ac Infinitæ

Maiestati

Sacratissimæ summeq; Venerabili ac individuæ

Trinitati Deo meo

Æternæ altissimæq; sapientiæ

Gazophilatio

Universum huius anni curriculum

et peregrinationem, tibi

Omnium actionum

Cogitationumq; scopo et centro.

Omnes huius anni actiones

Cogitationes

Operationes, Omnes pariter adversitates, ac itineris fati-

gationes Omnes calami ac linguæ ductus

Atq; adeo tibi me

Meaq; Omnia Maximo cum terrore

tremore, reverentia

ac debito cultu Latinæ

Dedico Offero Consecro.

Januarius

1 Zaczęliśmy z łaski Bożej, rok 1661. w Pradze, szczęśliwie, bez Pana Direktora, sami zostaiąc, którego z rozkazania JEJ Mości Dobrodzieiskie, dla pewnych przyczyn zbyliśmy, niechże sam Pan Bóg będzie Protector noster, et consilia, ac Voluntates dirigat, na chwałę Swoię Swiętą, y Panny Pozenaświętszey, która niech prosperat życie nasze w tych kraiach. tego dnia byliśmy K: 3

2 Ibidem.

3 Ibidem

4 Przyszły nowiny od Pana Alexandrowicza z Krakowa, który tranzakcią, woiny, z Szeremetem zawsze szczęśliwym Hetmanem Moskiewskiem, wypisuie, która była pod Cudnowem, także z Chowańskiem y Bołchorukiem w Litwie. Tego dnia oddawaliśmy wizytę JEJMP. Panom Marziniom, supremi aulae Regis Bohemiae Camerarij, Synom, których także stryi iest Vice Rex Bohemiae.

5 Listy od JEJ Mości Dobrodzieiki przyszły z asignacią, na odebranie kambium od Kupca P: Jana Belli. w których mi tego potwierdza co y pierwey, y życzy żebym nie pogardzał, to też oznaimuie że się JEO Mość P. P. R: na S. swego starał. w tenże czas y od JEO Mości Pana Jezierskiego przyszedł list w którem pisze że ieśli Holandowie noszą na swych chorągwiach woiskowych ten napis Si Deus nobiscum quis contra nos, to słusznie w naszem woisku taka ma być inscriptia, bo mirabiliter Patriam nostram Bóg naiwyższy ratuie y przyznawamy to że non in gladio nostro Augusti possidemus terram nostram nec brachium nostrum servat imperium sed dextera Dni exaltat Regnum et dextera Dni exaltat regnum, et dextera Dni facit Virtutem. Et Videant hostes, lubo iż tam perturbato statu nostro non ee consilium contra Dnum. pisze że po zbiciu Chowańskiego

warskie° przez JEO Mość Pana Czarnieckie° Woiewodę Ruskie° wyiechał był Szeroner z kilkoma ceiabundami Vbrzędzi-
wszy Kara rzeczy, że nie przyprowadził miał J.P. Hetma-
now Litewski y wo Krakowskie Cara posadzie o rzemidzienczyt-
ney, Mostkowy, caitanyu y kozakow, biorąc iżyska ze JEO Mość
Pan Hetman Koronny Rozrchi pod Tamopolem miał nie
wiela Koronne° pod 4000, Tatarow 400 o JEO Mość Pane
Chmielnickim nie wiedzieć, że drugą stronę od Wisniowca y
Korsuńskiego następował w 20000 ruskich, a 50000 Tata-
row, Wziąwszy nań o następuiącym nieprzyiacielu iżyska sta-
ranney, nie tami tylko, a ordze cnotliwo bolicm Nazano pos,
wystali na podiazd Pana Wichowskiego Woiewodę Kiowskie°
w 3000 napadł na wszystkę potęgę, nie mogł stżymać, odwo-
dem Tchodzące, nawiodł, na wszystko gotowy, do boia wisko
nieprzyiacielskie. Kiedy przyiaciel obaczywszy że nie zaraz z prawa-
wie Tabor, y wszystkie nie zaraz podszedł, do Cudnowa, gdzie
X. Dominika Kilin y z tey stronny, bo orda był wzię-
ta oprasany; bydąc że wszyd w rzadkim polu, na cidkim
miscu. nie mogł dłużey subsistere tylko dwie dni bo nie miał
pożywienia Vtrk alienatum, wody, Vzmił się od Stan Kilka-
set po tygodniu Chemnicie ordzie aby nie pana swego Vtrzymie
corrupti od nie° zatarowie oczekuiącego dnia w nocy Vtrzymili
na nie° tydzień, nie przyiaciel w te mieysca nasi do koni gro-
dem ich auxiliat wziąwszy prospris Vicisty. Vderzyli na nie-
przyiaciela, wzięli Tabor przez kilkie godzine, zdziwiał wszyscy Chil-
kanaście, zaś inni by był zniewoli gdyby była nie pora Mong
ni zabawili, widząc że źle oniadł zrobił Taborem, Vstrzyma-
wszy orda następnie armow przyiechała obaczywszy że ich
stronie dwiema nocami nastąpili na nieprzyiaciela na 3000 pan
dto ich na tem miscu, gdzie teraz, osadzony był nie

przy

powziął żydzień, znowu zaborem przeliczać się zamyślił
puścili go wszystkie do ciebie lasa, jeźdźca nie zedł, z zasa-
dzki z tego lasa orda wyjrzała, kilka tysięcy wyniosła za-
dzory, zaraz w pole oczami niedźwiedzia skoczyła się zosta-
wał Ufaiąc odwadze Chmielnickiego, który na 20000 zedł
na pomoc im był we wszech siłach, przeciwko niemu po-
szedł Xięcia Pan Wojewoda Bracki, y Pan Chorąży koron-
ny, Sobieski z 15000 tego szarpaniny dali znać do obozu
poszedł sam JEO Mość Pan Marszałek koronny z piechoty y ja-
zdy, nad Szczercowem obozem 150 Mil. Pan Hetman ko-
ronny, y nowadem Tatara zostawał, wyjechali z obozu
Chmielnickiego w pole do pierwszego wszczęcia Viana cho-
dzyła, każdy kopią obaczył, po ziemi do pałaszów wzięli pod
8000 pocił Chmielnicki o nitowaniu poddaiąc się, o tym
że poddanie ich zabrze wyzwi ly obiaz w pierwsze roku
Sam Chmielnicki potrzechał do obozu naszego zapew-
paiąc przed Pany Hetmany, odszpiet pokoi-hańbiących,
w których chciał nie mocy Hanclerzów y innych dzyn
tarzów mocy Cyrzy, dali iednak pu 8 tysięcy 150 Mil. Pana
Chorążego koronnego, y X. Pana Wojewody Bracki, na da-
nych przeciwko Tatarach numerus wojska zostawa na Ukra-
inie, pogwizgali wszystko, po tym wszystkim złączyli się z
nasze, dopiero po Szczercu, rzetwem wzięli, sam z w Wo-
jewodzie do PP. Hetmanow in conflictu Vrazt, przeszedł
V nas zostawał, a nie V ordy, tak go znienacka ze nich nie
wiedzieli nuncius, Tatarowie zdrowem wzięli kulbakami
tysięcy, sam Szczerc przez dwa dni V nasych zostawał, orda
po tym Vitrie powitała aby go Hetmani dano in V ich conten-
cie, dali, zostawiwszy dzisiąc pożyw wie Wojewodzie
V JEO Mość Pana Wojewodzie Ruskiem, w pole za miastkiem
Lwow walcy nad Rzeką Bazią zbit Chowanskie Moskiewskie

1661 Januarij

skie° Generała sam do Połocka porzuciwszy obos ij armadę wszystkę Uchodził, ale nasi persequebantur illum ij zaszyli mu że tam nie dojdzie. Bołchowski drugi Generał in obsidione zostawa w Litwie. w Welewowie Poseł Perski był V: Krola JEo Mości wiodąc ad media pacis z moskwicinem, tak tedy temi nowinami szczęśliwemi ten nowy rok o Oiczyznie naszej zaczynami, dai Boże takiemi do końca feliciter skończyć.

6 Ibidem

7 Ibidem

8 Ibidem

9 JCMPP. Marzinicowie (de quibus supra) ij Comes de Valsztain synowie Tridlandi Generalissimi onisi oddawali nam wizytę.

10 Ibidem

11 Ibidem

12 Dalismy listi na do JEJ Mości Dobrodzieiki.

13 Ibidem

14 Szprachmistrz deseruit nas, propter Uxorem, ktorą mu dawano a on iey nie chciał, ij dla niey chronić się musiał.

15 Znowu listy do domu.

16 Oddalismy wizytę JEo Mości Panu Walszainowi, tegoż dnia bylismy w kościele S. Anny Mniszek zakonu S: Teresy

17 Ibidem

18 Ibidem

19 Ibidem

20 Ibidem

21 Byłem U Ojców Patlinow w kościele Saluatoris tam widziałem cudowny Obraz S: Francisci de Paula po lewej stronie idąc ku wielkiemu ołtarzowi, po prawej zas stronie, obraz N: Panny także cudowny. tego dnia znowu sprachmistrz do nas powrocił, sprawą poiednawszy. ten swięty wyżej pominiony iest Sobliacem patronem infantum. zakonnicy zas tai reguły z mięsem ani z masłem nigdy nie iadaią, ani na wielkanoc baranka iedzą. chodzą z kapliczami krotkiemi

22 Ibidem

23 Pan Borzęcki wyiechał z Pragi, tego dnia z Panem Krawczem

Uczyni

Uczyniliśmy porachowanie y za te miesiące cośmy mu byli winni zapłaciliśmy, a na drugie miesiące obiecał, że kontentować na ~~[illegible]~~ miesiąc, od czterech osob, po złotych 12

24 Wzieliśmy list od JW Mość Pana Porembskiego z Wiednia pisany

25 Ibidem, ~~[illegible]~~

26 Ibidem

27 Byli u nas Oiciowie Franciszkani

28 Ibidem

29 Ibidem

30 Dowiedziałem się, że gdy Czechowie groch iedzą odpust otrzymywaią, a to z tej okazyiey, kiedy ieden Krol Czeski do Rzymu iezdził tym in persona sua obedientiam Oicu S: oddawać, humiliter Oicu S: ~~na~~ Rzymie będąc na groch czeski zaprosił, y iuż po bankiecie Oiciec S: pytał się o ten groch czeski. Kazał tedy Krol przynieść na wielkiej złotej misie pełno czerwonych złotych a na każde także groch złoty przylutowany był, y to Oicu S: na potrzebę kościoła ofiarował. Za co Oiciec S: tak mu odpowiedział Quandoquidem tam amantem et Verum filium Ecclesiae matri tuae te exhibuisti, et tantum thesaurum ad necessitates ipsius in figura pisarum obtulisti, in Vim gratitudinis tibi, et tuis subditis Regni Bohemiae indulgentias quandocumque pisa comederit concedimus, y tak z tej okazyi indulgentiae czechowie na groch otrzymali. iak wielkie y do ktorego czasu tegom się nie ~~[illegible]~~ mogł dowiedzieć.

Dowiedziałem się po tem że na tem mieyscu, gdzie teraz iest forta, na gorze do zamku idąc, leżał wieprz dziki zdechły (bo na ten czas tam lasy były) ktorego robacy toczyli, gdy go Libuna, tamtędy raz przeieżdżaiąc obaczyła zaraz tak prognostikowała, że iak wiele robakow przez tego wieprza przechodzą, tak wiele też ludzi tem mieyscem

przecho

Januarij Februarij przechodzić będą, co się według iey prognostyku stało. y iż go-
rze po niemiecku szwainbark ~~powie~~ polsku winią gorą zowią
31 Ibidem.

Februarius.

1 Ibidem
2 Ibidem.
3 Byliśmy na Kaczynie V Ociow Barnabitow, tam się nabo-
żeństwo odprawowało, S: Blasiusza contra gutturis morbos
szczegulnego Patrona, reliquie tego S:, y dwie swiece poświę-
cone, dali całować.
4 Ibidem
5 Ibidem
6 Ibidem
7 Ibidem
8 Ibidem
9 Ibidem
10 Ibidem Pan Brat ieździł do Pana Barona Talembarka.
11 Byłem w kościele S: Jozepha na nowem mieście V Ociow
Kapucinow.
12 Ibidem. byłem w kościele V Ociow Franciszkanow na nabo-
żeństwie quadraginta horarum
13 Listy od. Ks. Mości Dobrodzieiskiey przyszły
14 Ibidem
15 Ibidem
16 Listy do domu dalismy
17 Ibidem
18 Ibidem
19 Ibidem
20 Ibidem
21 Byliśmy na Komedyiei V Ociow Franciszkanow, ktora się po wło-
sku odprawowała, y reprezentowano na niey Cornelicum
et Bonifacium Cives Romanos, ktorzy infensissimi inter se
inimici będąc, per coniunctionem matrimonij Synow swoich,
Corneliusza bowiem syn, poiął corkę Bonifacij, Bonifa-
cij zas syn, corkę Cornelij; y tak po tem facti erant inter se
amicissimi.

bylis-

22 Bilismij na Comedyrii V Oicow Jezuitow na starem mie-
scie, pokazowali przez tę Komedią pœnitentiam seram
non seriam. seu Chrisorium impœnitentem.
Naprzod Proludium takie. Bachus erepto Diogeni do-
lio, novum in eo Lyceum instituit. Varios Bacchicæ sa-
pientiæ effectus exhibet Ratio, in ebriorum Vitijs è quo-
rum numero Chrysorium in scenam dandum proponit.

Pars 1ma.

Scena 1ma Chrysorius Rationem et Conscientiam ad-
meliora stimulantes, à Baccho et Voluptate in Vin-
cula conijciendas curat.
Scena 2da Præfectus domus Chrysorij musicam convi-
valem, et à Lætantio ac Hilario, recreandis hospi-
tibus Ephebos salios inquirit.
Intermedium ioco serium. Philinus quidam curas inter-
turbantes, Una cum cura salutis, Baccho, et sociis se-
pelendas committit, bibendi cura in Vivis reservata.
Scena 3tia Chrysorius Convivas perhumaniter ave-
ptos salutat.
Scena 4ta Conscientia cum ratione et misericordia
ferrum Chrisorij cor emollire studet. Amore Divino
suadente, et flammas subministrante. Verùm Baccho et
Voluptate obstantibus, actum agunt.
Intermedium pro tempore Famuli, convivante Hero, rusti-
cum ebrium ludum faciunt.
Scena 5ta Chrysorius digressis Convivijs, se quieti dat
in somnis, à conscientia et cura salutis, Variis terroribus
stimulatur ad pœnitentiam. Vigil eludit omnia.
Chorus Doret Deum sæpè quidem tardè graviter tamen
punire.

Pars 2da
na [illegible]

Falangarias

Pars 2da.

Scena 1ma. Vindicta et peccatum ad iuventiae tribunal in Chrysorium Ultionem efflagitant. Verum misericordia intercedens, prius temporali poena corrigendum orat. Quare illi iustitia glarium ad tempus permittit, quae morbos in Chrisorii domum ablegat.

Scena 2da. Chrysorius queritur de mala Valetudine, medici periculum negant. Conscientia tamen proponit scelera, familiares poenitentiam suadent; sed frustra.

Scena 3tia. Morborum agmine praecente, mortes ferali choro moriturum Chrysorio praeludentes, fatalem eidem lectulum instruunt.

Scena 4ta. Misericordia toties contempta Ultorem gladium iustitiae restituit, et ad Ultionem stimulat. Vindictae demandatur executio, quae daemones evocat ad terrendum perfidum.

Scena 5ta. Chrysorius in fatali lectulo dolores queritur, adsunt daemones, qui cum terroribus ad desperandum adigunt, petit inducias usque mane, moritur desperatus.

Scena 6ta. Amici funestum Chrysorii casum lugent. Maximus Chrysorii filius, paterno exemplo territus, ad meliorem Vitam, mundo Valedicturus, se resolvit.

Epilogus. Iudicium animae ad exemplum sistitur Bachantibus. Ichmość P.P. Chomentowski y JW. Mość P. Paczynski po komedyjcie byli śmiesz

23 Ibidem

24 Ibidem

25 Na tej wyżej pominionej Comedyjcie byliśmy, która znowu produkowana była, dla Kardinała et locum tenentes, byłej także na tej Komedyjcie y Damy Czeskie.

26 Listy do domu.

27 Będąc proszeni na wesele Pana Andrzeja Zaidmana Sendlika antiquus

Fabricius Marzig

aliquot Vobis wymuwilismy się; tylko przy slubie, ktory się
poruazim in domo Saxonica, tam gdzie y wesele, odprawo-
wał bylismy. Poimowal sieszczenicę Pani Gospodini, przy
tem slubie gdy stali podle siebie, bokami musieli się do-
brze oprzeć, zeby ich nikt nie mogł przeirzeć, do tego
propter maiorem securitatem, stał ieden Paranimphus za-
siemi płaszczem ich swoiem zakrywaiąc, a to dla tej przy-
czyny, bo się taci malitiosi w tem Krolestwie ludzie
naiduią, że gdy przy slubie stoiących, kto może na
drugą stronę przeirzeć, zaraz impotentem reddet, takich
się siła naiduie, etiam inter rusticos hoc fit, tego
dnia bylismy na obiedzie U WWMow P.P. Chomętowskich.

28 Te młode panstwo wyżej pominione słuchaiąc mszy S:
z sobą, wina kazali dać do poswięcenia, y wszystkiem tem,
ktorzy w kościele przy tej mszy byli, po kupku wi-
na tego swięconego w kościele, Xiądz po mszy dawał
pić iest taki tego zwyczai. WWMow PP. Chomen-
towscy y WWMow Pan Paczynski byli na obiedzie U nas.

Marzius

1 Ibidem
2 Ibidem
3 Ibidem
4 Ibidem
5 Liszy do WWMow Dobrodzieiskiej
6 Ibidem
7 Ibidem
8 Ibidem
9 Ibidem
10 Ibidem
11 Ibidem
12 Z Rzymu à Patre Kircher Matematika przednie przyszła
wia:

Marzy wiadomość do Oiców Jezuitów Praskich, że iż tam Ko:
meta widziana była taka, Cauda ex illo prominebat
po tem na końcu samem cauda gwiazda zadęta była,
z tej gwiazdy znowu ebulebat altera cauda. ta Ko:
meta w Pradze także widziana była (ale cum
Una cauda) ad finem ipsum Januarij trwała więc
ci niż przez dwadzieścia dni. także ij w Paryżu
widziana była, w ten dzień Konfirmacia przy:
szła tej nowiny, że w tem wyżej pominionem mie:
ście pułpałacu Króla Francuskiego zgorzało na
kilka milionów szkody sobie szacuie. tego dnia ij
to w nowinach było że w Hiszpaniey nigdy
niezwyczaine zimna ij mrozy panowały, rzyki wielkie
ij wody lodem stanęły na saniach ieżdżono, a w
Czechach takie pluski ij ciepła panowały, iako we
Włoszech, przez całą zimę mrozu nie było tylko na po:
czątku adventu stanęła była mołdawa lodem ale
tego ij tygodnia nie było, ex tam mala aura za:
mnożyły się były contagiosi morbi które Doktorowie
Ungaricos, Polacy łożną nazywaią iita barzo Umi
rało ludzi ale się potem uspokoiło

13 Ibidem

14 Ibidem

15 Jezdilismy ad Aulam Regiam do JW Mości X. Cro:
dzickiego, ieździł także z nami JW Mość Pan Stanisław
Radzieiowski starszy

16 Listy od Pana Alexandrowicza ij od JW Mości Dobro:
dzieickiej wzielismy w których oznaimuią że JW Mość

Mość

Szczęsny Ludwik na Białaczowie Kochanowski Dzie-
kan y Kanonik Chełminski Płocki Officiał Mal-
boski, w Piotrkowie, będąc Deputatem na tribu-
nał ex Capitulo Plocensi obrany, in hoc officio
Sta Januarij Umarł. w tychże listach oznaimuią
że w Radomskiem Kraiu trzij Matronij Umarły
Pierwsza JWMość Pani [illegible] Kordwanowska Ka-
sztellanka Zawichoiska z domu Branicka, Podko-
rzego Krakowskie° Corka (którego, przed przyiściem
woiska Austriackie° do Polski, na granicy Sląski
pod woźnikami żołnierze Cesarscy zabili.) Druga
JWMość Pani Starzyteska Kasztellanka Żarnowska
z domu Przyienska, pierwsi była za Panem Zbą-
skiem tego w Żyrokiyki ie° potem poszła była
za Pana Starzyteskie° K. Żarnoskie°. Trzecia JW:
Mość Pani Sulgostowska Podczaszyna Czerska
z domu Opacka. Te matroni oblatam prole mino-
rem zostawiły. JWMość Pani Zawichoiska synow
czterech Corek dwie, trzecia w roku którą JW:
Mość Dobrodziejka z JWMość Panem Czorzdziem Pod-
czasem Sendomirskie° kosciła. JWMość Pani Żarnowska
primi Voti Syna y Corkę iuż dorosłych secundi
Voti Corkę. JWMość Pani Podczaszyna synow dwoch
iedem bez pozwolenia iey ieszcze za życia poiął
Corkę Pana Osuchowskie° stolnika Rawskie° dru-
gi iest ieszcze młodzieńcem, corek czterij zostawiła
Pan Stanisław także Popłaski sługa dawny JW:
Mość

Marcy Mość Dobrodziejki w Klinicach pod Wrzeszczowem
poległ jego Pani iuż octogenaria, ktorej pier-
wsi życzył śmierci niż sobie przeżyła go. X: Ple-
ban także tarnoski, ktory miał pułmile od
Uścimca, na wielkiem piasku nad wisłą Pleba-
nią, w dzień trzech Krolow pożegnał się z tem
światem
17 Jezdziliśmy znowu do JeoMość X: Grodzickie° w nie
ktorych sprawach dla consilium.
18 Ibidem
19 JeoMość Pan Graff Walsztain. y Baro de Warnier
oddawali nam Vizitę.
20 U tego wyżej pominione° P. Walsztina byliśmy na obie
dzie.
21 Ibidem
22 Ibidem
23 Listy do domu
24 Ibidem
25 Ibidem
26 Byłem na disputacyi U Oicow Franciszkanow
27 Od JeoMość Pana Alexandrowicza list wzięliśmy
w ktore załuie discipulum mu JeoMość Pana Grocho-
skie° ze 15 leciech żonę poiął. y od JeoMość Pana
Kowalskie° drugi list pisze że w Warszawie poka-
zało się było powietrze, Seim pro 2da Mai odłożony był.
28 Ibidem
29 Ibidem
30 Do JeoMość Pana Alexandrowicza y JeoMość P. Kowalskie° pisaliśmy
31 Ibidem.

Ibidem

Aprilis. Die

1 Jest zwyczai y tu w ten dzien zwodzic
2 Ibidem
3 Wzielismy liszy od JMci Dobrodzieiskiej de data 13tia Marca z Pokrzywnice gdzie pisze iako nie słusznie Pan Adam Borowski obszedł się o Arędę Kliszowa tego dnia JMci Pan Graff Marzinic był u nas.
4 Bylismy na obiedzie u JMci Panow Grafow Marzinicow.
5 Janek wiolista barzo dobry JMci X: Opata przyszedł do nas, ktory idzie, dla swawoli, y niecnot swoich ogłuchszy, do Padwie na leki.
6 Liszy do domu
7 Ibidem
8 Ibidem
9 Ibidem
10 Ibidem
11 Xiądz Regens, Doctor Theologiae Laetione Italus był u nas iest starszy nad 12 włochow, ktorem Theologia czyta, ktorzy są ex fundatione Ferdinandi 2dy.
12 Ibidem
13 Ibidem
14 Bylismy w zamkowym Kosciele po południu, Kardinał Kanonikom nogi umywał, ktorzy są infulati, miał po tem ieden z nich oratią de Passione Christi, po oratyiie pokazowano obrus Christusa Pana na ktorem cum 12 Apostolis ultimam cenam sumpsit w Jeruzalem, materia tego obrusa iakoby z dartego iedwabiu, zołtawo białego paski iakoby na cwilichu w zełtosz włosowe pokazowali takze gwosdz ktorem Christus Pan był do krzyza przybity, takze spinam unam ex corona Christi Dni pokazowali.

Kassa

Aprilis
15 Na Starem y Nowem mieście Kościoły obchodziliśmy po południu hora 5ta Komedia była V Oicow Jezuitow de Passione Dni et processio disciplinantium.
16 Na małej stronie groby obchodziliśmy, zawsze obchodząc podle zamkowego Kościoła nawidziliśmy corpus S: Procopii, ordinis Benedictinorum Abbatis, ktory za Pragą V S: Margarity będąc Opatem, nie daleko od stelli, między Pragą a stellą, z klasztoru propter insolentiam monachorum Vszedł między chrosty y skały, polmile od Pragi w iednej iaskini Eremiticam Vitam prowadził.
17 W dzień wielkonocny Jubileum Sanctum odprawiliśmy ktory Alexander IIII Chysius concessit ad intentionem imminentis belli Turcici, aby Pan Bog poszczęścił Christianitati.
18 Zwyczaiu tego nie maią aby się w ten dzień mieli lać iako V nas. po południu byliśmy V JJ Hrabiow P: P: Warnierow w ogrodzie byli nam radzi, Przyiechali po tem do nich Comites de Martinic Comites de Thun Comes Magni grali V nich kręgli, iako potem odiechali, poszliśmy z niemi na Emaus do Oicow Benedictinow gdzie się wszyscy Kawalerowie, Damy, y wszystek flos iuventutis Bochemi tego dnia zieżdżaią. wzięli nas po tem do klasztora Xięża y solennissime traktowali, na pięknem Barzo mieyscu na gorze y przy prospekcie wesołem ten klasztor iest założony iakoż tak wszystkie klasztory Benedicta Swię, tego na gorach, a contra zas S: Bernarda w dole bywaią według tego

Bernar

Bernardus Valles, Benedictus dilexit montes. w tem Aprile
Kościele Dicow Benedictinow są chorągwie, że
które pobrane były Czechom kiedy zwycięstwo
nad niemi na białej gorze było otrzymane, w
Ambitie maią novum et antiquum testamentum ma
lowane. in Hispania naibardziej florent Bene
dictini maią tam praecipuum monasterium in mon
te Serato, a Seratus mons ideo dicitur, że na
tak wysoki skalistej gorze, znaleziony Obraz
Kaswiętszej Panny, dla którego (że tam ręka
ludzka nie mogła tego dokazać) aby był ko
ściół wystawiony, et propter facilem aditum
na tę gorę sami Aniołowie widziani byli gdy pi
łowali skałę, quotidianis miraculis claret to tam
mieysce.

19 Tego dnia maią consuetudinem czechy congregandi do
Bubencza, a to ieszcze ten zwyczaj od pogaństwa
maią, którzy tam na to mieysce w ten dzień schadza
li, y bogom ofiary oddawali, po tem zmurowany był ko
ściołek, aby ~~byli~~ się iuż (nie mogąc zapomnieć tego zwyczaiu)
tam do tego Kościołka schadzali, ale y ten iest zbu
rzony, tylko daniele teraz nawidzaią.

20 Ibidem

21 Jezdziliśmy do stelli z pominionemi wyżej Panny Warnierami
na rekreacią. starszemu imie Ferdinandus, młodszemu Joannes.

22 Ibidem

23 W dzień S. Woiciecha z Thainu z Rinkowego Kościoła pro
cesia była, na zamek do grobu S. Woiciecha.

24 Ociowie Benedictini z Emauzu nawidzali nas

chodzi

Chodziłem do Mtina Cesarskie° przy ktorem są łaźnie
iedna sub sedo z ciosanego kamienia z kopułą a
na wierzchu dziura in medio sadzawka do ktorej
woda rurami szła. za łaźnią iest in medio montis,
wykowana, druga łaźnia iest zaraz podle tej sam
iest wielka sadzawka w koło są ganki. te łaźnie
Rudolphus zdus. Imperator wybudował, y z gory my
iących się widział. Ten Rudolphus był tak libidino-
sus y bez boraźni Bożej gdziekolwiek wiedział o gła-
dkiej y grzecznej pannie per Vim brać kazał, y gdy
ich dość nabrano do tych łaźni posyłał ich aby
się kąpały, a on z gory patrzał, ktora mu się po-
dobała z łaźni zaraz do siebie wodzić kazał. miał
naisposobnieyszego do obierania y upatrowania gładkich
sługę Rudzkie° Ślązaka, ten gdy mu o gładkiej pannie
powiedział, ktora była do Pragi, na nabożeństwo do ko-
nioła Ojców Jezuitow, na starem mieście, przyiechała
rozkazał ią namawiać aby do Cesarza przyszła że
nie mogł iej wziąć bespiecznie iako insze, bo była za-
cnego domu. Rudzki miasto Cesarza sobie za żonę
onę namowił, Cesarzowi nie dawszy relacyi co
sprawił, gdy iuż czas wesela miał być, prosił Ru-
dzki iako wierny sługa Cesarza na wesele. uspo-
miał sobie Cesarz że on go posłał do tej panny
a nie powiedział mu co sprawił, za tę iego zdradę
przed ślubem zawoławszy Rudzkiego zawarł się
z niem w pokoiu y kiem go okrutnie stuk przecie

Rudzki

Rudzki ad effectum przyprowadził swoie zamysły
z Panną sobie za żonę poiął, Cesarz po weselu zno-
wu go do siebie wołać kazał, Ruski rozumieiąc że
go pocieszy y żałować tego będzie co go pierwsi
stuk, poszedł do "nie", znowu zbił go tak lepiej
swemi rękami że umrzeć musiał

26 Ibidem

27 Listy od JWMci Dobrodzieiki przyszły, tego dnia
odpisaliśmy

28 Byłem z JMościami Pani Chomętowskiemi y z JW Mością Pa-
nem Paczyńskiem w ogrodzie Pana Loka

29 Xiądz Lector Theologiae Franciszkan skończył mi Lo-
gikę dai Boże szczęśliwie.

30 Ibidem.

Maius

1 Ten dzień solenniter obchodzą y bankiecuią się
Żołnierze Officierom y starszyźnie swoiey takżey
tem którzy są na iakich Urzędach postanowio-
ni, y Panom Senatorom Pruskiem przed domami
maią, potem zaś do tych domów chodzą szybiąc y
bębniąc.

2 Był u nas na obiedzie Pater Lector Franciszkan

3 Widziałem na framudze kościelnej S. Jakuba czapkę
wybitą Szatana, którą cisnął rozgniewawszy się
gdy pakta złamał, dom podle tego kościoła cały
malując o czem w przeszłe ciesz roku. ta czapka na-
kształt moskiewskiej

4 Ibidem

Ibidem

Maius
5 Ibidem
6 Ibidem
7 Ibidem
8 Byliśmy U Ilmów Panow Wacnierow z niemi chodziliśmy do ogroda Oicow Augustinianow bożych tam widzieliśmy fontem ktory S. Wacław uprosił w modlitwach swoich y nie wiedzą unde promanat widzieliśmy znowu w Ambicie artificiose zywot S. Wacława, à nativitate eius usque ad occisionem à fratre, wyimalowany
9 Ibidem
10 Ibidem
11 Listi do domu
12 Ibidem
13 Ibidem
14 Ibidem.

Roku 1662 tamże w cudzych Kraiach zostawałem to iest w Rzymie w Bononiey, y w inszych miastach ziemi włoski. Roku zas 1663. ruszyłem się z włoski ziemi do Niemiec na Wiedeń, y inne miasta Imperii chcąc do Francyi per Imperium przeiechać, ale że turcy na ten czas przeszkodą do tego byli, gdy powystąpili pod Nowe Zamki y one przez szturm odebrali Cesarzowi, musiałem się tedy do Oiczyzny powrocić, w ktorej tego roku wyżej pominionego stanołem w Krakowie Miesiąca Listopada na dzień Wszystkich Swiętych.

Panegiricum Casimiri Regis Polonorum Coronae.

Mutasti statum sed non et Fortunam.
Tulisti secum cladem et non Vnam
Patria sentit Vices tuae sortis
En habes fructum Fraternae Consortis
Lusum putabas Reginam tangere
Deum et Fratris manes non timere.
Fecisti Duram stultè actionem
Sentisne tandem Maledictionem
En exercitum prope perdidisti
Et tuum corpus Ultro redemisti.
Quod nisi mentem sanam amisisses.
Equitum centum mille habuisses.
Maturè ad arma si Nobilitatem
Moviisses iuxta Belli qualitatem
Sed consilia ista nefarij
Tibi dilecti sunt Cancellarii
Nam cur insanè quaerebas Regnare.
Cum nec bellare, nec scis Gubernare.
Maior res haec est, quam Statum mutare.
Carrere claudi in aquis natare.
Germanos foves et Suecos honoras
A quibus pulsus istos tu adoras.
Qui receperunt contemnis Polonos.
Id est quod malus semper odit Bonos.
Nonnè debebas aciem ordinare
Et multa belli Vsaii aptare.
Notitiamq; hostium tenere.
Primum Minores Duces Eligere
Nam semper ita fecit Vladislaus
Cuius sacrata per saecula Laus
Sed tu Asine nihil horum fecisti
Et te et Regnum in casum dedisti.
Quid nonne Labem tibi innovisti.
Grym Co 30 Mianus Cum tuo Mimmo Vrzędow dedisti
Idque in Castris quia Liram tangit
Est Vxor eius quae Reginam angit.

Hec Verus nosti Ozgam nos mendacem
Et Leuem scimus, tu putas Bellacem.
Digitis tribus non solum pugnare
Sed Vix decreta potest connotare
Sicne inuitus ad Fortia facta
Sed Bellum sordet, tibi placent pacta,
Sceleris tui pœnas Regnum luit.
Quam bene dixit quisquis ille fuit
Titulus tantum Casimirianus
Animus Vanus, Vagus, et Profanus,
Quid plura? nos te Sceptro detrudemus
Et nobis fortem Regem eligemus
Tu vero Jesu socius quid ita.
Ablato sceptro fies Jesuita

Joannes Casimirus fugit ex Polonia in Sylesiam Anno 1655 post Festum Sancti Michaelis Archangeli.

Joannis Casimiri Captiui Nepos
Sigismundi in Captiuitate Nati Filius
Ipse in Gallia Captiuus
Deinceps post Contemptum rerum et Fortunæ fit Jesuita.
Ex Jesuita Cardinalis
Ex Cardinali Neutrum
Tandem Rex Poloniæ
Ex quo propter pecuniæ et Vitæ nimium amorem cessit.
An redituros Sacramentum.

Encomium Kanclirzowi z Hetmanem.

Kanclerz Slepij Hetman Głuchij
A przij tem Francuskie muchij
Wygnałij Marszałka onego
Narobiłij w Polszcze złego

Taka teraz przij Dworze V Muziki nuta.
Oczkos z owego Raia Vczynił Kornuta.
Ale nie dziw bo pirwey członkiem Maiestatu
Dożykał sie iak Wielki zdraijca daigo Katce.
A przecie smi powiadac że Zwiąskowi zdraiey
Kie-prawda bo ci szablą służyli a on Jaycij.

Censura Exdecimatyiey Ex Synodo Petricouiensi.

Colono ex agro discedente, Nobilis Eundem agrum colens Decimas et Prouentus Ecclesiasticos pro consuetudine pendet quod si non extet in illo territorio, aliqua eius rei consuetudo Soluat eadem onera, quae Colonus Soluebat illis tamen exceptis, quae ex rusticitate in Nobilitatem indigne trasferentur Veluti Vt decimam ducat. Denarium Vero S. Petri, Canapales Strenam, quae Vulgo Kolenda Vocatur soluat, nisi in istis aliter se habeat consuetudo. In Eadem

Villa seu Praedia ex quibus Decima Manipularis. Vel quidpiam aliud loco decimae Ecclesiae prouenerebat. quandoquidem contra Decimam nulla praescriptio procedere potest et manipularis Iure Diuino debeatur Soluant Decimam manipularem suae Parochiali Ecclesiae

Praeiudicatum Pan Kuczkoski wygrał że niemaią brac Dni Parochi gdzie niebywała Wytyczna Snopowey Dziesięciney

Elogium

In laudem Ossolinii Supremi Regni P. Cancellarii

GEORGIUS

Ossolinius Comes a Tenczyn

Regni Poloniæ

Cancellarius

Ne

Sola Terrarum Arabia

Phœnicem laudaret in gente Auium,

Polonia in Senatu ostendit,

Hanc

Prudens Senatus Gemmam induit

Vt Annuli ac digiti Publici

Custos esset.

Tantum ingenii atq; dotis

Vni natura contulit,

Quantum inter nos ipsa habuit

Inuida

Nisi hoc etiam forgori nostro dedisset,

Quod Italia, Hispania, Gallia,

(Felices illæ solis filiæ)

mirarentur.

Ita Septentrio

Ventorum olim creditus Pater

Veterem istam Poëtarum Calumniam correxit.

Cum

In Ossolinio Orbi ostendit

Extra Italiæ Vterum.

Scipionem Catonem, Fabium
Vno simul homine nasci posse.
Et
Sui Vetus admiratrix Roma, mitius sapuit,
Cum Ciceronis spiritum in Legati Poloni
Ore loquentem audiuit.
Qui
Cum Ipso Latio, Venetis, Anglis,
Et Imperio collocutus
Primus ausus esset.
Liberrimam omnium Linguarum famam, iubere, ut
non caneret de se, nisi ad numeros uirtutis suæ
Iam
Se Tota in Occursum eius ROMA.
Donabat
Et Animorum Italiæ Victor Sarmata
Populum et Purpuram in Triumpho
Circumduxit.
Sparsit
In Superbam Vrbem inter nummos
Merita
Et
Triumphalem ROMAM (Quis credat)
Ad colligendum inclinauit.
Et
Ne hoc erubescere ROMAM diceres.
Etiam depinxit.
Ipsa
Euntis Legati facies
Pulcherrimi Animi Læta Periphrasis

In Veteres Statuas et simulacra Vrbis
Hominum fere animas inuitauit,
Vt
Cum Romanis Ciuibus Lapides clamarent
OSSOLINIVM
S. R. IMP. PRINCIPEM.
Hoc
Virtus ipsa sibi dedit Præmium
Vt ab Æmulis Gentibus tantum coleretur
Prima omnium Patria Verita est
Ne per tot Titulos
Nobilitas Hyperbolen pateretur
Cum haberet suos etiam Polonia Nominales
Qui honestiore Philosophia
De Honorum Vocibus pleno comitio
Disputarent.
Igitur
Dignitate retenta et Magnitudine Principis
Ipsum Vocabulum Paci Publicæ
donauit.
Atq hoc Paradoxum
Stoicis SÆculis Inauditum
OSSOLINIVS
Inuenit
Ritantes Æmulos
Vocabulo Sanare.

Oratio Supremi R. Poloniæ Cancellarii habita ad SS. Patrem Urbanum VIII.

Venit iterum Romam Vladislaus Pater Beatissime, et qui nuper Barbariis ornatus laureis, ad tuos pedes venerabundus iamiit, his hodierna die triplici cinctus diademate ante hanc Apostolicam Sedem Tuam per me Oratorem suum supplex prosternit. Vladislaus inquam Poloniæ et Sueciæ Rex. ac Magnus Moschorum Dux. qui antegn regnarat Regum ac Regnorum Tyrannos debellauit, qui Romam Triumphator sine Triumpho ingressus, pia uota, et pontificiorum rerum oscula triumphalibus præferebat, qui cum uideri, notarique maxime uolit, Vbris et orbi oculos in se conuertit, qui noua Tyberim felicitate beauit, cum citra Rhenum fluere solitum, inuicta dextera, Vltra Tyram et Boristenem traxit, qui denique desertori populo, Græcum Constantiniana deuotionis diplomata e cœperta Gothia eripuit, tanquam pro Romano Pontifice pugnasset, cui Romanam hostium etiam spolia inseruit: de hoc tali ac tanto Principe tibi Pater Beatissime, non in cunis, sed in ipso gloriæ ac rerum gestarum fastigio, non fama. sed assertus ac familiaritate noto, quid in hoc amplissimo Orbis terrarum theatro asseram haud referio.

Tam enim olim sapientissimo tuo iudicio omnes eius peregrinationes ac peruersissimi Vitales, easq; ut probè cognitas, quæ liberæ gentis sceptra mederentur dignas iudicasti, qui sim ipse pridem Vladislaum unum esse, qui Poloniæ imperare queat scire commendatione asseruisti. Huc ergo mea potius deflectat Oratio, Vt quos qualesq; Populos Tibi Sanctæ Sedi Tuæ supplices Rex noster secum offerat declarem. Quod dum exequor Pater Beatissime, Paterno affectu facebis, filii Pontificatus tui meritis, gloriosis ornatibus. Solenne enim Patriæ est eorum gestis prosperrimam reuerari, quos reuerentiæ sine luxu sine gloriæ pastu Orbi ediderint. Quidquid ergo gentium Septentrio tegit, quam late a Carpathijs montibus ad Caspium Mare, a glaciali Oceano, ad Pontum Euxinum patet, Europa totum id genuflectente Vladislao ante thronum tuum prosternitur Pater Beatissime. Omnes enim illæ Gentes aut liberis suffragiis eum sibi Regem dixerunt, aut hæreditario iure, licet refragante aut eius spretante Maiestatem, aut denique armis subactæ Dominum recognouerunt, sed primum meritis eorum obtinet Polonia, quæ ut Principibus suis paret, ita Religionem ea sacra nulla ui, nullo pacto adacta colit. Illa, illa Sarmatia Romanorum armis imperia, Romanæ Religioni mancipata; Illa tot olim superstitionum abstrusæ, unius Dei cerna, illa libertatis custos acerrima nullius iugum oppor-

tas

pa Romano Pontificibus, eorumq Sedi Apostolicæ obsequentissima, Poloniæ regna
quæ sola nostra non pavit, nulla unde Hæresis, nullum schisma, et qui miserarum
gentium pestes afflati, averino legum supplicio, et perpetuâ infamiæ nota, a
corpore reliquæ nobilitatis resecabuntur. Si quis legem, Vladislao Jagelone
Rege latam, ætatis nobilitatis patrio more consensu firmatam legerit, fate-
bitur nullius omnibus unquam hæresin persuasisse. Et quamvis
iniquitas temporum, amorq consanguineo aliquid indulsisse videatur, non tamen le-
gem abrogari unquam passi sumus, nec patiemur, testatur nos, posteritati legum
Patriæq salutem, Unius Religionis integritate firmare. Hoc ipso tegabri nu-
per Reipublicæ nostræ statu, cum Sigismundum Regem unum pietate
Religioneq imaginem, Calo receptam, terris eraptam plangimus, Vladislaus
Pater Beatissimæ illius ipsius confœderatis Comitiis, Senatum Populumq Polo-
num, magis pro Religione adversus Cives suos, divæ Hæresi corruptos cer-
tantem, quam de communi Patriæ salute, aut de futuri Principis electio-
ne sollicitum. Æquavit suam Proerum curam Antistitum, eorumq, et tui Apost-
olii Nunnii solennes excivit gratiarum actiones. Innatum scilicet Genti Polonæ
Religionis studium. Hinc Ella erga Sanctum Petri sedem observantia, quæ eis
prima in Senatu subsellia detulit et principuas Reipublicæ partes curare jus-
sit. Jacebo prodigam, ut ita dicam, in templorum ædificia ac ornamenta
liberalitatem. Exultant altum Nunnii, et Sanctum ferventissimum, hæc enim
omnia ita se habere orbis consensus asserit. Animorum eius Gentis Magni-
tudinem vel inde colligere licet, quod a tot seculis adversus fieros et barba-
ros nominis Christiani hostes obtinent; nec stationem deserant. Othomano-
rum signa, quæ tot suis tot Urbes validas expugnarunt, tot portuum claustra
penetrarunt, fluminumq impetus superarunt, tot Christianorum copias fude-
runt: nulla Polonorum pectora steterunt, et ne patentes et perennes eam-
pos ingrediantur hugusq prohibuerunt. Scythicam pernicitatem, ne universam
quaqua versus pervagetur Europam, Unica Respublica nostra mora-
tur provincia. Monstra solo nomine Christianos, et ex moribus quibusvis bar-
baris execrabiliores totius vidimus, fudimus, et demum nobilissimam eius
Regionis partem in Provinciam redegimus. Hinc omnia summa animo-
rum magnitudine ac prorsus Romana steterunt, parentumq siquidem antiquos ho-
nos Majorum nostrorum pervia lecta, cum in eius vires et institutum trans-
ivimus. Hinc libertatis studium, hinc degui ingenii, ac legum amor, hinc
masculæ frugalitatis exempla, nil in moribus, nihil in habitu corporis
molle vel effeminatum, nil ambitiosum. Juventus probitatem non in ig-
tharaderum gymnasiis, sed intra castra degenit, Equitatus rura paterna colere

Grand.

haud prudendum, ne urbanis orenati delitiis bello fiant ineptiores humiles domos plerumq; habitant, sed excelsos animos plerumq; fortes non propugnaculorum non portis publicis, sed legum et innocentia presidio tuti. Leg3 vero hanc magnanimitatem, ferociam quisquam dixerit Cimmerarum Sarmiticam si qua fuit ferocitatem. Religio et Mars latine, dux ubi a Septentrione deserte gentis latio nocuerunt (credo equidem) castra romana sibi aptissima. Heliconi suo prope Vlmum quale dixisse. Gentem profecto nostram adeo sibi manipularunt, ut sine earum presidio, et ornamento, militarem gloriam minq; gloriosam duxerint. Et merito, earum enim beneficio libera, nobilium capita de scipio decorum magno nobilitatis ornamento, rej a scholarum cathedris inter pretes peritus, latino fluenti eloquio, qd una cum moribq et disciplinis in partem gloriæ nostræ libentes assumpsimus. Talis itaq et tanta Polonia ad tuos pedes prima procumbit Pater Beatissime, illud collum nullius unquam iugum ferre solitum, illas manus liberas illæ animas exertas, et ad imperandum natum, Regis sui exemplo, maiorum instituto tibi submittit. Tuo auspicio se Vladislaum Regem dixisse, ac proinde illum tibi debere profitetur. Tu enim geniales Ducis Primum, ac Felicianum Roma diadema in sacris tuis manibq tribuisti non sine prosperis omine, cum primum Regum nostrorum fore, qui sine emulo felicissimum, qui clementissimis tam populorum Gentis animis et suffragijs Regi dicretur. Tuis ergo auspicijs Pontificum maxime habet Vladislaum Polonia Vladislaus Polonum. Tu utrumq; habebis, Deo favente Vladislai invicta dextera, eandem aliquando tibi, Sanctoq; Sedi tuæ manus sacratissimos Scandios, Rebelles Leones. Habebis et desertores communis Pastoris, ad tuum ovile propedien reditures. Exiit etenim pater Sancte felicis hic suæ, non ætate ab meritis aut maiestate, sed capessita Regia Maiestatis temporum, ad venerationem, ut se satiet, famaq; tuam impleat auidam gloriæ Sanctæ Dei. Inde longeui auspicatæq; pietatis Imperii. Inde edit et Eulalia vrinas speret reparandas. Erige hanc tuam dexteram Pontifex Optime Maxime, qua recio quo turbine nostrum ac pene nostram orbem respicies, sanno Numen salutari bono duduum destinatas, et sancta benedictione prosequere tam hanc pignoris pios vratus. Excitabuntur hoc potentato exemplo reliqui Christianorum Principes, et postposito seruitio eorum nomini et gloriæ odio illac arma convertent, quo refracti imperiorum prodotoris libido iam tandem cæcidicenda, vocat. Vocat Vladislaq certe Rex, ubi tuæ se Regnaq et arma tua Sanctitati tuæ tradit, obedientiam profitetur, nec se ab huius Sanctæ Sedis authoritate

ze ex observantia nequam discessarum professum. Ita ex Deo, ex Augusto paratus semper erit Christianorum Aquilas nozio sibi ulcisci non segui sed prodere. Dixi.

List Pana Ciołka banitowanego do Krola J. M.

Powiedaią że ie rebus quid nec uim honoris patiantur, nec dignitatem admittunt, tutum est arte esse expedire, tacnobijm ia na ten ten napadł, ij tę wrzoza nadarą gnestią sołowował silentio. Ale ia powinien bonijszym przed Maiestatem W. K. M. stanąc takową o sobie daię sprawę. Miłosciwij, Łaskawieiszij Krulu Banitum causa fuit non pena. Dnię: kuię ia Panu Bogu że nieprzyiaciel moi sposobu nie ma, przez kogo: rybij mnie do napadu stawszij, przed Maiestatem W. K. M. przyiechał. Powiedaią że nemo nisi duo pauca infelix ij ia przij tym nie złoży: szeten ale nie smiertelnie. zadtawszyłem że z przezrebij nie ustałem ni z niedostatku, o ktorij niedostatek teste Deo wiekdy cudnie, że nie ta sprawa wprawiła, co rozumiem że mi rawnież wiadomo Wa: szej K. Mći przyiemnie, niżlibij mi od polskich negocian o tobie miano. Lat siedmnaście Miłosciwij K. Krolu. iako dobr Waszej K. M. dochodzę. Gdij kto kiedij industria et sumptibus dobr Rzeczyp: dochodził pieniędzy bijdał. A ia ubogi człowiek miałbym uiścić mnie pokrasłu: ore pod uważnij rozdek Waszej K. M. daię. Jest to Miłosciwij K. Krolu farba, ktorą strona enemij swoie pokłada, o ktorej farbie wielki człowiek swiątobliwej niegdij pamięci JP. Mći Xdz Arcybiskup. Gnieźnieński, JP. Mći Xdz Genbicki, na tę sprawę z miekra swego szczerze ięzyk takowe dał słowa, że prawi ta sprawa podobna temu iako kiedybij mi kto pana Koni moich białych wyiąwszy z stainy, a ich: sequenter poznawszij moie Konie upominałbym się ich, woz moie ko: nie, a ów powieda abym ie dał pofarbować bruie wes swoią farbą a moie Konie woz. Tosz że bardzo za dniem Pan instigator powieda wrocnie dobra. Rzeczyp: a owi powiedaią ale Ciołek Banit. Ba nie o ten vnem. Kiedy Miłosciwij K. Krolu wroga dobra. Waszej K. M.

a wroga

a swoię farbę weźmą, niechai się sprawią Panu Instigatorowi, a ia się na swem terminie sprawię com komu winien. Niechai iakom powiedział dobra W. K. M. wrocą, niechai moie impensy nagrodzą, a ia zapłaciwszy długi będę iako y drugi, Jeszcze y to pożydam Nec Dii duplicem volunt unius criminis esse poenam. ia Vbogi człowiek quadruplicem cierpię. Pożyciśniony o długi Processami iechałem tu na służbę Waszei K. M. zleciwszy rodzonemu Bratu, aby interim moie długi płacił. Obalili się dłużnicy ow się broni potioritate. dłużnicy wytaczaią z Bratem moiem actionem potioritatis na tribunał, tam Trybunał nalazł Possessorem być bliższego do płacenia długow; Brat popłacił co się werifikuie. A potym umarł. Ja po smierci iego ciimuię się za dobra, ali Małżonka iego Pani dożywotnia, wroc WM pierwei co moi małżonek za WM zapłacił, a na wlewki prawa od dłużnikow. Ja powiedam ale z mego płacił: trzymał moię Oiczyznę lat piętnascie, odpowieda czynsze o to z potomkiem. ia znowu ciimuię się za opiekę iako naturalny tutor. Ali mnie powiedaią, nie iezdes capax, dał Krol JKMość opiekę komu inszemu. Teras na ostatek czynią mi wstręt wysłudze moiei, ktorą mam z łaski Waszei K. M. Owo zgoła nouercantis fortunae impietas ze wszad mie otoczyła. Krzywdę moię pod nogi Maiestatu Waszei K. Mości kładę.

Samuel Ciołek.

List przyczynny o Kanonią do JKMości Xdza Biskupa Krakowskiego.

Jusz sam Pan Bog daie resignatią tei Kanonicey w ręce WM mego Mscie Pana, z ktorych rąk ze non leuam sed dextram porriges WM Mści Pan wedle obiecanej mściwey łaski swey w konferowaniu tei Kanonicey. Sinowi memu nic nie wątpię. Ktory iusz et primos absoluit ordines, y poswięcił się na tę Kanonią z tym funduszem. Ja iako sobie wiele obiecowałem y obiecuię po łasce mściwey WM Mscie Pana, Tak me deuoueo do Vsługi WM.

WM Mść Pana, et lares et vitam meam pono, przy kozdej Vsłudze Dobrodzieia mego mściwego. Gratissimus tedy tantae gratiae WM mego Mść Pana poki żyię będę, iakom był y iezdem: przy takiej miłościwej łasce, ktorą ia zawsze nad Vsługi me doznawałem. Quid pluribus Masz mie

WM Mść Pan y Dobrodziei zniewolonego y skrępowanego, szczerego y życzliwego poki żyię niewolnika y sługę.

List JEo Mści Pana Lubomirskiego Marszałka Wielkiego Koron: do JEo Mści Xdza Kanclerza z Janowca pisany 30 Novemb. 1664.

Co sie z całą dzieie Oyczyzną, co tesz y ze mną widzisz to WM Mść Pan barzo dobrze raczesz, a lubo nie zarabiaiąc nigdy na zadrze WM Mście Pana nie chęci, tak nieszczęsliwy byłem tem braterskiego nie mogł wznac affektu, co iednak rozumiem y kładę sobie po sumnieniu WM Mście Pana y wrodzonej grzeczności że nie tylko wmpati, ale tesz leczyć, y offo suo subesse zechcesz aby w Osobie moiej fundamentalne też Rzeczypp: nieszwankowały swobody. Dawałem dowody przyiaźni mej, y z uprzeimego ku WM Mście Panu affektu enitor w tem zawsze perseverare, iako tedy cokolwiek zachodziło między nami przed tem, dalismy to byli spolnie Oyczyznie, tak o to y teraz WM Mście Pana proszę iako Biskup chciej z serca całego wszystko złożyć, a nie dopuszczać, concuti takiemi diffidentiami Oyczyzny, tudzisz chciej wmpati, y iako wielki Biskup y Senator wiesz do tego Rzeczy, abym iako Vrzędnik y Collega WM Mście Pana redintegratus w łasce J. K. Mści P. M. M. zostawał, y na tak niesłuszne nie przychodził obroty. Cokolwiek WM Mść Pan Vczynisz dasz to Oyczyznie y mnie obliguiesz sobie.

Respons Jo

Respons JW. Mosci Xdza Kanclerza JW. M. P. Marszałkowi

Coby się w Oyczyznie działo iako rzeczy Vrodzony wycho-
wany et ad hos proiectus honores wiedzieć powinienem, w ca-
statku prouidere quantum uirium in me est ne quid detrimen-
ti capiat, pomniąc na przysięgę moię przez ktorą iako Senator
y Vrzędnik ten wziąłem na siebie obowiązek. Co zaś z
W. M. Pmy tego wiadomości partem do mnie pertinere tasz powinność
czyni, gdy wm Mści Pan (odpuścisz mi gdy prawdę rzekę po-
niewasz takie przyszły czasy, ktorych sine simulatione mowić
ieden drugiemu, to co w nim barzy bublicae saluti damnosum po-
winien) od kilku lat zawziąwszy się na dobrotliwe Państwo
nasze miałeś za naiprzednieiszą rzecz qua publice qua priuatim
niewinnie ich reputatie, oraz słog ich wiernych apud populum tra-
ducere szukaiąc tam malitiose noxam, odpuścisz mi wm Mści Pan
gdzie nec uestigium winy było takiemi artibus naciągałeś na
to aby zawsze Oyczyzna in turbido była chcąc się w
takiem odmęcie obłowić, nie niesmakuiąc in priuata fortu-
na, ktorą dosyć amplum wielkich spadkow y łask Krolewskich
congeries supra ciuilem modum auxit. Dowodow na to będzie
miał spotrzebę Pan Instigator: ia ten ieden naminię że do
tąd nie wiedział żaden aby co miało implere tam uastum
animum wm Mscie Pana cuncta w tey Oyczyznie infra
se ponentis. Co ad priuatas offensas y niedotrzymania przyiaźni
ktorey dawałem wm Mscie Panu tak wiele indicia non quaeror, bo te
choć były, nie unam implerent paginam, darowaciem powinien bli-
źniego, tak uolente, iako iubente. Co ad publicas zaś tantum mihi
non arrogo żebym miał z nich absoluere wm Mscie Pana

wiedząc

wiedząc że w tym sobie Resp: sumit tale iudicium, ktorego że wm Msci Pan zdas subterfugare dziwić się temu przychodzi, iesli wm Msciē Pana własne sumnienie małe actorum non arguit iesli tak iezdes sceleris purus, onemus detractas dicere causam in obiectis, każdy tam ad iudicium iuratam conscientiam poniesie et tam fauoris quam odij immunem. Czyli to pudet uel piget pod prawem żyć pod niem Vrodzonemu, y tak to zaćmiły oczy innanes fumi? Ktorych mgłę pusili owi inflatores w oczy wm Msciē Pana że iusz supra conditionem aequalium niesiesz. Postrzec się w tem życzę, a iako Bogu tak Panu Vkorzyć, co gdy szczyrze uczynisz WMP, na ten czas etiam post uulneratam causam remedium applicare będę usiłował y pokazać że offensus non irascor.

Respons JKo Mosci Pana Jrzego Lubomirskiego Marszałka W. K. Hetmana P. K. do JKo MX. Kanclerza K. Prazmoskiego.

Dziwowałbym się gdybyś wm Msci Pan Kanclerzem bywszy nie miał wiedzieć co się w Oyczyznie dzieie ale się temu barziej dziwuię że y wiedząc wszystko co się po niej dzieie y tak wiele z łaski JKo K. M. Pana M. M. et ex hereditate Patriae spolnej Matki naszej odebrawszy dobrodzieistwa, nie pomniąc na przysięgę, nie pomniąc na Senatorską oras et custodis legum powinność, pozwoliłeś przeciwko prawu, po wielekroć wzyłeś pieczęci, y in tantum excrescere malum Reip: że ultro się wm MPan przyznawa rawnesz, medere iusz temu nie możesz, Przyiąłem ia eo quo par est animo list hardy, y doskonały obraz fictor deuotio:

nis

nis erga Principem WMPana, proszę abyś WMPan to
coś wyżej napisał czasowi teraźnieyszemu, w którym do
próby rzeczy prawdziwych y fałszywych przychodzi
darować to raczył, a odemnie non anonimis non fictis
ale autenticis złych spraw swoich kontentował się dowo-
dami, których nie ieden przekupiony Instigator, ale multi
incorrupti genere y we wszystkiem WMPanu pardo bę-
dą dowodzić Cives et Senatores. Hic fortuna mię wy-
niosła, bo nie iest caeco ductu, na tych iezdem postanowio-
ny w tej Oyczyźnie moiej godności stopniach, alem to o-
trzymał od Boga w którymem zawsze nadzieię pokła-
dał. Otrzymałem od JKM. P. M. M. za cnotę y wiarę mo-
ię nieprzełomaną, za gęste otrzymane nad nieprzyiacielem
Króla JKMości Rzeczyp: tak od Przodków moich iako
y odemnie wiktorie, czego ktoby niedoznał palpabilia sunt
documenta et monumenta. Nie miałem nigdy vastum animum
gloriae nimis cupientem, alem się ipsa re salutis patriae za-
wsze kontentował. Co się prywatnych czas WMPana
tycze, nie to do mnie boli, świadczą tego własną ręką pisane
listy, owszem może iakieś przeciwko WMPanu enarrant do-
brodziestwa, o czem niech nie ia mowię. Źle mi przy tem
WMPan zadaiesz, iakobym miał subterfugere Reip: iudicium,
bo ia choćbym nie rad od całej Oyczyzny y Rzeczyp: był
sądzony, dla której miłości tak srogie y niesłychane cierpię
rzeczy, ale kiedy consiliis WMPana, y iemu podobnych
Rzeczp: partikularzem się stawa, kiedy tak wiele Seimików

non valent umislnie spraktikowane rozerwanie, iozeli cała Re-
publica, pars w Warszawie Seimuie, racz sam uważyć. Dufam
ia barzo cnocie, ale niecnocie nie suspectorum tylko ale convi-
ctorum de fraude contra Rempublicam et eius libertates. Co-
sie da Bog nie Kalumniami ale samą rzeczą pokaże, y
Vzna swiat że nie Oberbekow ani Lisolow ale Septentri-
one Baltyckich y inszych na zgubę wolnosci naszych
lubych spuszczony, co iest flatus aequalis Kozdemu in
Patria ale non similis, a tak niemiłosiernych przeciwko Oi-
czyznie praktikach bijc mie usiłuie. Krolowi JKMości
P. M. Miłosciwemu do nog upasc gotowem, y pokornie o
obaczenie sie na mnie wiernego zawsze sługę swego prosic, z
tą deklaracią, że y zyć y umrzec chcę przy dostoienstwie
J. K. M., y całey Rzeczypp: co nie na perswazią WM Msce
Pana uczynie, ale z mocci powinnosci, iako wierny y co ni-
wczem złem non notatus J. K. M. poddany. Intercessiei WM
Msce Pana nie potrzebuię, bom sobie to przyposmniał, że a-
sperius nihil est humili, cum surgit in altum. Lepszey sie zatem
łasce WM Pana zalecam. Jerzy Lubomirski.

Inscriptio na Obrazie JKMPana Woiewody
Krakowskiego Fundatora Klasztora Wisnickiego.
(In Fusia). Fratres ad altare Dei memento te mei.

Fratres.
Quod in Vobis Saluatori, Vitae perennis Datori,
Dedi libens et Sacraui. Ob haec quae Vobis paraui.
Orate.
Saluatoris per Virtutem Mihi fiat in Salutem.
Orate.
Vt Videam reuelatum. Vt me reddatis Beatum
Cui me dicat totum. Quod est Templo Claustro:
Votum
Orate.

Sermo Gementis Poloniæ ad Regem Casimirum.

Infelix Rex Casimire,
Cur Poloniam tam dire
Flagellas scorpionibus.
Illa te nudum prostratum
Et Iesuitam desperatum,
Mancipium Gallorum.
Exulem uagum abiectum.
Nec habentem suum tectum
Euexit ad solium.
Illa rursus latitantem
Præ timore Vix spirantem.
Extraxit e Silesia
Magno conatu sudore
Effuso multo cruore.
Certauit pro te cum Sueco.
Tu immemor, tu ingratus
Tu euersor nostri status,
Strages boni publici.
Aurea nobis mutasti
Inferrea transportasti,
Saturni illa sæcula.
Quæ Magni Principes nostri
Quorum Vias tu non nosti,
Dilatarunt sanguine.
Imperium hoc auxerunt
Templa Dei extruxerunt.
Tu euertis omnia.
Vkrainam, Liuoniam,
Prussiam, et Smolinsciam,
Indigne successor perdis
Te ad scelus conniuente
Nec gemitus audiente
Tuorum subditorum
Sunt sublata cuncta bona
Maiorum tuorum dona
Regiones Ecclesiæq
Nummos et neruum bellorum
Futurum omnium Regnorum
Commertiaq tollis.
Magnos Crues Poloniæ.
Murum et scuta Patriæ
Proscribis iniuste Iudex.
Fastidis Viros gloriæ
Mimos Viros stultitiæ
Scurras et Moriones
Hos adornas hos euehis
Cum his Remp: geris
Trudis in præcipicium.
Te regente Christiani
Quantum sanguinis Pagani
Effuderunt in terram.
Quot homines innocentes
Constrinxerunt feræ Gentes
Cateruas competesq
Quot castra et legiones
Veterani et tirones
Scythico cæsi ferro.
Redux ab exilio iurasti
Res horrenda peiorasti
Te defensurum pauperes.

At quàm falsa tua uoza
Experitur fere tota
Miseranda Patria
Quam ut Nero inflammatam
Diuisam et deuastatam
Semper cupis Videre
Castris tuis atq; prædis
Promiscue omnes cædis
Causa es morientium
Sanam mentem amisisti
Fratris Vxorem duxisti
In nostram perniciem
Hæc te ducit hæc dat legem
Creare nobis uult Regem
In uita tua miser
Ad nutum eius te geris
Malos ornas bonos feris
Vxoris instrumentum
Scythas Cosacos armasti
His sanguinem propinasti
Miserorum hominum
Istis armis at non lege
Dare nobis uis pro Rege
Condeum quem nolumus
Aquillæ nos sumus puli
Gallo seruimus nulli
Nec execrandæ galinæ
Liberas mentes habentes
Regem nobis eligentes
Quem Deus Inspirauerit
Aurum licet ademisti
Et pauperes reddisti
At gladios reliquisti
Tuendæ libertatis
Hos stringemus Vibrabimus
Fortiterq; pugnabimus
Pro Aris Deo et Foris
Tu si abominaris hunc Thronum
Tastidis nomen Polonum
Vti pridem iactasti
Soluimus te iuramento
Es enim magno tormento
Vniuerso populo
In Galliam te conferas
Et Reginam tecum feras
Cum impuro Prasmorio
Reliquisq; Nebulonibus
Deus Optime Maxime
Procidimus humillime
Audi planctus pauperorum
Respice nostra Vulnera
Quæ ex malitia mera
Regis nostri patimur.

Taryffa roznych Podatkow Rzeczypospolitey.

Woiewodztwa y Ziemie	Poboru simpla sine abiuratis		Poboru simpla cum abiuratis		Podymne sine abiuratis		Podymne cum abiuratis	
Z Krakowskiego								
Z Xięstwa Zatorskiego.								

Questiones ex Germanico Idiomate Polonico mo-
rales Novem in Academia Lipiensi de Polono Equite
moderni temporis in publica disputatione quem
Sensum Polonus quidam exponit

A on Jeszcze nadstawia pyska z drugiey strony
A co większa y własney niezałuie żony.
Bierze Moskwicin Miasta Tatarzyn zas duszę
Choc Polak wydaie Kożuchy Kantusze.
Kto sie tylko nie Leni to mu gra na nosie
Jak chce za nos prowadzi trzebiąc iego grosze.
Toć Polak taką rzeczą iest Ewangelickiem.
Ja zas mowię, że bity zwac sie może Bikiem

Quarta Quaestio, Quid sit Eques Polonus.
℟ Vir Bellator inter pocula Mensae.

Że dobrze Polak piie, dla tego też wyie,
Czosz po tem, kiedy swego Zbuyie niebiie.
Do Oboza nienawrzey iak kiedys polacy
Wszyscy y Zenkoscowie Lec dobrzy Tanacy
Teraz Obos na stole przy Winie Rysuie
Sklenice y Kieliszki ochoznie Szykuie
Piie Wino, Gorzałkę przy ciepłem Kominie
A Woła na Głos sam sam Skarwysynie

Quinta Questio, Quid sit Eques Polonus
℟ Est ex omnibus aliquid ex toto nihil.

Zgaday mi kto co Vmisz choc tę prostą gadkę
Co za naiczyey człowiek tę maiący składkę
Polskiem ięzykiem mowi a z niemiecka chodzi
Włoskiego iest Konceptu po Moskiewska szkodzi
Po Tatarsku Vcieka w Woienney potrzebie
Francuskie ie. (~~[illegible]~~ zcada) Trykazie choc przy grubem chlebie
Istnie Izopin Sroka y Kawka y Wrona
Tych Błaznow z cudzich Kraiow ma Polska Korona
Kiezowie ie Francuzem niemcem ani Włochem
Ani nawet Polakiem bądze domowem Bdziochem

Sexta Quæstio Quid sit Eques Polonus.
℞ Leo Domi Lepus in Castris.

Ze w bojach nigdy spełna chorągwi nie Liczy
A z pełna o zasługi y hiberne Krzyczy
Nic dobrego nie czyni chce iednak zapłaty
Nie dasz to Zwiąskiem grozi niedba y na Braty
W miastach iako y we wsiach LEW nieustraszony
W Potrzebie zas Woienney Tchórzem opuszczony
Każdemu straszny w Domu Xiędzu nie przepuści
A kiedy do Potrzeby od strachu popuści
Szarpią, Sas y Szwed szarpie Rabuią Kozacy
A czasz iem wzdy czynicie Piwo Polacy
Nie, bo to SZWED Przyiaciel; Sasa drażnie szkoda
Bo taka V Polakow iusz teras iest moda.

Septima Quæstio Quid sit Eques Polonus
℞ Est Miles Deceptus Credulus tamen

Iusz to szusty Rok iako Niemcy drwią z Polaka
A na uczes ich w Polskę iako w Wodę Raka
Wpuścił Pan Polak co Rok oto z niey wychodzą
A przecie ieszcze dawniey w Waszych Domach smrodzą
Wychodzą z Polski, iako Diabeł z Opętaney
Wołaią idę, idę, Exorcizmowany
Niedobrze to Sas y SZWED że się nas trzymaią.
A co większa zamasz Chleb, Nas za Szelmow maią
Zawsze chcą żyć za swoy grosz a ty iem też wierzysz
Kiedy iem za te drwiny Polaka odmierzysz
Zważyli cię Nieboże poznali Prostaka
Tak widzę za lada kto zarzuci z Polaka.

Octaua Quæstio Quid sit Eques Polonus.

R. Est Venales Anima

Nabrał od Krulewiczow nabrał od Kontego
Nabrał Polak od Sasa y Szweda czwartego
A przecie niewidziemy żeby co przybyło
Znac że się w Woy Dziurawy to wszystko włożyło
Przedałes Wolność Wiarę Polaku Łakomy
Dla tego też niszczeią twoie Zacne Domy
chciałes Łakomie cudzem zbogacić się groszem
Bog to wie cy nie puidziesz Chleba żebrac z Koszem
Albo też dla pinięndzy diablu przedasz Duszę
Gdyś Boga, Wiarę, Wolność, przedał tak ci tuszę

Nona Quæstio Quid sit Eques Polonus

R. Est Caput Factiosum in Bonum alterius et sui Ruinam.

G dziezes iusz Rozum Podział Polaku szalony
Zas się tych Faktey chwicił dla cudzey Korony
Diabeł tobie do Szweda a dwa do Francuza.
Ich bronisz ich Zastawiasz a sam nieuidziesz guza
Oni przecie swe Panstwa stawiaią na nogi
A choc się, O Rozumie Polskie walą progi
Za wszad cię prawie kto chce na swe Dobre Łupi
A iakże niemam mowic Srodze Polak Głupi.

Kopia responsu JKO Mości Pana Kasztellana Bydgoskiego z Domu Działyńskiego na list Xcia JKMci Kardynała Prymasa Konwokatyiey JKMości Pnow Senatorow na Radę Warszawską 1 Febr: 1703

Mogłes ci mnie W. Xcia Mość zapomnieć, kiedyś te Cani cularies choć w puł Zimy bo nie Circulares wysłał listy. Quis Ego sum żebym miał te figle zrozumieć które to całą Polskę in circuitu prowadzą. Nie wielec iusz niedostaie, abyśmy za tak przezorną W. Xcia Mści manuduktią, do zniszczenia ostatniego nie przyszli. Dostało mi się dawnieysze, y teraznieysze czytać które staraniem swoiem, około tey miłey Oyczyzny ad normam nunquam sine lachrimis memorandi PA: Tris sui Sam sobie daiesz Panegiriki. Nieprzydaię do nich, lubo mnie niewiele wiersz ieden y drugi kosztu ie, y mogłbym niecedno Arkuszowe Elogium napisać in Laudem Stiliconis; ale o tem potem non deerunt WK Mości dzieła Maiones ca teras krutko na Vocatorias od pisuię, y mowię z WMXMcia. a gdyby się godziło Wielkie mu Rodzicowi oculos in morte gravatos otworzyć, ia koby się cieszył że non degenerem po sobie zostawił Sy na. y że te Łzy Vbogich które na on się czas lały znowu się odnawiaią, y czego Ociec niedokazał żebyśmy zupełnie zginęli to SYN memorando exem plo pewnie dokazuie y tak od Początku Regiminis Prymacialskiey Godności zaczął solide, że poka zę Postronnem Kraiom, iako może zgubić Oyczy znę, nieprzypominam ia dawnieyszych czasow. Kiedy przeciwko Swieckiemu Królowi zapomniawszy

y Krwi

y krwi y obligatyiey swoich, a wielkich bom słyszał
od starszych, a niewiele też y starszem trzeba bić żeś
WXMość małem Michałkiem. (a bogday było tak dla
Oyczyzny) byłbyś był y ledwo się z razu S. Micha-
ła Probostwa na Zamku Krakowskiem dochrapał.
to był Gradus przyciągnienia bliskiey krwi swoiey Jaśnie
Wielmożney teraz JKMci Pnieyi WDzieney Łęczyckiey
wieku naszego w różnych aktach HENOŚNY. Dał
potem iako krewnemu KROL dobry Biskupstwo
Warmińskie, Dał Arcybiskupstwo, a y Kapelusz
si non praecessisent prima nieokryłby był tak rozu-
mney In Malum Głowy. Coż za to za wdzięczność
a to nadzwyczay się inaudito w Polszcze Jaśnie Ustawi-
cznie Krola nieboraka wexowałeś sub praetextu Ad
Bertatis, o ktorey on niemyślił cale, zawziąwszy się z
PPnami Sapiechami, to Seymy się rzwały to cudowne
rzeczy przeciwko Krolowi robiły się, a Oyczyzna za
to cierpi, bo gdyby były Seimy stawały, to Woysko by
łoby było płatne, toby był niebył Związek Po Smier-
ci Krola JKMości wynosiłeś WXcia M. Subiecta y
niewiem cesli się kto odezwał od ktoregobyś niezarwał
Tandem posłałeś do Francyiey Jaśnie Wielmożn
matki SJKa. że on się Obowiązał Francyiey dla
Xcia Kontego, trzeba było to czynić, czego dla wsty-
du y żalu niewspominam; Obrałeś WXMć y Dom
Krolewski niepamiętaiąc na Pana Boga, wolałeś
Cudze Pieniądze niż Domową Cnotę ale
y te miałem bo by [illegible] długo bawił, wąchałeś y
V Teraznieyszego Pana. ba y pieniędzmi ie-
go chciałeś dokazać JMPrzey swoiey, gdyby
był Dobry Nos postrzekszy się nieprzeszkodził
Mianowałeś WXMć przeciw przysiędze swoiey w polu

Vczynioney in scissione Pana, y iak zacząłes pod Ho
wem Panowaniem znowu to czegos pod Vmarłem nie
dokazał. Co po tem sie działo tego niewspominam
wytargowawszy na Panu wszystko, rządziłes niem
iakos chciał, miałes cos chciał. Tandem ze Podkomor
stwo odmuciwione in ferias actus, y PPnow Sapiechow
Nieborakow wprowadziłes w to, z czego ich z Tru
dnością wyprowadzic; Gościem zwałes Nieprzyia
ciela y Dosc dobrze do tąd prowadzisz rzeczy na zgu
bę nasze. Przywiodłes WXcia Krola, aby Brande
burczyka przyznał za Krola, a to dla mozernego Dy
amentu, ktory wziął JKMć Pan Podczaszy Wielki
Poseł. Sprowadziwszy SZWEDOW czynisz co chcesz W.
Xcia, a po tem nas Senatorow na radę wołasz ze
bys nas Vczynił complices Zguby OJCZYZNY Lubobym
tedy chciał przybydzc na tę radę, to mnie prawo Oiczy
ste arcet; bo mamy Krula czemu z niem nie radzic! cze
mu sobie więcey podzumowac nizeli należy. Piszes W.
Xcia że to ex vi Vrzędu swego czynisz, czytam
tesz sobie czasem Historią Polską, a nieznaiduie, zeby
Arcybiskup Primas miał moc convocandi Senatum Vicien
te Rege vel saltem Consentiente; ale y z listow JKMci
circularnych 40 nomine wydanych widziemy contrarium.
po czas tedy ia z ostatnich Senatorow nam iezdzic do
Warszawy kiedy wiem ze tam nie na Vspokoienie ale
ale na większe zamieszanie zabira sie. Mowiłes WXMć
w pewnem Domu publicznie ze nie tylko SZWEDOW
ale y Diabłow zwołusz na PANA dawszy mu ieszcze
nieprzyzwoity iego dobroci Tytuł TYRANNA. Niech
assistuią na tey radzie WXMci tacy, ktorych złosc opa
nowała, y ktorzy rowno z WXMcią pilnie chodzą o:

Koło zguby naszey my zas obaczemy tę wiecznę y V. 45
szeymą miłość ku Oyczyznie obaczemy co za pożycza
ną będzie Swiatło ktore nas prowadzi ad Interitum
Jazeli się kto przyczyni do tey rady Maledictum sit
Nomen Eius. y. będzie WXMć że gdy się Bracia spro
wadzą szukać będą, y pod ziemią podobnych zdrayców
y kiedy się dla przeklętych Fakcyi dla zawzięto
ści Prywatnych ginąć zawąźmiemy Trzeba aby ci kto
rzy są początkami y zrodłami Ruiney naszey albo
wprzod albo przynamniey razem ginęli. Panow Sapiehow
lubo iest o co nie tak winuię bo się desperatia przymi:
szała y gdybyś ich był WXMć manimował non au:
sisent talia; ale WXMć odpowiesz PANU BOGU
żes dla Podkomorstwa odmuwionego Koronnego
sprowadził Szwedow że ich radą swoią trzymasz
że Pokoy ktory dawnoby był stanął impedis, o
czem powiedziałby był słyszę S. P. Nieboszczyk JW
Mość Pan Wda Kaliski y autentycznie dowiodł
ale podobno sfabrikowana iego Smierć przeszkodzi
ła, Wiem ia iednak y znam kilku, co wiele wie
dzą, a dowodnie, y gdyby to wiedzieli Bracia
Vpomnieliby się WXMć tego Zubożenia, bo cy
to od Szwedow, cy od Sasow, cy od Pospolitego
Ruszenia cy od Kozakow, cyli od swoich Chorą
gwi wszystko to tanquam Primo Principio
przypisać słusznie należy, wielkiemu Staraniu WO
XMć ktorego ia Imie iako z słabem Domem mo
iem Venerow tak nieomieszkam nigdy narrare Fratribus
magnalia WXMć a teras się dobroczynney łasce y Dobra mo
ie od Kolligatow WXMci Panow Szwedow iak naipełniey
zalicam plura dicturus cum documentis sole Clarioribus. &

Kopia Listu ~~Xcia~~ JKMci Kardynała Arcybiskupa Gnieznienskiego Prymasa do Wdztwa Ziem y Powiatow.

Jasnie Wielmożni Wielmożni Moi WMPanowie y Bracia

Na nadwątlone lata, y z niemi Łożonem Vsui publicae życie, siły moie pożychodzi mi teras nieruwna labor et amaritudo passowac sie cum iniquioribus tey Oyczyzny fatis et 40 paucorum plurimuc consiliis delectum to chcieć kedną osobą naprawić domowych Rozruchow atrocis casus bella cedes ieszcze Boskiego nad nami gniewu podobno nie koniec Obcych Narodow inundatio Locustae cuncta depascenti podobna Woiny Szwedzkiey, praeter mentem Rzeczypospolitey infaustum initium, gorszy daleko koniec bo sine solatio mnie manego Sukcessu sama Osoba JKMci z tą Rzeczą pospolitą, iako Glowa cum suis Partibus, niby quadam naturali spoiona compage, w teraznieyszem czasie dum peritur petit sentire sensus suos. Tych wszystkich Nieszczęsliwosci Operacyą sie o mnie machinę takom przez ten czas pro Statione mea otrzymał, ne quid excusandam haberem auertendo gdzie tylko mogłem pericula Ciuium, Conciliando Confidentiam y Cokolwiek do całosci dobra pospolitego należyć mogło, tanquam à speculo obseruando. Skoro mnie za tym doszła Wiadomosc o przesciu Woysk Szwedzkich, przez Dziwną obawiaiąc sie Wtargnienia za

Woyskiem Saskiem do Kurlandyiey zaraz ad primam fa
mam, pisałem do Krola JKM Szwedzkiego, aby Granic
Państw tey Rzeczyp: nieprzestępował, dotrzymuiąc nam
religionem foederis tey przyiaźni wzaiemnie kto hoc ca
su po nas w tę woynę illesè doznał z sobą intrygowac
niechcących Poprzydziła moy List celeritas armorum y
czegom się obawiał subsecutum. Wszedł w Kurlandią
Mittawę occupauit y tam do tąd z Woyskami swemi
hospitatur seu Vt hospes seu Vt hostis, ieszcze do tąd
in Vtroq medius. Alesz przecie nie tak Wtargnieniem
iako przedłużoną tam subsistentią swoią metuendus ile
Kiedy całe Woiska swoie tak z Kurlandyiey iako y
z Litwy Krol JKMość Kazawszy sprowadzić na samych
naszych Łonach bespieczeństwo, y zaszczyt swoy składa
Odebrałem list do siebie od Krola Szwedzkiego wprzod
znac wyprawiony aniżeli moye ręki iego mogły dosc
expostulujące insistendo Vestigiis Nieprzyiaciela swego
wszedł in ditiones Krulestwa. posyłam iego in Copia
WMMMWM Panom ktorego praesentia et futura zmiar
kuiecie. sami aniżelibym ia wyrazic potrafił imminentia
z tąd na Oczyzne pericula, Seim w tak nagłem y gorą
cem przypadku zda się bydzie daleki, niebespieczeń
stwo iusz nie tylko pro finibus, ale prawie iusz intra
parietes, gdzieby iusz raczey miec gotowe remedia niże
li consilia potrzeba. Czekam tradiosissime nieodwło
ownej WMW MWM Panow rezolutyiey Quid sit facto
opus y iaką mi podacie regulam rerum agendarum w
tem razie zwyklemu za tem oddaiąc się affektowi
zostawam. W Warszawie 20 Augst 1700 r.

Dialog albo nova facies Rzeczy pospolitey Polskiey w Paryzu Publicznie
Item wystawiona przy obecności Krola Mści Francuskiego.
Antiprologus Dwanaście Osob figure Dwunastu Monarchiy Polskę względzących
pokazuiąc reprezentuią. Ktorzy omnes Regni cupientes, Wolności w Kącie siedzą
cey wodzy zaglądaią wołaiąc, quid amplius quid amplius imponis cum non visis
Sed nomen inane. Osoby ambientes coronam te były.
Augustus et legitimè tylko ze oppressiue bo Venit in hortum Voluptatis cum ar-
is et Milite. Jako Żydzi po Pana Jezusa do Ogroda Getsemanskiego.
Woiewoda Poznanski a dilectis et Synagoga ale despotice et cruenter bo. sic Vo
lo Sic jubeo. Gdy tak Wolności Matce Swoiey dał w Gębę aż pod theatrum
wolecia: mowiąc: puki to niepozwalam u Polakow będzie puty hołdu nieodda
Bertu memu Krakow, ale mu Appollinis Oraculum, Ktore wszytkim Vaticina
batur powiedziało: Meminit Roma Neronis.
Ktos Xże Kardynał tylko ze Superstitiose dla ktoreyo Woiewodzina Lęczycka Zasia
dła Parlament, rade czyni cum Veneficiis, ieżeli iey Purpurat Filius, kiedyszkolwiek
regnabit, ale iey Appollo odpowiada; Non Coronabitur nisi qui legitime certaue
rit. Co zrozumiawszy Kardynał, y z samą się tu et de Ortu et de Natu pytaią
cy, demuluauit.
Krolewiczowie Vni de Stirpe Regia, ale Vsłyszeli nolite fieri Sicut Equus et
Mulus, quibus non est intellectus.
Hetman Koronny ale odpowiedz Vsłyszał: Vxor Bona Viri Corona.
Lapicha, lecz mu powiedziano, gdy rzekł ero Similis Altissimo, non habes hic manen
tem Ciuitatem.
Hetman Polny Koronny lecz Vsłyszał. O Vos omnes qui Vianfris per Viam attendite
Woiewoda Kiiowski Nacomu rzeczono non hac itur ad astra.
Strażnik Koronny Lecz y temu powiedziano, et tu brute.
Xże Wisniowieckie Lecz y temu powiedziano tota nocte laborantes nihil capimy.
Ogiński Lecz i temu rzeczono populus non intellexit.
Radziwił Kanclerz Litewski Expecta Viriliter age, et confortetur cor tuu,
entuplum accipies Sed in Regno Celorum — .
Gdy Woszyscy nieukontentowani odchodzą ab Oraculo przeuie nietrafic na
dzieie Szukaią adinglerii medla Swoiey intencyey. Jedni robią Confederacye,
drudzy formuią Dethronizatie, inni Związki, Rokosze, Inni Szukaią Protek
cyey, to u Cesarza to u Szweda to u Moskwy to u Brandeburczyka to u Rakoczego
to u Kolligatow domowych, inni Zaciągaią Ordy, Kozakow, inni Skarbami
szaią inni zas minis et rationibus.
Rzeczpospolita ciężkim zasypia Letargiem. Co tym podoktorsku
Mężczatek Confederacyey Sandomierskiey Związkowy budzą ią Woo-
Hanie

łami Serdecznemi proszkami Oleykami Cordialibus ong posiłuią. Ale nie cośnie
otrzeźwiwszy przeżekła, poyzrawszy na Pana Podkanclerzego Koron. y PP. Sapiehow
y innych, Consilium malum Consultorum pessimum. A potym przybiega Pan
Potanicki, y powieda że Jedwo dycha, a prawie iuż expirat, a Intestatata bonis
nic Testamentem nie leguie lubo obiecowała, tylko trochę Siczepiecy post
Vivos Defunctos w Zdrowiczu. Na comu Rzepita odpowiada, albo tak głupia
Podnosić, iak Woiewodztwo Sandomierskie, na Zadym Seymiku, daiąc Panem
bene meritorum, lassatus in Via iniquitatis, quia quasi in circuitu ambulat,
et tanquam Leo rugiens, quaeris quem devores. Medykom zas podawszy
Kielich Mixtifori, rzekła Bibite ex hoc omnes, a potym tymże zasypia Letar
giem. A tu przychodzi Cesarz, August, Moskal, Szwed, y Brandeburczyk
cum igne et gladio, a obaczywszy Rzeczpltz w Letargu wszyscy iż bedzą y
bronić obiecuią, a gdy iey Sen propana peccati niedopuszcza, Żywo iż wgrob
kładą, et Scinderunt Vestimenta eius. Dostała sie Cesarzowi Czapka z
rękawami, Krakow y Wielka Polska Augustowi Kontusz ale bez rękawow
bo Woiewodztwo Sandomirskie Lubelskie Sieradzkie Łęczyckie Mazowieckie
y Podlaskie. Moskalowi Zupan bo: Podole Ruś Wołyń y Bełzkie Woiewodztwo
A Szwed wziął Szarawary, gdy wdział iedną Nogę na Inflanty a drugą na
Żmudz y Litwę. Brandeburczykowi Kołnierz bo Prusska Regalis.
Consideruie Aquila Alba w Koło Skrzywszy Rzeczpltz. a Odpoczęła Imperium wzbił sie Kugorze et in Sole posuit Tabernaculum Suum.
Pogonia zas Litewska uderzywszy Kopytem w Skałę zaraz wypryśnął Heli
kon płaczy Łez y Mizerycy, a Koń przemieniwszysie w chypkiego Pegaza, nie
ostanowił sie aż na Niebie.
Na ostatku gdy niemogą Rzepltey obudzić pochowawszy ią w Mogile za Krakowem
Każdy Monarcha na iey grobie wyskoczył, a na Końcu Chorus zaspiewa Ocknij sie
Lechu, Lecz zawołano tłuc! Śpi Rzeczpospolita nietrzeba iey przebudzać
Prologus Król Szwedzki Polaków zaprasza na Audyencyą, y Manifest wydaie aby każdy
Słuchał, tylko za Spectaculum gotował po Ozmi Talerow Bitych na Mieyscu Sie
igne et gladio, a Auditorowie Sobie Szepcą, drosza to za drogo mowią nizli
oni po Linach Skaczący Niemcy, albo owe Syreny we Gdańsku Które gdy Zrobić
Widzieć musiał dać Szostak.
Actus 1mus. Scena prima. Kardynał Towiańska Podczaszy Koronny Sapiehowie Pan
Krakowski Biskup, y Woiewoda Poznański, Vstadszy na Warsztacie Szyią Buty
Augustowi, a Trzewiki Niemieckie zdieli Zniego tolest Skarby Saskie, mowiąc mu
Solue calceamenta Locus enim in quo Stas terra Sancta.
Scena 2da. Kardynał zasiada pod Baldekinem, Wołaiąc na Towiańską, Veni amica mea
Columba mea, Soror mea Sponsa mea, Veni coronaberis in Filio, a ona odpowie
da ubi est dilectus meus, ego dilecto meo, et dilectus meus mihi, a potym ii
to dwoie Ludzi zarywszy Ordinatam Charitatem wszli wprzod iakoby Króla zgubić
Swego sie w Niemieckiey wonie Koronacyey Zemscic a Subiectum swoie na

Tron

Throniè utrzymać, a gdyby można chociaż tez calcatis Regni iuribus Podczaszego
Młodego Koronę ozdobić, aby był gloriosus Pater in Filio. A tu przychodzi P. Krakowski mowiąc, a Mości Krzeczyli ia do tego nie starszy tytego niedokazesz, dosc
było na Pana Podczaszego był Hetmanem a Ja Królem. Ktoś dla Ścisłeyszey
Konfidencyey dam mu Córkę za Żonę, a będzie ustawnie para, bo on Syn Kardynała a ona tez z Kawalera Maltańskiego, Casti Nominis Córka.
Tu zaś Machiawel przychodzi y do tego im wszystkiego Złego obiecuie.
Scena 3cia Król z Kardynałem, Sapiehami, Lubomirskiemi, Potockiemi, Jabłonowskiemi
y innemi, et cum Principibus Sacerdotum, radzi de amissis recuperandis,
Ktorzy mu radzą aby od Rygi zaczął, z Królem się Francuskim per contemptum
Posła powadził wszystkie mu Scelera dawaią. aby potym onim mowili. Perditio ex te Israel. A gdy Król Consilium Słonczył ineunt Secretum, gdzie z temi
praktykuią Monarchami. Pisze do nich Xięże. quid Vultis mihi dare ego eu Vobis tradam.
Scena 4ta. Po polskim Consilium August Król z Konsiliarzami Saskiemi, et cum Ministris
Saxonici Status, czyni radę, gdziemu radzą, iuż iak gotowi Wiktoryą Vaticinant
Ale z Xięta błazen Królewski wyrwawszy się rzekł do Króla Augusta, nie poryway się z Motyką na Słońce, bo ieśli to Ryga Papierowa, toż Pargaminowy odbierze Żołnierz. Ale mu drugi błazen odpowiedział Cyt błaźnie fortecy naszego
Pana pięknie.
Scena 5ta Rzeczpospolita pyta się gdzie Król: Ministri Status odpowiedzieli że poiechał
na Karnawał pod Rygę. Pytasie znowu Rzeczpolita czy można? odpowiedzieli że
można bo bez Consensu Rzeczpley! Na co Rzeczpolita odymacsie poczęła na Króla
ale iey odpowiedziano, lepiey z Imprezy Schowaj na przyszłego Gościa Szweda, lubo:
Vana Sine Viribus ira. Chorus Wolność Sobie Duszy Kozacky Spiewa na
rzechaigi, że iey Cardines złomane, Constitutie Nouelle zgwałcone, Król bez
Consensu Ordinis zaczął Woyny, przegrał, et totam Mollem rzucił na Rzeczpltą.
Ach Niestety z niemasz Rady niemasz Rządu, niemasz ludzi niemasz Woyska
ani pieniędzy
Actus 2dus Scena 1ma Wolność z Konfundowana chodzi od Woiewodztwa do Woiewodztwa
prosząc ich aby iey zginąć niedopuszczały, ale znikąd pomocy niemaiąc, przychodzi do
Woiewodztwa Sandomirskiego, do Ktorey zaraz Skoczył Pan Potanicki, y mile ią
przytulił a gdy go pytaią czy pro bono Publico, czy pro priuato commodo, ten go Zelus
wiodł, odpowiedział że ią Wolnością żyię, gdyby iey niebyło był bym egenus et Pauper
bo y teraźnieyszem Arcybiskupem Gnieźnieńskim że przez Chorągwie moie nabywam
z Wolnością fortuny wszystko od niey pochodzi, niebyło było Si non liceret quod juberet.
Scena 2da Woiewodztwo Sandomierskie idzie w Taniec, y Kołuie Składaiąc Koła Generalne pro Maiestate et Libertate, Czyni Konfederacye, formuie Złoty Ski, obiera
Marszałkow, a gdysie go pytaią na iakim fundamencie? Odpowiada na Szklany.
Na cosie rozśmiawszy Mars rzekł, Non plus Ultra, wszyscy gdy go postrzeżono odpowiedział. Pułki woyska Autchey nieuczynione, Piechoty y Kaytaryey mieć nie

będziecie, Artylleryey Infanteryiey Należytey nie Sporządzicie puty nie wszko
racie, y gdy przez Woyska należytego y formalnego będziecie, cała Rzeczpltа
zginie. Bo Ktoszkolwiek triumphabit widzęc was bez porządnego Woyska
y bez pieniędzy, ten was & Subiugabit. co Słysząc Rzeczpltа bierze to na wesse
xyz, a widzęc to rzeczy trudne, gdzia obiecanet illos Dominus, tey Sprawy rzie
cta ad futtuam cadentiam.

Scena 3tia Merkuryusz zagniewany Jowisz rzuca Sublimina na Polskę odbiera Miasta
Krakow, Lwow, a Rzeplta y z Krolem tancuie, gonionego z Krakowa do Warszawy
z Warszawy do Torunia, to do Warszawy to do Krakowa, z Krakowa do Sa
xonicy, a Szwed Janiemi tancuie mienionego. Pospolstwo zás gra ale nie wesoło
bo miasto Strun y Melodiey płacz Lament y narzekanie wychodzi

Scena 4ta Rzecz pospolita przez gwalt ze Snu chce sie obudzic, wysyła podiazdy iako mia
przerywa te Tany, init media & consilia, ale darmo, bo oculi eorum somno gravati erant.

Scena 5ta Wolnosc Zmordowana tancem, Ktora wprzod biegała, przed tancuiącemi, iuż Spra
cowana, y zturbowana chcęc sobie odpoczęc init media & consilia pauis iuż
chce y do Traktatu, ale przypadszy domiey Woiewoda Poznanski, wdział naię
Nogi Kaydany, y tak w Kaydanach y Tancu przyprowadził ią na Pałac Kardy
nalski, na Ktorą Kardynał tak zmęczoną niemogąc patrzyc, na Pseudo Electią
łaiac, a Pan Krakowski na Pogrzebie iey być nie chciał. Lecz gdy ią przyprowa
dził do Generała Horna zaraz ią w Pudry wdział żeby iuż stamtąd nie wyiechała
gdyby iey był Krol August dobywszy Warszawy nie podziękował. Co potym
kiedy zapuchły ze iey prawie nie poznał taką mirała Obserwancyą w Warszawie

Chorus Biskup Poznański & cum suis Sacrificulis Spiewaią Wolności Requiem, a
Miasto Dzwonow podczas Electiey z Armatek ~~&c~~ Swoich Kaze bić.

Intermedii Rzeczpospolita na głowie do gory Nogami chodzi, a gdy iey pytaią Ktoście tak e
tuum wywrocił Statum, odpowiedziała Niezbożne Dziatki, z iednego Matki.
A gdy tak chodzi Rzeczpltа iuż odarta ex Viribus, z Szarawarow, a prawdę mowiąc
& Sine albis. Pani Towiańska chcęc Vas Spirituale z gory na Rzeczpltę cho
dzącą prawie Nagą patrzyc, obaczywszy coś uniey, rzekła, do Kardynała Mosuie
Ligze. Bardzo sobie ta Rzeczpltа Polska pozwala nie lepszego gdyby iey y te
Drobiazgi Vrzęc, na co iey Pan Potaniecki iako intimus Amicus odpowiedział
przyidzie ten czas, że to coty Rzeczypltej chcesz urzęc Ona ie Kardynałowi urzę
kaze co Słysząc Krol Francuski aż się pukał od Smiechu.

Actus 3tius Krolewicz Jakub, y Konstanty polapani wołaią w Ceremonii, na Cesarza
Bawarczyka, Neyburczyka, Krola Francuskiego, Miseremini mei Saltem Vos
Amici mei, quia manus Augusti tetigit Nos, a mi odpowiadaią Amen dico Vobis nescio Vos.

Scena 2da Rzeczpltа widzęc oppressionem Sui, po Seymach y Seymikach budzie Wieżę
Babilońską ale wyrozumieć niemogą bo loquebantur Variis linguis, raz po Niemiecku
drugi po Węgiersku, po Francusku, po Polsku, po Szwedzku, po Moskiewsku, co
dzęc Wolności iuż Sobie źle tuszy, gdy rożne widzi liczących pięć dziesiąt raz Talery

Gte

bite drugi raz Szwedzkie Złote Saskie, Dzięgi y Kopiitki Moskiewskie, mowiąc.
Auro venalis Virtus, Auro venalia Jura.

Scena 3tia Uwięzawszy Gentes u Stupa Rzeczpospolitą (iako Żydzi Pana Jezusa) na przemian
ią ią biczmi, raz Tysiącami y Millionami plag bicmią Szwedzi przez niezmorne
Prowianty, drugi raz także to Litwie y na Żmudzi. A naybarziey Swoy Żołnierz
Os de Ossibus, et caro de carne, iuż iey nie biią ale tak zranioną, a planta pedis
usq ad Verticem capitis odzieraią żywo z skory, iako z świętey o Bartłomieia

Scena 4 Marszałek Związkowy chodzi Smutno, pytaią się go rożnie czy nie dla tego że
Milites Licentiosi, nic niedopowieda, czy nie dla tego że pod Poznaniem tomo
tnies uciekał przez Warte? Milczy, czy nie dla tego że Poznania niedobył?
nic nie mowi, czy nie dla tego że się nie utrzymał? nie, czy niedlatego że
mato wziął od Krola Szwedzkiego? nie, Non ne habes Mutum Daemonium
przemowił że temu Smutnie. Iż Marcus Tullius Cicero Roma Mortuus est.

Scena 5ta Rzeczpospolita, Król, Senat, Woysko, Woinosci, wiedzmym się kotle Smaż pusta
wicznie się mieszaią iak w Piekle ieden drugiego przeklina Rzeczpita, Woysko
Krola że się nie bie, tylko kotem chodzi, Rzeczpltą że nie płaci. Woinosc zas
widząc Potencyą wszytkich, y Ambitią Szwedzka się tego Smiecie, Iż w Rze
czy pospolitey Koroną y pozostku niemasz.

Chorus Krol Szwedzki z Generałami Triumphy Stroi że musie w Polszcze Szczęśliwe
powodzi, a przy wesołey Myśli Spiewaią sobie Dyszkanistom Kaze. Ale gdy tak
Wesoły Taniec. Z Inflant Kuryer przybiega że Moskwa w Inflantach Fortece
odbiera. Intermedium. Woiewoda Poznanski, ubrawszy się po Babsku y Sa-
pieha Straszy Rzeczpltą. zczego się Rzeczpita chociaż z Skory z tupiona Smiecie

Actus 4 Scena prima Przyniesiono na Stoł Chleb, Ktory Kraie Krol Szwedzki, August
Polski y Moskal rozmawiaiąc z sobą, że Chleb Polski bardzo Smaczny. Przybiega
Pan Potanieckí prosi o Kawałek Chleba, alemu dac niechcieli tylko go do Woiewo
na Kardynalski odesłali. A gdy przychodzi do towarzysza Baby mu go na Ozogu
podaią, przytym przychodzi Szwedzi a on y od Chleba uciekaią, a baby z Ozo gami
po Mieście gonią wołaiąc na Niego poradźcie nas Chleb porędze y Ozog

Scena 2. Pan Potanieckí Assessor Libertatis oddaie Woinosci na czas do Rusi do Pana
Woiewody Kiiowskiego, a Sam wiey Dobrach po Woiach Szlacheckich, Subiisten
cyą Woiskę Swoiey rozdaie, na co na niego Powiat Radomski woła Tolle tolle Cru
cifige eum a Niektorzy zas na Marszałka Związkowego, Non hunc sed Barabbam
boto Jego dependencyey.

Scena 3tia Woinosci przyiachaney z Rusi Nowy Elect. y Potencya Szwedzka Krzyż kładzie
Ktory na gore Wawel dźwigac musi, y tam gdy Krolika koronuią y Woinosc oraz
Spineã Coronã a na ostatek gdy iuż wszytko malum consummatum, a Woinosc
też inclinato Capite emisit Spiritum.

Scena 4ta Rzeczpospolita Smutno wyszła y nic niemowiąc przechodzi sie, Ktorey gdy sie pytaią nic nieodpowieda, tylko za nię odpowiedziano, ze to Muta Scena

Scena 5ta Ciwszyscy Ktorzy sie na Electią Nowego Electa ziachali zaraz Pogrzebczynią Wolnosci. Biskup Poznanski Conduct odprawuie. Chorus. Polska po wolnosci zaczyna Dumę biada y Niestetysz Sub iugo Seruitutis..

Intermedium. Polak po Niemiecku tancuie, a Niemiec po Polsku, na Cosie Tęgrzyn odezwie Kręć nie Kręć Polaku Wici, będziesz postaremu u Niemca wrzyci.

Actus 6. Scena prima Ociec Swięty Modły do Boga czyni, aby sie zmiłował nad Strapioną Polską. Ale Bog odpowiada, ze non auditus non audit, I gdy powtore Modły czyni odpowieda nisi conuersi fueritis gladium Suum Vibrabit.

Scena 2. Bog Wszechmogący chodzi po Polszcze, y przez Nieprzyiacioł biczykiem wszytkich Karze, a Swywolney Rzeczypltey rozum odbiera

Scena 3 Wszyscy faktiantowie Imprezy Swoiey niedopiąwszy widząc ze miasto polepszenia pogorszeli. Widząc ze wszytko złe w Oyczyznie, widząc ze per Absolutum Dominium Moc ich y powaga zmnieyszona, odchodzą a pessimo opere percutientes pectora Sua, ale niewczesna Pokuta.

Scena 4ta. Monarchowie Ktorzy pragneli na złe nasze y Ktorzy diuiserunt Vestimenta Nostra Kolenduią przychodzą cum Cruce, bo cum Cruciatu et oppressione, wszyscy iemu na Offiarę daią, ale to co rozkazą, et Sic transit gloria mundi.

Scena 5ta Wszytkie Miasta Prowincye y Włosci Polskie z Papieru zrobione zapalono Ktore w Minucie zgorzały z ich Prochu iak niekiedy z popiołu Phœnicis, Nouus reuificabat Phœnix Ktory odrodziwszy sie ex hac fauilla co za faciem rerum miec będzie pokaze czas.

Chorus Wszyscy Polacy do Kupy zszedłszy sie lamentuią A Nieprzyiaciele sie weselą

Intermedium Niemcy Polakami Orzą a Moskwa ich Knotami pocina.

Epylogus Krol Szwedzki za Audyencyą y Vbogacenie sie Siebie dziękuie, aze tak Polakow wystrychnął dziękowac Sobie rozkazuie Oraz ich napomina aby Wierni posłuszni Panom Swoim byli. Inaczey Gladius Vtrinq acutus et Internecio Plebis.

Karnawał Cudzoziemski w Polszcze ab Anno 1701. ad A. 1705tum.

Maszkarady

Zawołał Ktoś Szaleymy! Szaleymy! az Cozywo Kiedy Szalec to Szalec Woiec do Maszkar.

Czar Moskiewski y Krol Szwedzki Opiekunow. Xiążę Im Prymas Geniusza Francuskiego.

Woiewoda Poznanski we dnie Maszkarę Krola Augusta w Nocy Architekta za Ktorym Pan Czarkowski woła Dla Boga Mosci Elekcie, zeby nie Ewangelicznego hic homo cœpit ædificare et non potuit consumare.

Matka iego Maszkarę Matki Nerona odmieniwszy occidat Vel pereat modo Imperet.

Senatorowie Maszkarę Dziadow Slepych głuchych nachrymuiących.

Hetmani Zydow z Workami u pasa. Zołnierze Białychgłow z kądzielą w ręku w Płaszczykach thorzami opuszonych

Sapiehowie podupadłey Szlachty z Kordem a bosso. Szlachta Chłopow Marszałek Konfederacyey Warszawskiey niegdy Fabiusza Rzymskiego teraz Mnicha w Kapturze.

Damy Polskie Szukaiąc Kąta bespiecznego Cyganek włoczących sie ale iedna z nich Czarownice.

Mieszczanie Markietanow Szwedzkich. Tak sie tedy zordynowawszy Szaleią po Polszcze, y Litwie, iedny Pieszo, drudzi Konno, drudzy na wozach y Saniach Slepo bez woznicy, a gdzie tylko wpadną więcey płaczu niz Smiechu ludzi Nabawią.

A w tym iedna Parthya wpada do Pałacu Xcia Prymasa, lecz wpadszy do Pokoiu zastawa go iuz winszey Maskarze, to iest Starosty Pontskiego Piłata tak do nich mowiącego. Innocens ego Sum a sanguine isto, dosc tego szalenstwa, nie iam tego złego przyczyną, y Słysząc to wychodzą z niesmakiem.

Az druga Parthya wchodzi, ale y ta Xcia winszym Pokoiu y winszey zastaie Maszkarze. To iest Swiętego Piotra Pokutuiącego, ze sie Krola Imci Augusta zaparł, iak Piotr Chrystusa, y Słysząc iego Nabozne affekty. Ah quantum Deo, quantum mundo, quantum cœlo, animæ Saluti propriæ, quantum Vanitati, et fortunis huius mundi; Iak zmyta ucieka, czym prędzey.

A w tym trzecia przychodzi Parthya, a wpadszy zastawa go w trzecim Pokoiu gdzie Argenterya iego wszytka rozłozona, Worki takze y wory pieniędzy, a on Sobie w Maszkarze Zacheusza Celnika: Chłopczyk mu Slicznie Spiewa Quid prodest homini si universum Mundum lucretur, animæ Vero Suæ detrimentum patiatur. A on na to basem odpowiada Ecce dimidium bonorum meorum do (Cosacis) Pauperibus, et si quem defraudavi reddo quadruplum Ieden tedy Pokoiowy rozpisuie Argenteryą Ktora Ktoremu sie ma dostać Kosciołowi

na mieysce przez Szwedow Zabraney, drugi piniądze, ad restituendum notuiąc cokomu, tylko nieznac było czy Szwedzkiemu czy Polskiemu Krolowi czy Krolewiczom. Wiec y ci disgustati odeszli po Miastach y Wioskach wnaylepszą Szaleiąc. Ale Biskup Poznanski, y Woiewoda Łęczycki tak sie daleko zapuscili az sie w Saxoniey obaczyli, gdzie Krola Augusta zastali a on per Tubum optieum przypatruie sie Szalenstwu Polskiemu, y smieiąc sie piie na to dobrze zaprawuiąc sie na Dzikach przeciwko Szwedom.

Taniec

W Tancu prym maiąc Szwedzi bo skaczą po Francusku, ktorym na Lutni wygrawa Bonak Poseł Francuski

Bellonæ Martisq fauores narremus
Poloni Victores Orbis decantemus
Nostræ Summæ fortunæ fama decantatq
Disce Polone Gallos Principesq Suos
Venerari ut par est more lue stultos

Polacy iedni skaczą po Szwedzku drudzy po Sasku, tylko ze źle, dlatego sie z nich każdy smieie, Dudowie Polscy na Dudach im przygrawaią, a Diszkantem Chłopczyk noci

Skaczcie Dudowie Polscy Panowie
Tak Dudom graią iuz was tez znaią

Litwa skacze po Moskiewsku a Kozacy na Kobzach przebieraią

Kozaczek spiewa
Ho ho ho hoy iu try lita y try nedeli
Iak Moioho Muzyka Kumory zieli
A ia Sierotenka zazarytam sia
Zastawitam sia zastawitam sia

E Wszyscy tedy tancuią wesoło a wszytko wkoło wkoło z Prus do Małey Polski, z tey na Rus z Rusi do Wielkiey Polskiey z tey do Prus z kąd iedno z tego bydz musi, ze Polacy tego pomagaiąc tanca abo poszaleli abo piiani zawsze, abo poczarowani. Chłop zas y lud ubogi lamentuiąc y płacząc duma sobie

Niestetysz nam na te nasze Pany
Ze nasze skory iak iakie Barany
To Sas to Szwedzi y ich zaraz łupią
Czyc głowę głupią
Czy sił niemaią czy niestaie rady
Krolestwo wniwecz dla niektorych zdrady
Ba y Łakomstwa ginie y mniemaią
Ze ludzie baią

E Sasowie według swoiey grubey Maniery skaczą po Niemiecku, ktorym Prusacy przy basie nocą.

Liber Hans nasz Giesmans Skoro Szwarc bier piie
Kabat pludry poprysko aż mu ciecze z szyie
Cyrsadt Herrn Sax iakby thorz Epsi Kurki prosięta
Pobrat giełt porabowat pinigdze do Szczeta.
Bogday Diabła ziadł.

Kolacyja

O tym Król Szwedzki ieden w Polszcze, a drugi Czar Moskiewski w Litwie
Sprawuią, U Stołu Króla Szwedzkiego wszytko Szwedzcy Officierowie, z
Polakow niewidzęc nikogo. Orzeł tylko Polski Herbowny Owarzony y pie-
czony na Stole. PP. Szpiehowie z Talerzami nadstuguią, wyglądaiąc ny
chtoli Ktoremu Szwedowi co z nozą z padnie, albo rychtoli Król Szwedzki
co na talerzu poda. Pan Kawęczenski co prędzey talerze zmywa, a Lisi
ogon ma za pasem. Coielko polanie z flaszami Stoią, ieden lotra drugim
piwa co go dwarzyli nalewaią, a Szwedzi wołaią gieb. bier meiter, y gdy
tak piią wesoło Szwedzi, na Viuat z Dział we Lwowie uderzono aż ziemia
trzasły. Lecz gdy lotra niestało aż Pan Woiewoda Poznanski, niesie
Kielich Kościelny pełen Krwi Ludzkiey. Pan Podskarbi Litewski Zas
Czarę też Ludzkich, y podaią Szwedom, gdy pili Szwedzi, podpiiaią
sobie y lotrem wprawdzie, ale niemniey y fantazyą, Ludowi Polakow
Zrozumiawszy, niepoznali trunku, y piią nienasyceni wołaią, co raz
gieb mier Szelm Polaki. Pianych na Rodeg proszą PP. Prusacy do
Dworow swoich, lecz im Dwory obwaliły Czmyhodzili, przeszło mito
że nie Sąsowie, ale goscie y przyiaciele mili Szwedzi, wczym im Miasta
Szwedzkiego applaudują.
Przy Stole zaś Czara Moskiewskiego obaczysz Xięzęta Coronowieckie PP.
Oginskich Zaranko Pocieiow &c. Siwrzyscy piią za Zdrowie Króla Augusta
co raz z Kobety Litewskiey po Tatarsku Karwasze Kraią, bacz tylko
o to potrzeba aby Skoro iey niestanie aby się między sobą o Pgon iey nie
powadzili, y niepobili. Na Cudowu Stołach Cukrowych Marcypanowych
dostatkiem, tylko to dziwna że wszytkie na formę albo Diabłow albo Pio
runow, znać z Ludzkiego Przekleństwa, gdy z mowy? Bogdaiesie Diabła
Ziedli Bogday wtoba Piorun trzasł bogday was Diabli porwali &c.
Tance respektuią po Kolacyey nie raz ani Dziesięć, a trzmu wszytkiemu
Brandeburczyk przypatruiąc się Szwedom siedziwszie, Mosiądz wszoła Pola
Ano się Smieie, iednak ieszcze niekoniec Karnawału, bo na przyszły tydzień
Opery się zaczną.
Przeczytawszy ten Proiekt pewnie co wmyśli stanie. Ktogo taki pisał zgadnąć Mości Panie
Czy Włoch, nie Włoch to niemiec, nie Niemiec to z Rusi. Ktoś nie z Rusi, to Polak Francuzkiś był mu
Ani Polak Ktoż tedy bystoby po Kacie
Gdyby onim wiedziano tego że go znacie

Mowa W. J. P. Sapiehowskiego Marszałka Wielkiego
Sandomir: 4ta Maii in Congressu Zgromadzonych Stanow
w Senatorskiej Izbie Odprawiona 1705 w Warszawie

Rozumiałem ze y dziś mogły Seruales Augusti dies aliaq
sie calendas 7bris celebrowa Veneficia Consilia expedeo
rue, aż wszystko wzbrzę Veteri stilo pozno, et festinanter gris
su dzieie sie prospter certa consilia, spiracata commoda, occulta
rolia pericl Vrzędu, caueat sibi Polonia z tych Marzeń tego ze
nem de die in diem ale in hebdomadas odwłuszenij periment
Remptuus negotia. Nie z JKo Mcią P. Marszałka, bo ten
in punto Naznaczonej rady, stanąwszy, Vczynił authori
tatem consilij istius, in sagerij togatos inter Curules mueris et
Ebuis Cuuert. Campos exhibit Consul. Nie znas bo mi
gze będąc prezes Vniwersał Xtia JKMci Kardynała z
Vtawij hoc scimus czego od nas Vrzędowa Duchowna Pane
Status mieszni potrzebowała grzymierzmij Wdztm La
rem zgodne Konfederacie, Stanowiszmij Contami od Bra
ci naszych na czas: auditum quid Longuetur nobis Dnus JKo
Mość Xtz Kardynał, Ktorego ze do tych ani Primicalia po
winnosc, ani publiczne nasze requizycie niesprawadziły Wdzi
Swiat mij Sami doswiadczamij cała szkoda Rzeczpospolitey bes
Purzej Senatu Głowij, prezes umiszkanie Kompanicij; zosta
mij inter medias alies hostium, Jura Silent mutej Jacent
sine Vindice leges, Łokacie Woysk na Ziemi, instituent Woj
ska nasze ij Auxiliarne pocznia, Zapatrzemij sie na Ob:
rod naszych Sakcessij, Armatusij nullus expectat. Decreta
Senatus Vpraniam ze za przybyciem Primi Capitis non omni
Orbata Dictatoriby Sabzelia, ale ze ma Wielka vatra Xtze JKo
Mość, ij do nas nie Comparat. Breue Apostolicum: Ja. zas to
Brzeke longo pro exemplo, tractatu expugno, wzywzd cedrak
Boga mego cała prawdziwij Katolik prawzy; Impone Dne O
ri meo silentium et du Circumstantiam Labijs meis Portal

był Breve Apostolicum Innocentius 1591. do Krulestwa Francuskiego aby Biskupi Dobrem Dyspozitiom Krolestwa tego sprzeciwili się byli; wdał się srodze in materias Politicas Krolestwa tamtego. Z tem wszystkiem gdy tego dokazać niemogł Excommunikował Biskupow, a potem y całe Krulestwo Francuskie Coż czyni Francia naprzod in Parlamento Iuramenti owę Excommonikę w Krulestwie, nihil nocere Ecclesiae Gallicanae deklarui; nad to Extrakt Excommoniki ad Rogum in Publico foro Parisiensi destinuie. przez ktory Proceder iako się Krulestwo Francuskie in suis Iuribus et Praerogativis od Rzymskiego Vtrzymało

Swoie Dogmata apparent Respublica Veneta w swoiem gubernium Osądziła była Abbatem Monasterij de Nervisa et Canonicum S. Vincentij o pewnij Excess na Więzienie Vimuie się o to Rzym. Expostuluie cum Ablegato Donato przez Kardynała, ktorij gdy przy Wolnosciach Rzeczypospolitej oponuie się, mowi Kardynał certe si essem Papa Ego et Ducem Vestrum et totam Rempublicam excommunicarem. odpowiedział Donat. Ego et si essem Dux procul dubio Excommunicationem non audirem. dictum sine mora. Factum bo iak ten Papizem obranij tak Voratus Paulus Sctus. tak ten Xżeciem został, niebawił się długiem Processem Excommonikował WENETIA, Radzyc de indemnitate. Status sui Naprzod Excommoniki nieprzeymuie, Co po tem per Publicum Edictum pro irrita et invalida one, bydz deklaruie Et Praesentibus Statibus populoq Veneto fieri Sacra demandat. Ktoby zas niechciał słuchac Edektu Weneckiego ex Clero Wolnomu było in spatio dwoch Niedziel Kosciolij Komu innemu in custodiam Zostawiwszy ex Statu Veneto wyprowadzić się.

Stawa w kilku czasiech Kombinatia inter Statum Papalem et Venetum Lubo ten PAULUS QUINTUS Abiectis clavibus

Petri gladio Pauli accinxit sie. przychodzą Prałaci do Ko
mołow swoich. prohibitum per Legem primi occupantes, cor
datioribus Utrzymali sie rationibus, ieżeli tedy Królestwa
y Państwa bliskie rządu Rzymskiego mogły sie Utrzymac
ab sensibili Gubernio Curiae Romanae, cy przez list, cy przez
Ablegata Extraordinaryjnego Życzyłbym tedy supplikowac
ad Sedem Apostolicam, aby sie nam in materias Status
nieodawał
Teras zas omnimodam sponsionem, assecurationem, cautionem
et plenissimam Evictionem, Rzeczpospolita skonfederowa
na do Xcia JKo Mości Iaką sobie Rzecz concipiet Upraszac ży
czę Xcia JKo Mości flagrantissime. zeby destituere et pro
stituere in tam Ardentissimo Reipublicae negotio nieraczył
interesu iey, o co nieustawszy ale Imieniem Wdctwa mego
Sandomirskiego flexis genibus (ieśli tego potrzeba.) Upraszam MP.
Marszałku, aby Legatio publica a stuba nostra, Swoiey Ho
noris Iasnie Oświeconego Xcia JKo Mości deklarowana była
nieodwłocznie, z ktorą legatią Partikularną Kollega moy
JKo Mści Pan Starościc Stężycki, tu przyiechawszy do
Wdctwa Sandomirskiego. do Xcia JKo Mości securitatem wia:
ry obtinebit.
Rzekłem Ferales Augusti dies w ktore nie Tyberiana tempo
ra, ale nefastos Neronis Liczylismy horas bo gdy generosos
et obsequij insolentes animos Połamane Wolności zło
ptane Prawa. Securitas Domow Szlacheckich Violata. Zru:
cnowane fortuny flectere niemogły Ventum cum corde
ad oppressiones et Vincula Zaczęła sie naprzod rabies a
Captivitate Iacob. na ktorą facti sumus quasi Aures ha
bentes et non Audientes, Guttur habentes et non Loquentes, Lu
bo tak Wielkiego Monarchy y Walecznego Pana Patriae Sy
now Patris w ciasnem Saxonskiem iusz dwie lecie siedzą
cych słyszelismy więzieniu.

Postea vabies ad Secundum Statum Ktory in medio impiae
ne bella regentem widziemy Senatu, takze tak Wiele Senato:
row po rozney ich powrzucano Wyzienich Deuenit tandem ad Exae:
strem Ordinem. gdy tak wiele Braci Pastow y Kollegow morth za
brano y, nieat Kaniszczyny, Drzewnenskie Wieze, Ray y Rzeznike
pomagaiano Kasztelle, a nasz tu bili, za to mam w Instrukcyey od
Wdztwa mego, Vprzatam WMcy Panow abyscie nasemis pro
Libertate incanuentis zabuenire. vaczyli Quibus illis hodie Cras
Vobis, iezeli cerdata nieuezmiemy Media.
Quantum attinet Incarcerato JW mDzie Biskupa Poznanskiego
acz mi ten Kanonicki Przyiaciel Caroli Romani tego nie dobro
nie, bo ieski Curia Romana rozsadzi sie tem, ze z pod Starotskiey
Wasey Biskupa do Rzymu Wzieto, Bonum ogus operatur
Roma, gdyby zaras Senatori restituerentur Senator. ale tam do
tych Czas siedzi, idem pro Primatu tak wiezienie iako y tu y
owszem Dalsze. ale Kiedy chciat Rzym co dobrego dobrze V:
czynic trzeba tylko zrozumiawszy sprawy, wszystkiey Informacyey
a Statibus Polonie, Ktora iuz miat za to non in causa fidei
et Religionis Obwinionej y Wzietey Biskupa ale ex vanis bro
nienia Indemnitatem Konstytucyey Pierwszyey sanctey ex moti
uo Zmineruania Patrimonij sui przez Ostoia ex Panie Traktu
tow z Korona Szwedzka Ktorych zradz Krolowi Augustowi nie
potrzeba bylo aby perpetuam Bellum gerat. Vnas Ktore in sais
Ordinibus dla Polubionego Brata swego generuit. ex Rame
w ostatku nominacyey na Krolestwo tempora Electionis
JKMci Stanislawa. Wszakze Biskupa Poznanski Andrzeia
nominowat tylko, ale wiedzac zgwalcone prawa przez Wladyste
wa Krolestwa wszystko zaswiadczyt a przez Aduocatos Ordi
nis Marini Polonie, de facto Contrauersiam mouit, Chociaz sie
sie iednak w Historyey aby miat za to Rzym Szczesliwi
Kowac albo do Rzymu inuentum stawic Lubi tenze Wladyslaw

pierzo do Rzymu bo y do Komposteli chodził zrozumia
wszy iednak co było honorifice restituere Senatowi Senatorem
Zaczem MUMP. A. Kowie zyszyłbym aby naprzod Manifest
od Wdztwo Wielkopolskich sat elaborato modestoq sty
lo addere y minuere tu w Kole publice przez Deputatow
a Provincyis podpisac do podania ad Acta deputowac z
podanem iednak ad Acta publica Deputowac ad Ul-
teriorem resolutionem CVRIAE Romanae zatrzy
mac sie.

Tem czasem zas Legationem Extraordinariam in
stituere ad Curiam Romanam Vczyniwszy demon
stratiq należytą Innocentyiey KoMXdza Biskupa
et Iurium nostrorum Violationes y dalsze
wyraziwszy Konsequentiq.

Ieżeli zas nam RZYM tak niemiłosciwie con
tra leges nostras stawi sie to iest w ten czas mani
fest IIHmoni Pauwe Deputaci et Gentibus ad Acta
Publica podadzą, a inszy Vczynią ze wszystkie
Grady adimpleciimy cokolwiek subiectioni nostrae
Erga curiam Romanam należało.

A z tem wszystkiem ieżeli KoMXdz Legat przy
iedzie to sie Rzeczypt naszey tak sprawi iako
niegdy z owem Kalcutusem Kardynałem Nuncia
szem Romani Imperij stało sie temporibus Ma
thiae Imperatoris ktorego postrzekszy Nuncius
z Synem ad omnia począł sie z nim tak rządzic
z Awantaziem Status Papalis ze sie nie
tylko Domui Austriacae, ale etiam circulis Ger
maniae srodze Vprzykrzyło; zabrawszy Duces

et Archiducos na pewne consilia do Wiednia gdy Kun
tusz na ronę radę przyszedł według zwyczaiu porozumia
wszy się z sobą, y przy Cesarzu który był Wielkiem
Towarzyszem iego ieden z nich rzecze Depone hanc
Purpuram sic Iubente Domo Austriaca. co y Rzymie
musiał, a po tem y Mitry do Tyrolu odesłano na Leopolski
Zamek z kąd Ledwo za kilka lat gdzie był odesłany
został wydany
Iest ieszcze Rawski Zamek. który Arcybiskupa Ryskiego o
poddanie Reula y Estory, ex mente Reipublicae trzymał, iest y
Gosteyski Zamek gdzie swoie wczasy Car Moskiewski miał
Lubo Krasnostawski teras spalony suberbiem in Carceratione
Maximiliana Cesarza. ale to extra. Jezeli o Legata idzie
mamy tu V nebie Legatam Natum J. O. JEo M. X. dza Pry
masa trafi każdy z appelatią komu będzie potrzeba
Tedy tak MM. Panowie y Bracia Konkluduię naprzod
Legatią do Xcia JEo Mci Kardynała cum sufficientissi
ma cautione Vt adsit tanquam Primum Caput Reipublicae
Confederatae consilijs nostris. Drugą Legatią ad Cu:
riam Romanam aby niechciała się ingerere in Rationes
Status nostri cum Brevi suo Inutili rationibus brevius
JEo M. X. Biskupa iako Sentora Polskiego Senatowi resti
tuat a teras Vpraszamy aby JJ. HMcia PPcie Wielgopol
scy swoi w tem terminie raczyli przeczytać Manifest nie iest
tylko Rzeczpltta nasza skonfederowana przez Głowy ale iest
przez Ręki przez Hetmana y przez Woiska.
Za czem że mam w Instruktyiey moiey Vpraszam MPanie
Marszałku aby Publica Legatio constituatur do JW JEo M. Pana
Krakowskiego H. W. Koronnego y JW JEo M. P. Woiewody Bełskiego
H. Polnego aby z Woiskami Rzeczypo. gdzie idzie o punkt zgu:
by iey assistant.

Status Reipublicæ Modernæ

Wszyscy Seim Konkluduią, o Rzeczypospolitey radzą, a nikt niesłucha
Wszyscy Prawa, Konstitucie piszą, a nikt do Exekucyiey nieprzywodzi.
Wszyscy Zgodnie Seimowe Vchwały zawieraią; a przecie się przeciwko niem protestuią.
Wszyscy na Praktiki w Rzeczpostey narzekaią; A Rzadko kto niepraktikuie
Wszyscy się przy Wolności ozywaią; A co żywo onę Swawolą targaią.
Wszyscy Vrzędow pragną. A nikt tem dosic nieczyni
Wszyscy na Obłudę narzekaią, a co żywo, nietylko sobie, ale y Oyczyznie tylko się offertuią.
Wszyscy Podchlebstwo ganią; A mało niekazdy Ieden Drugiemu podchlebuie.
Wszyscy Łakomstwem rozkomo się Brzydzą; A Rzakto kto nie Łakomy
Wszyscy na Niesprawiedliwość narzekaią; A co żywo Niesprawiedliwość czynią.
Wszyscy Bracią się czynią, y Zowią! A ieden Drugiego gdzie może iako poganin Vciska.
Wszyscy pod Iednem Panem Siedzą; A przecie niecednako sprawiedliwość maią.
Wszyscy Iednakowo Rzeczpstey y KRULOWI służą; A przecie nie Iednakowo się iem nagradza.
Wszyscy Kupno Dinitarstw, y Vrzędow ganią! A przecie ie drogo KRULOWI płacą.
Wszyscy Ambitią maią podeyrzaną! A rzadko kto przez niey
Wszyscy się w Iedney Oyczyznie porodzili! A przecie Ieden nad Drugiego, iakoby go nieznał wynosi się.
Wszyscy Podatkami iawnie niszczeią! A przecie się niemi KRULOWI przysługuią
Wszyscy na Zbytek narzekaią! A przecie co żywo Zbytkuią.

Wszyscy na niegotowość do Obrony Oyczyzny Wołaią! A prze:
:cię sposob do gotowości znoszą.
Wszyscy na drapiectwo Zołnierskie Skwierczą? A przecie
niekazdy Zołnierzem zostawszy tosz czynią.
Wszyscy pieniądze zbieraią? A przecie ich nie masz.
Wszyscy na Nierząd narzekaią? A przecie Rządu mieć niechcą.
Wszyscy na Oko widzą, że Wolności Upadaią, y one Tracą,
A przecie się nieczuią.
Wszyscy są, Jakoby od Sług swych, a Clero Uciśnieni
A przecie to Reuerenter znoszą.

PUNKTA KALIMACHOWEY RADY AD ABSOLUTUM DOMINIUM, I NA OPPRESSIĄ WOLNOSCI NARODU TEGO, KRÓLOWI POLSKIEMU PODANE.

1 Miey dwu, albo trzech, do swey taiemney rady; A tem tyl:
:ko Taiemnic zwierzay się; Ktorem broń praktykowania y
biesiadowania z Senatorami, A ieżeliby Żony mieli niech
się iem niczego niezwierzaią; bo od Pijanych Ludzi a od
Białogłow Taiemnice wychodzą.
2 Tego cobyś chiał na swoy pożytek obrucić, niezwierzai się
Senatorom; a pogotowiu Tego, coby należało ad ABSOLUTUM
DOMINIUM.
3 Chroń się Statutow nowych; a co Władzę Krolewską tępi
uniwecz obracay
4 Ziazdow broń y przestrzegay; propter Conspirationem.
5 Surowo Karz Excessy; a tem Rady y Senat zatrzymasz in Officio
6 Ruszeniem Pospolitem na Kozdy Rok groś; a Starsz Nieprzyia
cielem. przez wiecznych swoich opowiedaj wielkie Niebespie:

czeństwa, powiedaiąc że Nieprzyiaciel gotowy. A żeby się w tem nie postrzegli tego zazyers Fantelle. Zmowa się ze Swoim Hetmanem na Rozpuszczenie na które Polacy głupi wstaią a mądrzy z tego się po iak ognia. a za tem czyn stawanie o pogadkach. Który ostrzymawszy potrzebę go Boru do swey Ukrzynki. a za potrzebie poszlemu Żołnierze służebne. Quasi.

7 Na to nadbay się Kiedy Rada gorzy, Niedy Porozumie y Senat. na się fukać będą Bo tak Polacy czynią siła mowią a nie nieuczynią a: tem czasem mieysc swe rzeczy na pewny: nepotrzebi bys się o Ugniewać miał. Odpowiedz wszystko Wielką sław; albo milczeniem, Respons. Dubia dawaj. A mieysc Zawsze Kilkuna: stu swoich promissis cnuttos, coby twą Sprawę trzymali a z inszemi zeby się w niczym nie czynili

8 Duchowne Radzy Zawsze wadzą ze Świeckimi, a do czego Która strona potrzebnieysza, znaią się na tem dobrze Ludziom w Polsce Wielkiej Familiey; Klanaią się Zawsze Świeckim takę Woiewodztwa, Starostwa Wielkie dawaią abi się tem nie czuli; ale iem tego nedawaią czemby się Bogaić mieli.

9 Officia Koronne Ludziom Dobrem, a nie Cudzym dawaią także y Dworskie Rzeczy; a takiem dawaią coby powolnemi byli żeby's niemi obracał. cokolwiek chciał.

10 Z Kancellaryey strzedz aby nie nadawano przez swey pod pisa. Wakancyey y officia nikomu nedawaią dawno a mieysc Wielne Koronne Ktoby to Umiał starować y starować Który więcey da, ten niech będzie Vtebe Godniejszy

11. Podskarbi Koronny niech tylko Skarbem Koronnem włada a z niego niechay potrzeby Twoie y Dwor Odprawuie Że: sli nie powiekszą Skarbowe nieuczynią; niech Sam pomie: dzi nabywa na przyszłe Powiekszą. A na Soimie niech się Skazuie, y pokazuie że się Zadłużył na potrzeby Rzeczypo: spolitey, niech powi aby o tem Radzono z Kadzy bylo za: pisano Przy Koronnem Podskarbim mieysc Zawsze Pisarza swego.

swego wiernego coby o wszystkiem wiedział, a na każdy dzień albo tydzień tobie liczbę czynił y rachował się Nadworny Podskarbi niech tylko Dworowi płaci, aleby dosie na iednem Pisarzu w Skarbie, niepotrzebny to Nadworny Vrzędnik; bo im ich więcey w Skarbie, tem też większa szkoda.

12 Dwor iednaki a zawsze stroiny chowaj Poczty niech zawsze spełna y stroino maią; tem zawsze płac bo to strzasz twoia, Komornikow, Pacholąt tylko wedle potrzeby chowaj bo to poczna Vtrata.

13 Iurgieltow nikomu niedawaj bo to Skarbu twego Strata.

14 Dwoyga Dożywocia na żadnych Starostwach Ekonomiach y Dzierżawach niedawaj nikomu, bo cię tak nieryichło rozdawanie Wakancyiei dochodzić będzie z ruiną Wielką dochodu twego

15 Na Lustratie częste y Inquizytie wysyłaj, bo każdą razą tacy Officiales captando Benevolentiam tuam aultią prowentum Vczynią

16 Na Referendarstwach Vrzędnikow długo nietrzymaj aby się niezbogacili bardziey, ale ich często pomykaniem wyższem odmieniaj.

17 Z Kupcami Bogatemi wolny iem przystęp do siebie czyniąc Pańsko się Kumaj często; bo od nich wielki acces szkatuły Pańskiey mieć będziesz.

18 Duchowne Personij Benefitiis Ecclesiasticis sibi faventes et Obligatas praemisso sibi honorario debite Kontentui nie Iurgieltami

19 Canonicas Electiones Kandidatorow znies bo te Clerus wymyślił ale pro libitu suo Wakanse Duchowne osobom sobie obowiązanem Konferuj

20 Dygnitarstwa, y Opactwa, ba y swieckie stołki Szlachcie Minoris Classis nie Maioris Konferuj, bo z tych będziesz miał większy acces y Obserwantią, niż z Wielkich Familiey byle był godny

21 Annat do Rzymu; maiąc po sobie pretensie prawne wynosić z Krulestwa niedopuszczaj ale ią sobie pod pretextem Obrony zachowaj

22 Statut de Abrogandis Plebiscitis powoli znos mnieysze zrazu.

a potem większe Benefitia Konferuiąc Plebeiis Spiritualibus bo iuż będą powolnieysi zawzdy do wszystkiey twoiey inclinatyiey niż Szlachta.

23 Appelatyiey do Rzymu z Państw swoich niedopuszczay niechay ie twoi choć za pozwoleniem Oyca Swiętego Substituti w Koronie determinuią.

24. Statuta placentia, Głow Szlacheckich et Plebeiorum, in duplo podniesc ktorych medietas aby za winę Kurlewską tobie placona była albo Gasło.

25. Sprawy zadworne sam Osobą swoią Rozsądzay, nie przez relatie bo V Assesorow to sie ostoi od stron; co sie V ciebie zostac powinno

26 Izbę Poselską ktora przed tem ieno do pozwolenia poboru należała powoli debilitaiąc znisc Vsiłuy

66

INSTYTUT OSSOLIŃSKIEGO

Ad Seimie Walnym Warszawskim 9mo
Constitutum 14 Martij Anno.

Seim teraźniejszy wnętrznych niezgod obstawło w dwa
duch Rzpltey przedsię. exoptato niemoże grassu.
A to naprzod z okazyiey sprawy Berlinskiey gdzie Con
:temptum Domus Regiæ, przy Honorze Zelantes Posłow
skie et Senatus Vindicatæ Vistuią, et circumscribere Po
na Xięzney JKMości Neyburskiey Externi Principis Su
:biecta Imperio, opatrzyiwszy Potrzebę Gwarnizonami Rzpltey
Administratorami Senatus et Bene Possessionatis Krzyżtofa
in ijusdem foro respondere mogli.
Podobnie sortem intratij z tych Dobr (in poenam teneru
ry autus Xżny Neyburskiey) na zapłatę Woyska Rzpltey
Obmiwszy.
Kiedy przystąpiła na czytanie Praxis tey Constitutiey
Zawięzła na Honor Pański skomunikowana Principis Ex
terni persona Domu Sapiezyńskiego pertinentes. Więc Wi
:tuendo Zale serce wrodzoną dobrocią abiy ta [illegible] a
nietrudniła, potrzebną przy teraźniejszych conjunkturach.
Seimu determinatią, dawował Bono Rzpltæ Vindictam Su
am Lesi Honoris ale że Constans przy Honorze Pańskim
Zelus Vprzedzał Krola JKMość, abiy in privatis Domibus
Certus był, Rzpltæ iniurias ne Lamentatur. Kiedy to inter
:nam cenerunt securitatem, Żeby też Podobnych Praxis
:wszy tu in Visceribus Regni obrzydne Dobr y Fakcye prze
:sekę, tanquam ex Signo Triumfo non exarsłt in insidias
Vnieważnić intrabant, aby praxis securitatis interne był
Oczytanij Żaden veritentia adversa partis nieprzydała
na tego Konstytucią.
In hac tedy Rzpta Zostaiąc Cuncta, gdy nienał wszystka
inclinat ich partes Regias tamen Zas Publice y Oczywiście
professentes odium, Podał JKMość Xdz Crimas spo
sub per mestum ad tey Konstytucyey
A że omnia nata procedunt z diffidentyey tedy Praxis
o Konfidentyey inter Status Mowiy przyiąć skasit. Gdy
JKMość Kor Marszałek Poselski Oczytać intendebat ta
dem impudenti contradictione, obrócił Neyburską Fakcią.

allegando że to byłoby scadalum, in Posteritatem zostawiony
Charakter Diffidentyiey, ktorey nie iest, Bo iako JKMć Bo
nitate in subditos tak wzaiemnie in Maiestatem feruntur Ciues
A że sparsa in Populum Fama publikuie, iakoby niektore
Domy notatae były Faktiami Postronnemi Vpraszali ci
JCHMć, ktorych culpa redarguebat Conscientiam, iako
to Dom Sapizyński, y JKMć Pan Marszałek Wielki
Koronny, aby Krol JKMć takowe infidelitatis eorum
ku Panu, chiał producere dowody.
Lacessita tedy JKMość dobrze że JKMX. Kanclerza
Koronnego Donhoffa od Tronu JKMć denuntiare mu
siała, że to iusz przed Rokiem, na Seimie Grodzin:
skiem spisane były Konfederatie ktorych Originały
w Ręku swoich JKMść miał; y wchodzący niektorzy
JCHMość Pwie Senatorowie fassi culpam przed JKMć
otrzymali Amnistią. drudzy niechcąc ad Infamem pro
ditionem manum apponere hoc crimen detexerunt.
Teras nowo interceptae cum Ministris Panow Postron:
nyc Cyfry, JKMć P. Marszałka W: Koronnego Lubomir
skiego, niemogą propalari chyba formato Reipublicae ci:
ditio. Do ktorego że czas excludit, nihilominus Da
cifrowac te Cyfry, aby ex relatione Posłow swoich In:
formowani mogli bydzc pozostali w domach Ciues Sacro
sii JKMć. ad qd Exequendum deputował ex Senatu V:
triusq Gentis tak JCHMościow Xięży Biskupow, ia:
ko y JCHMciow Pwow Senatorow a gdy iuxta Vsi:
tatam praxim y JKMć Pan Marszałek Poselski De
putatos ex Equestri ordine chciał Proclamare, in tractu
Nominatyiey obstitit factionis perversae Poseł, nihilo:
minus perstitit in declaratione JKMć Pan Marszałek
Poselski, do czego y JKMć Pan Marszałek W: Koron:
ny praebuit assensum. Życząc sobie, aby quantotiens mogł

ex sinistra emundari delatione, bo fassus że pisał do Pa-
na Stratmana Kanclerza Cesarza JKMci de nihil noci-
vum Reipte nec Maiestatis tylko dziękuiąc mu pro nauca-
ta opera względem poczynionych Krzywd przez Woiska
Cesarza JKMości w Miastach Spiskich. In secundo zas
puncto listu swego prosił, ex occasione że tu spargi-
tur iakoby polaka iednego złapano w Wiedniu, ktory
miał Commissią a quodam Christiano Principe do Po-
słow Tureckich. aby non ineant Tractatus Pacis cum Chri-
stianitate. prosi tedy w tem o Informatią, w czem że
Poczta praecipitans abcessum, niedozwoliła fusius pi-
sać, referował się na doskonalszą hoc in puncto Se-
kretarza swego Conferentią, ktory do Przyiaciela swe-
go, prywatny list pisał sine scitu iego cyframi w tesz
inkludowawszy Cooperte, y z tąd wszystka orta su-
spitio.
Ad comprobandum quod afferebat obiecywał JKMość
Pan Marszałek W: Koronny tegosz Sekretarza swego lubo
iest Externus et Praesbiter magis amicus quam Servus
stawić przed Deputowaną od Rptey Inquizitią.
Statuta tedy hora et Locus Inquisitionis, stanął wprawdzie przed
JCHMciami PPmi Deputatami ten Sekretarz ale należy
tą clavim do deciferowania non attulit allegando że mu
zginęła. Hoc peracto gdy JCHMć Deputowani in
Facie Reipte czynić chcieli publicam relationem zno-
wu intercessit strony przeciwney Kontradictia, maiąc pre-
text libertatis, że ta Deputatia stanąwszy Vno Con-
tradicente iest invalida, consequenter y relatia oney niepo-
trzebna. Pokazali tem od powszechney dissentientes zgo-
dy, oczywistą renitentiam żeby niewchodzono in cognitio-
nem Criminum. Dla tego accensus magis Fervor że dnia ene-
gdai:

gdayszego na prolongatią pozwolić niechcieli; aszby Konsti
tutie Securitatis Internae et Konfidentie stanęły. Interposi
tione Senatus, do dnia dzisieyszego Seim prolongowany.
Gdy tedi taka inter status collisio, obiecywać sobie niepodo
bna felicem Seimu teraznieyszego Eventum. Wszyscy
Kuncia JEo Mości proszą, aby in campo Konny Seim złożył
gdzie Integra Respca. discudicabit, z kąd takowy nastę
puie na Rzeczpta tarbo
Całego tego Seimu glorioseum iedno tylko OPUS. że
impudens Atheistij Kazimierza Zyszczyńskiego przed
tem Podsędka Brzyskiego, Calamus Dekretem całey
Rzeczypltey Rogo damnatus cum Autore. Iusz tedy
promissa publica w Kościele Katedralnem Swiętego
JANA Bezecnych Argumentow Revocatione Vozy
niwszy et Catholicae fidei professione Executią na:
znaczono w przyszły Piątek.
Secunda operae teraznieyszych consiliorum destinowa
ny ad tractatu z Porto Othomanską o pokoi, Poseł do
Widnia JMP. Wda Pomorski, ktory ob Egestatem skar
bu niemaiąc Viaticum naznaczonych osmiu tysięcy Tale:
row Bitych iter aggredi niemoże. Dwor zas Cesarski ad
medium Martium tylko zatrzymuiąc się cum conclusione Pa
cis obiecywa. Wyprawiony iednak Praecursor Pan Ra
czynski do Wiednia, aby festinantes do Pokoiu za
trzymał Niemcow. ne quid in praecuditium Kolligaty
iey naszey non stabiliant. Ale iako z Relacyiey mo
my Wołoskiey, że Vmyślny od Porty do Posłow w
Widniu zostaiących wyprawiony goniec z Ordinansem
aby niezawierali Pokoiu. Kiedy tak wielką Armorum Im
perialium czyni Diwersią Francus Carowie Moskie
wscy reiterant Invitatorias ad Concanctionem armorum
Obiecuiąc wczesnym w Krym wtargnieniem. tey Campaniey
dopro

dopiro pokazac Telum circa Christianitatem; iakosz y Re
zydent nasz z Stolice de summis denunciat na Campanią
przyszłą Carow Moskiewskich apparentia.
Gilij Niemieckie Lubo undiq ad Rhenum confluunt ie
dnak non desistunt Progressij Francuskie. Kiedy y Swiczo
Ducatus Jurgiae et Cliviae in suam wziąwszy contribuenem
spalił. W Anglicey naznaczony Parlament pro obiecto
maiąc iezeli Regnum defferi ma bydzc, iako od Krala
desertum Principi Auriaco; cyli tesz circa Coronatum
Caput conservari. Affirmativa Sententia, miała po sobie
50 dziesiąt y kilka głosow, Abiudicans zas Thronum Kru
la tylko 4 dziesci y dziewiąc Tak tedy ieszcze non deplo
ratur in Anglia res sie zdadzą Krala Kiedy Vznaie Lubo
absens suas partialitates; W Irlandicey maior pro Rege
motus, bo kilkadziesiąt tysięcy Katolikow opponuią sie
circa receptionem Xiążęcia Angielskiego.

Nagrobek Xiążęciu Dominikowi Wierszem Polskim Opisany

Tu Dominik Zasławski Xiąże na Ostrogu
I Hrabia na Tarnowie a w Dioczystem progu.
Senator Woiewoda Sandomirskiey Ziemie
Także Łucki Starosta między przednieyszemi
Człowieka Wielkiey Godności Jana Ostrowskiego
Xiążęcia Kasztellana także Krakowskiego.
Wnuk Dziedzic nie tak cnoty albo przystoinosci
Jako iego Fortuny y też Maiętności
Jakichby miał Rodzicow domyślić się snadnie
Niedaleko Jabłoni y Jabłko Vpadnie
Jego żywot z Młodości w dostatku pieszczocie
Niczem niemyśli, niebawił tylko o niecnocie.
Pod tytułem przezacnych nauk Wyzwolonych
W Krakowie brał ćwiczenie w Roskoszach pieszczonych
Z kąd też stał się Leniwy, gnuśny, Niewstydliwy.
Więc niebędąc Młodzieńcem począł Małżonkować
Niechcąc nic dla Oyczyzny ponie podeymować.
A nawet odstąpiwszy swoiey Ligęzianki
W obcych Kraiach smakował sobie Kortezanki
Od których powróciwszy z Tamtych obcych włości.
Nic z sobą z Tamtąd niewziął krom pożądliwości.
Ktoremi cne Małżeństwo sromotnie oszpecił
I podciwą swą Damę haniebnie zaszpecił
Potem doszedszy wieku męża Doiszałego
Tam tytuł wziął Wodwy Sandomirskiego
Ktorego nie z postępkow ani mądrey Rady
Dostąpił, Lec z podchlepcow swych obładney zdrady
Ktorzy na stroy, dostatki, y Czeladzy Wiele
Patrząc, sprawili iemu z godnością wesele.

W ciężkiem razie Oyczyzny z Chmielnickiem Bozdanem
Kozakow Zaporoskich Zdrajcą y Hetmanem
Nie żołnierz, ale pieszczoch, do Rządow pokwapił
Przed kiem innem godnieyszem Buławę Vlapił.
I z rąk Nieprzyiacielskich z Woiskiem postąpiwszy
Wziął Konstantinow meznie, z niskiem sie niebiwszy
A potem pod Pilawce przyszedszy ochotnie
Widząc Nieprzyiaciela Vciekł sromotnie.
Rotmistrzem sie do potrzeby V wszystkich sie stawił
Woisko nieprzyiaciołom przes rządu zostawił
Rycerstwo opuszczone przywiodł do Vtraty
Nieprzyiaciołom naszem przyczynił intraty
Armatę iem Kowaną wszystkę zostawiwszy
A Oyczyznę z ozdoby wszelkiey obnażywszy
Zgubił ią. Ach niestytysz? sromoty nabawił
Naród wszystek Polski we Wstydzie zostawił
Tu Leży na tem Mieyscu zokrutną niesławą
Bo Vciekł z pod Pilawiec z Hetmanską Buławą
Boduy był nigdy nie żył z takową złą sprawą.

Epigramma

Rozgniewał się na Polskę Mars pod Pilawcami
Dał Sanopat, y Saidak, Ordzie z Kozakami
Rzekł zatem do tąd ia Polakom Tolgował
Do tądem sam ich Vfce w potrzebie szykował.
Do tąd przy mężnych Serdak y Dzielnych Hetmanach
Polerowali bronie krwią w Pogańskich ramach
Ale skoro takiego obrali Hetmana
Co Kpa w Boiu, zażyć chce miasto Kałkana
Z portek Buławę miasto Koronney piastuie
V Domianki na Łowcie szyki sztafieruie.
Tak zaraz Mars na stronę kiedy Gach Hetmani
Tam prędzey niż Tatarzyn dobywa broni.

Aliud.

Miałes Pogonią Kleynot Przodkow twoich Dziło
Lecz cię tego serce Niewieście pozbawiło
Bos niegonił Vcikłes od Zawrzej Buławy
Z Ormianką di Wiewiurki czasemes thorz prawy
Dziw że widać w Zwierzach teras Sympatie
Gdy od Kozakow Thorza, Wiewiorka zakryie
Słusznie cię przes Kozaka MARS Palentuie
Zal y wstyd gdy żołnierza Klecha odmiłuie.

Aliud.

Niechciałes psować Czerni, dla swey Prywaty
Bałes się w Krainney Vrzozerbie Intraty
Muwiłes folgui iem, takbysmy ich zbili
Czusby na za Poddani włosci zarobili
A Kozacy co Kniaz Nechoczet nas bity
Kurz my Iecho, a taki niebudem robity

Obmowa Xcia.

Kiep Dominik Vczynił obmowę takową
Zem ia musiał Vciekać chociażem był Głową.
Nie Kpy Bracie chodzes Kiep ieszcze niesłychana
Zeby mieli Polacy Vciec od HEtmana
Bys był Głową wszyscy by za tobą chodzili
Ale zes Kiep dla tego wszyscy cię gonili

Na Tosz.

KRol nie Vmie Krulować chce iednak miłować
Ociec Papiesz pozwolił Bratową poymować.
A Kanclerz w Marmurkowem szłyku dyspensuie
Gran Duca z Olsztyna Buławą Kieruie
KRol zawiedzie KRulową, bo mu Vrzekali
Iezuici Pendenta, gdy go wyganiali
Kiep Dominik ale z Koniecpola
Cos sie było błysnęło ale twarz Bawola
Oto trzeci Wałach Stary z swoim Krzywem rogiem.
Zaras go dał Obiesic bo był Pedagogiem.

Dominik przenosi się z miasta do ogroda.
Męzny Hetman Waleczny y Cny Woiewoda
Kniaz Dominik zaciąga na Woynę w Krakowie
Kto niewierzy w Ogrodzie, wierz o czem się dowie
Jest niemało Rozmistrzow Glinka Pułkownikiem
Pipan Kayparszy Rozmistrz Pernus Porucznikiem
Hutini z Belepacem Cni Kawalerowie
Rządzą idąc za Panem ci wszyscy Błaznowie
Sama Pani Hutinia ma Woysko szykowac
Krawcowa z Pipanową wszad ma następowac
Kamienski na odwodzie cny Porucznik swiele
Jesli trzeci raz Vmknie Kiiem go na Swasz smiele
Wszystkie te tranzaktie sprawą Wielmoznego
Kasztellana z Cieklina, idą Czechorskiego
Ten szczerze w Pilawieckiem Taborze pracował
Bo ktorzby był Konia dosiadł gdy HETMAN miłował
Ale teras odiechał Kiedy Pan w Ogrodzie
Myslic o przyszłey Woinie będąc na swobodzie
Jaką dac Babnu odsiecz w Lesie zanocowac
Kiesia szewski na Drzewie strasz ma odprawowac
Pan Zęski na podsłuchach z Jrzem Bedermanem.
Cyrus, Szembek, Wrzembek, Belepaci z Pipanem
Ci przyniesli Wodzowi Kosztowną Buławę
Z Cukru Lodowatego na Marsową sprawę
Chorągiew migdałowa Lisztwy Aftowane
Proporce Kaliszonowe Cynamonem tkane
Sama Pani Vtynia mowę Vczyniła
Wszystka Rzeczpospolita na to zezwoliła
Ze iako w pokoiu Wiedzą, ze Radnem Panem
Tak y teras Walecznem przyznaią HETMANEM.
Twoia nie tylko w Polszcze y na Vkrainie
Ale y po Krakowie złota sława słynie.

Epitaphium Duris Dominici

Dominicus Dux a Zaslaw et in Ostrog
Comes a Tarnow Palatinus Sandomiriensis
Luceorensis Praefectus
Janusii Ducis in Ostrog Castellani Cracoviensis Nepos
Et Bonorum tantum non Virtutum ex asse Haeres
Patre et Matre sibi non absimilibus natus
Sub Tutoribus molliter et profusè Educatus
Omnium Voluptatum Rudanentis Cracoviae
Sub Bonarum artium nomine Iniciatus

Undè

Ignarus, Iners, Fatuus, Excors, et Luxuriosus

Adolescens.

Vix Aephaebus coniugio se a rebus gerendis subraxit
Cuius fastidio in Exteras Nationes profectus
Nihil in Patriam pter Exercitia Voluptatum attulit.
Quibus Matrimonium foedavit.
Et honestam Uxorem perpetuo afflixit maerore.
Virilem ingressus Aetatem.
Palatini Sandomiriensis titulo Ornatus

Quem.

Non Gestis nec consilio Clarus
Sed auro argento cultuq Corporis Splendidus
Clientelis et Familiarum turba conspicuus

Cessit.

Tandem Periclitante Patria contra Rebellem Chmielnicki
Ursacorum Zaporoviensium Ducem
Prius Imperator quam miles stula favoris factus
Cum splendido et Numeroso Exercitu progressus.
Constantinovum Oppidum ab hoste interceptum recepit,
Postea prosequens Victoriam
AD Pilawce Venit.

Hostem Vidit et fugit
Primus Fugientium Imperator
Exercitum sine Duce reliquit
Milites ad Inopiam redegit
Hostes praeda ditauit
Eidem apparatum Bellicum tradidit
Patriam omni Decore spoliauit
Rempublicam perdidit.
Quid Amplius
Hic quiescit.
Domine Domine
Vtinam non Vixisses. Amen.

Nonnulla Notata Obseruatione Digna.

Democratia. Vbi Popularis Administratio est Reipublicae.
Vel Vbi omnes in Vnum tam Diuites quam pauperes commune Regimen Administrandae Reipublicae habent secundum Leges
Aristocratia Vbi perditiores Respublica regit minores Status seu pauperioribus omnia attendentibus
Vel
Aristocratia bene constituta est quando optimi quique Principes ad Salutem Ciuium gubernant.
Melius est a Bono regi; quam bona Lege regi
Facilius inuenitur Vnus Prudens ad Ferendas Leges perpetuas, quam multi ad Iustè pronunciandum
Aristotelis dictum Aureum illum Reipublicae Statum diutissimè perdurare, saluum et Incolumem quam omnes Ciuitatis suae partes amant et durare capiant.
Amicitia conseruat Omnes Magnas Respublicas facitque Hostibus Inexpugnabiles.

Seneca Ars prima Regni est posse Inuidiam pati
Machiauel. Iustam Bellum esse iis quibus nisi in armis spes nulla est.
Seneca Necessitas Magnum imbecillitatis humanae patrocinium omnem Legem frangit

In Inuidiosus

Vis dici foelix Lucri obnoxius esto
Vis fugere inuidiam Cogeris esse miser

In Pictorem

Forte suam baculo qui circumscripserat Vmbram.
Vpilio, primus Pictor in Orbe fuit

Ad Foeminas

Dotem accepi, Imperium Vendidi.
in Tarcas et Iudeos
Cum Tarca cum Iudeo cum milite Ludit
Satan, Victorem quem fore quaeso putas.

Recepta Seimu chorego.

Iusz słaba była nadzieia Seimowi
Kiedy się dostał na Kłocie Głogowi
O pewnie skłuty musiałby szwankować
By się był Krol niepodiął kurować
Bo wiedząc że Głog niebywa Vżywanij
Gdy gołą ręką pozes Krwie y pozes ranij
Więc Vzbroiwszy Tatarami rękę
Liczy Seimową od Złych Głogow mękę.
Przybrał do tychże likow y Krulową
Co ią Regina Pecunia zowią
I dosc skutecznie Recepta takawą.
Znowu przywraca obradę Seimową.
Seimu zliczony z takowey Choroby
Lec ty cos go rwałz rozumu z Osoby

I twych postępkow możesz tuszyć sobie.
W nieuliczoney Vmrzesz chorobie
A wy BELZANIE słuchacie przestrogi
Wyciąć a spalić do Diabła te Głogi

Jowisz iako naiprzy Rządca y Super
Arbiter Niebieski zawzięte między Marsem
y Appolinem niechęci interpozytią Moderuie.

Kiedyć się zbroiny rzuca na Mądrego
Literat sztuką chce podesc męznego
Rzecz niebespieczna by pod tak złe czasy
Niedoszły nasze Gigantow Atasy
Smieleyby się na nas unet zbuntowali
Gdyby Domowe Nieznaski zwąchali
Że Rozum z Męstwem co Państwa Dzwigaią
W tak wzruznionych terminach zostaią
Moraby rada żeby nietaxował
Jeden Drugiego ten szablą szermował
A nie Jezykiem, a ten zas z Jezyka
Miecz pozerobiwszy, sławy niech nie tyka
Tworaby to rzecz raczey Appolinie
O nędzney Stracie, y Woika ruinie
Polszcze zanucić, y wczesnie wotować.
Jakoby ruzne siły reparować
Z kąd wziąć podatki, kiedy chłop zniszczony
Przes przechod częsty Woisk Kray ogłodzony
Co czynić! Zołnierz do Zwiąsku, a żeby
Nieporzedł z bidy y iawney potrzeby
Albo też było co do Krotofile
Złożyć, nie Lzącę wymyslać Paskile.

Nie dziw a żeby o Faros Achilesa
Walczył Ulises sztuką Acaxesa.
A ty niemogąc sam dopiąć Buławy
Czemu drugiemu tey zazdrościesz sławy
Wszakże cię do Muz poświęcono chorze
Czemu drugiemu szkodzisz do Honoru
A ty zas Marsie pilnowałbyś Boiu
A co się dzieie, niewietrzył w pokoiu
I tak ciekawie nie szperał w Trypodzie
W przybytku zęba, y proroctw gospodzie
Wenerąc znaiduiesz ale nie z tey miary
Tylko że pilna Bogow iest Ofiary
Więc że naybliższa mojego faworu
Iest, więc ostrożnie tykay iey Honoru.
A gdyż niewinna, a ty łaiesz za co
Wielkie w tey mierze iest z ciebie Ladaco
Iesli zawsze komu oddać snadnie
Dokażesz, tylko dyskretniey y ładnie
Bo czasz na koniec Bogowie zrobicie
Iak piękne NIEBO w Karczmę obrucicie
Gdyby się Bliźni o tem dowiedzieli
Bogowie z błędow naszych by się smieli
Że iusz nie tylko Seimy rwie swoboda
Ale się wszczyna od Bogow niezgoda.

Echo Przenikaiące.

Ocknieij się Lechu przerwieij Sen twardij
Czuwa na twoij Kark Bisarman Hardij
Czas przetrzyć zrenice
Wypędzić z Granice.
Luterstwo.

Pod Dumę Saxa Polska przyklasła
Załosnie wszędzie w niewoli stęka
Krakuw przedano
Zamek poddano
Karkiewicie

Na złotą Wolnosc Sax pęta gotuie
Niepozwalam znisc Vsiłuie
Dobrom niefolguie
Slacheckiem Lec psuie
Niesłusznie

Iusz ciemu Toron Gdansk Aplauduie
Ze Cymber w Polszcze Karzeij Panuie
Iusz w Tarasach Panowie
I Senatorowie
We Gdansku

Iusz Prodykantow niemałe Zgraie
Wprowadził iak psow w nasze Kraie
Niewiarę szczekaią
Iednosc iey targaią
Niezbożnie

Ey Krwi Slachecka gdzie twa Zarliwosc
Za Wiarę swiętą Kędy Zyczliwosc
Gdzie dawna ochota
Gdzie Przodkow cnota
Gdzie Męstwo

Rycirze Polscy wskok do pałaszuw
Bierscie się Wszyscy przestrascie Sasow
Bierscie się do Koni
Dobywaicie broni
Na Lutruw.

Ostrzesz sie Polsko z zalu twardego
A wyłap Pladrz nazbyt hardego
Bowiemu Hami
Gawsi nis Pogani
w tem wieku.

Bisurmanow iusz odzałuimij
A Kalwinow w Kaidanij Kaimij
Krolasmij Obrali
Niemiłosc Doznali
Za affekt

Niektorzij Sasa Krolem obrali
Przes co nas wszystkich Niemcom przedali
Ey Sasa Sasa
Obrali z Tarasa
Na siebie

Tu sie nam Oycem chciał pokazowac
A z Brandeburgiem insze cos traktowac.
Jezdził sam do niego
Przes zdania naszego
Z Warszawij.

Elbiąg iusz porwał Brandeburk zdradą
Po insze miasta z Dziridami iadą
Więc Gdansk sie gotuie
Wierze chołduie
Kalwinskiej

Tak consequenter tam są Consilia
Bysmij w tem Poddanstwie posli WMc y ia
O nasze Wolnosci
Oddał sprosnosci
Zasranom.

Mars do Appolina za Swą Kawalerią
O Bryławę.

Bożyszcze darne lichy Appolinie.
Czyiem to duchem mówisz Skurwysynie
Kto tak zwieszczał kto responsa twoie.
Tak śmiele rzucił na Rycerstwo moie.
Między Muzami w pirzu wychowany
Ostrą Censurę kładziesz na Hetmany
Niecnota ktory niemasz czci y wiary.
Głosem Junakow y Dzielne Rycerstwo
Ktorych wiadomo całey Polsce męstwo
Lepieyby w Rawskiem rozbicie z Stryiami
Niżeli potrząsać memi Hetmanami.
Łgarzu, Iskurze, Mataczu Załuski
Radziwiłowey to Koncept do Poduszki.
Paskile Panu, Krulowey, Dworowi
Pisałeś. teraz iusz y Mnie Marsowi
Między Biskupy, chłyjstek y Hołota,
Rady drukuiesz, y szalone Wota.
Niepomnisz widzę, co pisano na cię
Jeszcze Sciwa głodasz, choć przy starem gnacie
Radziwiłowey Mąż, czy Macor Domo,
Mechus, Adulter, Sacrilegus pono,
Jey Syna na Tron wsadzić obiecuiesz,
Bon grubą sztuką, Błazna elementuiesz
Wielki Kiep, że cię niepozbawi dzwonkow
Kie złamie Kiem wszystkich w tobie członkow

Lac Mars poprawi w Krutce Radziwiła
Odezwiec Bałdy przyrzniec y Pamfila
Puski Kastrata zaraz do Trypoda
Powiedz Appollo cy wracona szkoda.
Skarzyc sie będziesz Mars mi odiął straie
Za iedno cudze straciłem me troie
Rzecec cudzego nie rusz, ani sławy
A kiedyś chłystek nie taxuy Buławy.

Duma Pana Czarneckiego

na Kotę. Znaliscie wszyscy dobrze.

Dla nieszczęsliwych pod Lublinem Swarow
Bywszy Zołnierzem niebiłem Tatarow
Woiska nie pisałem. o spisne spor wiodę
Pan Boy wie lepiey iesli te grosze przewiodę
Pułk mi sie iakos nieladno kartuie.
Rota mi zbywa toc nieszczęscie zartuie.
Ale gorzey kpią Panowie z Prazmowa.
Co ich Kadukowo nabiła sie głowa.
Wszystko to za mą druzyną niesforną
Miną Kaduki y zlaską Kadworną
A na czasz moia pyszna iednochodna
Przed czasem liczyc sie iey było szkoda
Musi drobnieyszem postepowac krokiem
Kiedy Fortuna krzywem patrzy okiem
A w roli szczęscia szukac iak y Ludzie
Trafunek piwkiem wybiiac przy Budzie.
Chciałem z mey Łodzi na brzey wysiesc Wisły
Gdyby cła były z Panskiey ręki przyszły
Wszak nasza Ludka tylko iedna była
Co slepem szczęsciem z Carnecie sie wybiła.

Toć y ia w małem czołniku przebędę
Łowiąc Vkleie y Kiełbie na wędę
Wy Bracia Coście nic nie Vprosili
Vprosicie żeby Łowiąc, z nas nie Kpili

Respons Na Dumę.

Słuchaycie mnie Łowiczanie
Niechay proszę Kpić przestanie
Kto tam o mnie pisał Dumy
Lepsze tu V nas rozumy
Kpiłem ia z was całe Lato
Iwziąłem Starostwo za to
Iwęzmę ieszcze coś więcey
Pułtorakroć sto tysięcy
A ieżeli Kpić dłużey będę
Wysoko w Senacie Sędę
Dla tego się was niebóię
O pułk z pisarstwem niestoię
Niech ten co niem straszą włada
Kto lepiey Kpi. teraz niech zgada.

Supplement.

Czarnecki za to. Będzie bogatem
A wy co Kpicie Figę Vrzycie
Chyba że Ktory Zmaca mi Skury
Albo więc z Trona Zruci Pułtrona
Tak by przez Zgarstwa Pozbył Pisarstwa
A za tem Mali. Wielcy y mali
Kpemby go zwali

Rada o Malkontentach.

Krol zwyczainy rady Owey
Zwołał w Kupę pokrowey
Co mam czynić z temi frantij
Bom zaprawdę nie iest tanti.

Abym mogł sobie poradzić.

Rostecki: Abym tak rozumiał abyj
Niepokazac zes iest słaby
A gdy slachtę zgromadziemy
Wszystko miec będziem co chcemy

Wulf: Wulf to słysząc sie rosmieie
O iak błazenskie nadzieie
Kisli sie ci Kpi zgromadzą
To nam oni chłostę dadzą.

Braza. Darmo sie pewnie smieiecie
Prędko ich tu miec bydziecie
Dobrze Pan Rostecki radzi
Cerequicki ich zaprowadzi

Starosta Kosciań:ski. To troche slachty odwczasnie
A drudzi ci co będąc wczesnie
Kizeli sie oni Ruszą
To nas gotowi poduszą.

Starosta Karawski: A zasz tesz niemamy Litwy
Zaras gotowey do bitwy
Przecie ich Hetman przyiwiedzie
Choc ledwo w Kary cie iedzie

X: Szczuka Klęcząc w Mieyscu y poklaskaiąc. Szczęscie sie to wam otwiera
Isz Arcibiskup Vmiera.
Iak zbędą Arcibiskupa.
Vbedzie iem ludzi Kupa.
Rwiec sie to tam ta Druzyna
A to iusz Zbili Morsztyna
A co Większa y Stolnika
Tak głownego Wozennika
I Radomskiego Starosty
Co iem miał budowac mosty

X: Referendarz Arcibiskup Ozdrowieie
I z was sie ieszcze nasmieie
I ci co sie z nami zdadzą
Słyszę przeciwko nam radzą
Wzdyc to pustim powiedali
Ze sie z sobą poiednali.

Barzieybym radził do zgody
Bo y z tego Woiewody
Sirackiego pomoc mała
Wszystko to siła nietrwała
To Vltaistwo nas odbieży
A ten co weznie w Łeb leży
I Litewski podkanclerzy
choć się z offertami szyrzy
Gdaby przyszło do rzeczy
Trzebaby go mieć na pieczy

Kasztel: Czerski — Czerski nieradzi Pokoiu
A pewnieby Vciekł z Boiu

Rey — Pan Rey choć na nogi zdrowy
Zostałby tu przy Krulowy
I siła z niem młodych ludzi
Do dzilności chęć niebudzi
Zostanie tu siła Panow
Senatorow y Dworzanow

W tem X. Biskup Poznanski wchodzi

Krol — A witaize moy Biskupie
Mawiąc że ty radzisz głupie
Wnie przecie do rady z nami
co czynie z Malkententami.

Biskup Poznan:ski — Trzebaby mi iakiey Baby
Pierwey do porady aby
Było takie moie Votum
Iako zawsze głupie totum
Holofernes tak rozumi
Każdy radzi iako Vmie
Kiedy nam ci francia Laią
Niechaize Wici Wydaią
Jesli nas Slachta omyli
Posłem do Wiednia pochwili
Dla Ludzi y dla pieniędzy
Bo znikąd niebędzie prędzey
Mozem pewnie Vfac temu
A niedac pociechy złemu.

W tem X. Biskup Chelminski wchodzi

Krol. Waszmość też dai swoię zdanie
A iak rzeczesz tak się stanie
Bo z Szrackiem Wojewodą
Zawsze waszmość idziesz zgodą

X. Chełmski. Przysłano nam Miecz z Rzymu
Trzeba było z niem do Krymu
Ale nie na Pogany
Zażeimy go tu na Pany

X. Wytwicki. Iam gotow bydź y Łgarzem
Że swoim przyszłem Pieczentarzem
V ktorego mam być Regentem
Sequor tedi cego mentem.

P. Pstrokonski. Ia nie tylko Woynę radzę
Ale się y z niemi zwadzę
Lecz żebym się w pole stawił
Wątpię bo mnie ras zabawił
Strachu, Piniążek asz żona
Martwy płod wydała z Łona.
Ale przecie wycadę w Korycie
Z Muszkietami iako wicie

Starosta Golubski. Iam człowiek wstydliwy
Bom y żony niechciwy
Przeto z taką stawam Radą
Aby ich znosić zdradą.

Bradka. Non fac non dicent Miłościwy Krolu
Mowiełbym więcey lecz się boię bolu
Niebym mi pono za radę nie dano
O owszembym mnie Kpem zawsze nazwano.

Rozne Curiositates

Zygmont August Vrodził Roku 1520 Koronowany
Roku 1530 Krulował Lat 42.

Zygmont August nie tylko Imieniem swe Panstwa
Polskie rządził; Lec rzeczą pogromił Poganstwa
Vskromił Moskwę, Prusy; podbił y dał prawa.
Inflantom wiekopna słynie iego Sława
Bo pobożnością męstwa przy sprawiedliwości
Krzewił Wiarę w Krulestwie we Wszelkiey szczęśliwości.

Interregnum.

Jasny Phoebus gdy swoich Vblizy promieni
W żałobną podmiesięczny kray postać odmini
Tak Jagiełow Potomstwo zniesione od Parki
Biło przyczyną, aby one Krulestwa Karki
W niewolą podpadały Lecz iedność stanęła
Panstwo Panem, Koroną, zgodnie ozdobiła.

Henrik Obrany Roku 1562 Koronowany, y Vciechał z Polski 1574 Roku.

Po wielkich Interregni Luzach następuie
Henrik iednego Roku wnet Vstępuie.
Drugiego z Panstwa, w swoie przenosząc się Kraie
Onem Krulestwu Wielki żal y rany zadaie
Przyczyna, Niestateczność Vmysł rozerwany
Ktory niesławą wszędzie został pokarany.

Stefan Batory Obrany y Koronowany
Roku 1576 Panował lat 12.

Po chmurze złoty Phoebus Stefan Krol Batory
Po Henriku nastaie, te z Nieba Fawory
Odbiera Berło Polskie: Kiedy Trackie Luny
Kruszac, Moskwie, Tatarom, Vmnieysza Fortuny
Niedziwna bo Kosciołi, szkoły Jagielona
Kochał, odpierał od nich silne Gerona.

Zygmont Trzeci Krol Polski y Szwedzki post Interregnum Koronowany Roku 1588. Krulował Lat 25

Po burzach natarczywych na Panstwo wstepuie
Krol Kazimirz nierząd iego choinie naprawuie
Tureckie y Tatarskie gromi Woiska męznie
W władzą ze nie Siewierską podbiia potężnie
Dla tego ze sie w Bogu Kochał w cnocie swiętey
Pewnie od Boga w gorne Pałace iest wzięty.

Władysław IV Syn Zygmonta Urodził sie Roku 1595 Obrany na Krulestwo Roku 1633 Zył Lat 53. Panował Lat 15.

Dobremu Oycu dobry Syn w trop nastepuie
Tureckie y Moskiewskie chardosci Krępuie.
Odwaga męstwa Prusy z sieł y Lwa odbiera
Czem złote do Fortuny drzwi Polszcze otwiera.
Z Cesarzem Ferdinandem Franciszk Xiążęty
Ligę Małzenstwem wiąze y trwa w teyże zawsięty

Jan Kazimirz IV Syn Zygmonta III Obrany na Krulestwo Roku 1648.

Jan Kazimirz Krulestwa odebrał Koronę
Z nią iednak nie ze wszystkiem przychylną fortunę
Z Turkiem, Tatary, Szwedem, y z Węgierską Rzeszą
Woiny Toczył; co co także y domowi grzeszą
Pod takiemi ciężary namniey niespoczywa.
Abdykuie Krulestwo Boga o część wzywa.

Michał Korybut Koronowany Roku 1669. Dnia 29 Wrzesnia Panował Lat 4 Miesięcy 2

Swiątobliwy Michał V swiata iest miany
Bo Cudownie od Nieba na Panstwo obrany
Jako Jutrzenka ranna, wydawszy promienie
W słońca złoto ogniste zachodzi plemienie
Tak Przeswiętna ta Gwiazda mija Polskie Slaki
Wnet Policzon na Niebie między swięte Znaki.

Jan Trzeci Krol Polski szczesliwie nam Pa:
nuiący Obrany na Krulestwo R: 1675 Koronowany
Roku 1676. Dnia 2 Lutego

Przychylne Niebo Berłem y Polskiey Koronie
Dodaie Influentyiey trzyma ie w Obronie
Gdy skompendiowawszy wszystkich Spher przymioty
Daie Pana Swiatnego w wyborne Klenoty
W Męstwo, Radę y mądrość w pobożności dziła
Jako Jowisza, Marsa, iego w swiecie Siła.
Jasniaie Othoman y Krucząc Luny Rogi
Przes tę Vtarczkę; czem ięczy Weyzer srogi
Widen spiwa Tryumfy; Orły cne Buiaią
Cesarskie asz pod Miesiąc Zbawcy przyznawaią
Męstwa Dzielność Watikan cieszy sie serdecznie
Że promienie wiary swey rozwica bespiecznie
Jednem słowem wszystkiego Zbawca Chrześciaństwa
Niech żyie, nieprzestanne na Zgubę Pogaństwa.

Maria Krolowa Polska Koronowana Ro:
ku 1676. dnia 2. Lutego

Pełna cnot wszelakich Pani y Swiątobliwości
Pełna mądrych rad, pieczy pełna rostropności
Jako Cynthia swici dodaiąc Koronie
Swiatła w swey wspaniałości. Ktorą na swe skronie
Przyiąwszy zdobi Swietno Klenoty Jasnemi
Zdobi całe Krulestwo Akty wybornemi.

Jakub y Alexander Krulewiczowie Polscy

Naiiasnieyszy Krulewicz Jakub. iako gwiazda
Zaranna przy swem słońcu idzie swoie Gniazda
Podobnem cney Jasności oswiecać promieniem.
Rzeczą samą Thezeusz tudzież y Imieniem
Jowiszem iak Kastor z Polaxem na Nieba
Zodyaku Jasnieią Komputować trzeba
Alexandra promienie z Herkulesa dziły
To podobnem sposobem Będą sie Krzewiły
Poki Nieba Łaskawe sprawią swe obroty
Poki nadziemne Kraie Kwitnąc będą w cnoty.

D. O. M.

Jrzy Sebastian

Hrabia na Wisniczu y Jarosławiu Lubomirski Panstwa Rzymskiego Xiąże. Naywyższy Krulestwa Polskiego Marszałek y Woisk Generalny Wodz, Generał Małey Polski Krakowski, Dobczycki, Perasławski, Chmielnicki, Kazimirski, Olsztynski Starosta.

Imieniem Wielki, Cnotą Większy Przykładem Naywiększy

Boga Oyczyzny Wolnosci
Zbawca, Zemsciciel, Obrona.
Pobożny, Szczęsliwy, Wspaniały
Statecznij Mężny Sławny

W Krolestwie więcey nisz Obywatel
W Rzeczypospolitey więcey nisz Mąsz
W Radzie więcey nisz Senator
Na woinach więcey nisz Zołnierz
W Woiowaniu z Nieprzyiacielem więcey nisz Zwycięsca
W Zaszczycaniu Wolnosci więcey nisz Obrona.
W Sądach więcey nisz Prawodawca.
W Woiskach niemniey nisz Wodz
W Domowey Woinie więcey nisz Posrednik
W Szlacheckich animuszach więcey nisz Jednoczyciel

Ktory

Oyczyznie oddał zdrowie Tronowi Krula Krulowi Krulestwo Krulestwu Koronę, Szwedy zwyciężył Węgry wygnał Kozaki podbił, Moskwę zwoiował, Zwiąskowe Woyska do Posłuszenstwa przywiodł, Miasta od Nieprzyiaciela Wyzwolił. Ktorego

Animusz wspaniały cnocie y Wolnosci poswięcony ani postrachy vstraszyły, ani Fortuna odmieniła, ani Inwidia zdeptała. Sam dobrowolnie dla cnoty Wygnaniec, zaraz chwalebnie powracaiący, od Braci, Woiska, Rzeczypospolitey mile przywitany

Niemniey niewinnosci zemsciciel, iako Maiestatu Vczciciel
Domowe Nieprzyiacioły zwyciężyć Vmiał nie gubić
Złapane y zawriowane Woisko Litewskie Wolnoscią darował
Zaras drugiem zwycięstwem sekondowany niewyniesiony
Zawziętosc Domową zastanowił y Vspokoił
Krolwi Magestat Magestatowi Vsługę przywrocił
Iednem Słowem
Ten Pan, ktory nigdzie dla Oyczyzny nieodpoczywał
Tu odpoczywa.
A gdy to wszystko.
Znosił czynił zasłużył to tylko zostawił
To iest
Oyczyznie swoi Proch y Kosci; Imieniowi sławę Obywatelom zal Postronnem podziwienie; Potomnosci przykład, Wiecznosci Pamiątkę Vmarł Roku Panskiego 1667. Dnia 31. Stycznia. Wieku swego R: 50. y dni 10.

In Concurrentes ad Regnum Poloniae

Cesar fert quatuor, Trinos dat Regia Domus
Bauarus affinis, Gallia Conte canit.

In Regem Poloniae Ioannem Tertium de Domo Sobiesciana

Bellator, mox Sygna Ferens, post Scipio, Dux, REX.

Na ieden nieszczęsliwy Przypadek Dwa wirsza Łaunskie a dwa Polskie

A to z takowey Tragedyiey Rzeznik ieden miał dwoch Synow Ktorych odszedł w domu z Matką a sam poszedł z Baranem na przedarz zabitem Matka nie iedną okazią rozerwana Domową zabawiła się. Syn starszy położywszy Brata młodszego w złobku tem iak Oiciec skopy biiał, nożem zarznął. zlękł się obaczywszy że źle zrobił wlazł w piec podle drzew na ogień założonych Vkrył się. Matka przychodzi zapala drwa także Brata zaboica Dymem zaduszony zgorzał. Gospodarz przyszedszy z Rynku obaczywszy że Dzieci nie masz Motyką zabił żonę, Zaluiąc po tem Vczynku. isz źle zrobił sam się obiesił.

Ten tedy Przypadek Kazano Studentom dwiema opisac Wirszami gdy obaczył Zły Duch Frasobliwego studenta, obiecał mu dopomoc; ale za daniem na siebie Cyrografu, co gdy Student Vczynił. takie mu Kazał pisac Wirsze.

Varuex cum puero puer alter, Sponsa Maritus
Cultello, Flammis, fune, Ligone cadunt.

Po Polsku.

Baran, Chłopiec; y Drugi Mąż, z Żoną Iedyną
Nożem, Ogniem, Powrozem; y Motyką giną.

Student zas wskruszony, gdy poszedł do Częstochowy; przez przyczynę Panny Przenaswiętszey był pocieszony, bo Cyrograf musiał Diabeł przyrzucić; ci zas ludzie przywiezieni tamże na Cudowne mieysce. wszyscy do życia byli przywróceni przez przyczynę, do Syna Swego, Panny Przenaswiętszey.

Oraculum.

Appolina Delfuckiego o Konkurentyiey.
Buławij Polney Koronney

Sława iak się prawo nosi
Dziś zatrąbiła y po świecie głosi
Że Pan Krakoski oraz Hetman Polnij
Otrzymał paszport na tamten Swiat wolnij
Wszystka Kraina Polska tem zagrzmiała
Ta nie iednego nowina zagrzała
Że szczęściu Panow się zaprzęgło
I niedostąpić swego poprzysięgło.
Lecz komu szczęście o Jabłko Paryża
Poimie Aiaxa y sztuki Ulissa
Miały się dostać posley do Trypoda
W delfach gdzie Fęby proroctw y gospoda
Gdzie zaiczawszy Jowisza Bandorę
Zydze wgłaszał ktora w sercu gorę.
Wda Krakoski. Rzekł tam Kaipurszy zlawszy Ołtarz Winem
Poniżył głowę przed Lat oney Synem
Ja Syn Hetmanski y Brat Kieboszczyka
Czemu Sukcessia ta mnie niepotyka
choć się samemu chwalić nienależy
Odarłem Marsa z Pallady z Odzieży
Temu służyłem w polach Cudnoskich
Także na Seimach Kłutni Michałoskich
Przez moię łaskę siadł Michał na Tronie.
A miałem Maistra Koca w ogonie
Jeśli ieszcze niedał z siebie proby
Jezeli posiłku mało z mey Osoby
Zwiodę Potockich przywiodę Bełzanij
Służyć Krulowi y wadzić się z Panij

Choc nierumnie przecie sie odwazę
Jesli Krzysia moia niezakaze.

Respublica. Piękna Potockiem bydzie Appolin rzecze.
Gdy sie w zasługi Domu sam oblecze.
Że z tem Krulem potrzeba isc sztuką
Bydz Matczynskiem, Godleskiem, y szczuką
Potem kto takie chce łapac Wakanse
Brac nie od Krzysie trzeba Ordynanse

Wda Kiewskie Drugi powiedział ze z dział strzylam miernie
Ale sie w miszek mam barzo mizernie
Ja mam tę cnotę co robie z Hetmanem
A niemam szczęscia ktore robie Panem.

Respublica Zły to adwersarz Appolin odpowie.
Fortuna z cnotą tanczyc gotowi.
Więc gdy twa cnota Fortunę przemoze
I do Buławy pewnie dopomoze.

Straznik Koronny. Trzeci sie wziąwszy za szablę powiedział
Gdyby mnie ten KROL nieznał y niewiedział
Com czynił szablę za niego Jezykiem.
Fortuną Chlebem Vkiem y okrzykiem.
Niestawałbym tu Lecz ieżeli na przesłem
Mało mam Wieku niesłuzyłem Jezykiem
Więc bedę słuzył co mam y mieć mogę
Wszak dzieci nie mam y nogę mam w grobie
Nietrzyma Zona Wszakze y ta cudza.
A mnie cała pobozność niewzbudza
Zebym Kosciołem przepuscił dla Pana
Wszakze Kaplica Luterska Zabrana
I co Obozny w Zakaniu Zapomni.
To Straznik zrobi y pewnie nieschroni
Wszystko Vczynic, nawet tę rzecz drugą.
Weźmie w depozyt zyc nie będzie długo.

Respublica. Odpowie ze dla Krula siła
Mało dla cnoty twa gęba mowiła
Jesli teras tu nic niepomoze
Zwiesiwszy nosek odeydziesz niebozę

Marszałek Ka-dworny: Czwarty się skłonił Kawaler Maltanski
Słusznie ten sięga Buławy Hetmanskiey
Jam na Francuza Węgrom Hetmanił
O Cesarzowi gdziem się był pokawił
Ale teras we wszystkiem poprawię
O Krew szpadę, statek swoi stawię

Respublica. Wszakże porzuciłes Krzyż poiąłes zonę
Oszpeciłes Rzym odwiecznie y Koronę

Podskar: Koron: ny: Piąty Podskarbi Wielki dostał Vrzędu
Bo Autor pychy Krulewskiey y błędu
Ja człowiek podciwy brzydzic się tem muszę
Kto Wielomostwem szpeci swoię Duszę
Takze picanstwem y z tego się smieię
Choc podpiwszy co dzien się zaleię
Surowo trzymac Horągiew y Znaki
Czarnecki nie był ani zaden taki
Zaiac Fakac y poprawic sławy
Zachcę ia zażyc iak Karną Buławy

Respublica Chaby mogła bijc Sybilla Krulowa
To tem Faktiom nie niepozyda nowa
Niechcemy cie mieć nad sobą Hetmanem
Twoia Semenow rzec bic Buzdyganem.

Podskar: Nadwor ny: Szosty Mięczynski chociaz na Ostatku
Vfendowawszy się w dobrem dostatku.
Vkłon y wierność dwadzieścia tysięcy
Czerwonych Złotych Maiętności więcey
Niosę y sławę zrosłą z memi Laty
Niosę to wszystko przed Trypod do Kraty
Zakrwawiłem Dniestr w potrzebie Horemskiey
Dał mi wpysk srodze Starosta Olsztynski.

Respublica. Vrynał nosic nie dzwigac Buławę.

Z chłopca niedawno na Hetmańską sławę
Wstać niepodobna y brać Ciężar na się.
Panie Mięczyński Wiedz znay się y zasię
Kto Usłyszy y to wszystko sklici.
Wpysk mu dać pięsaią asz się mu zaswici.

Varia ex Variis Authoribus Notata specialia et sententiae

Anno 1117 Alexander Papa 3tius, Friderici Imperatoris Vim me- Cromer
tuens ad Venetos confugit, et Otto Imperatoris filius, cum classe Pon-
tificem repetens, fraude mulieris formosae, ad quam noctu in-
traverat solus civitatem, à Venetis captus et Victus est, signifi- hoc no
cavit n: senatui, cum ad illam Venit filius Caesaris. et ab hoc tempo-
re libertate summa gaudent meretrices Veneciis, quae propter hanc
fidelitatem à Rep: Veneta sunt illis concessae, et pax aeterna eo
tempore cum Imperio stabilita, quando erat in manibus Otto.
Circa annum 1194. Regnante in Polonia Leszo albo, Venit in Cromer
Poloniam Petrus Diaconus Cardinalis, cognomine Capuanus, lega-
tus à Pontifice maximo Caelestino eius nominis 3tio, habitisque
Synodis, cum alia quaedam, quae adversa religioni Christianae
et constitutionibus ecclesiasticis in sacro pariter ac profa-
no ordine absolverant, correxit, tum sacerdotibus imperavit, ut
concubinas et Uxores, quibus tunc passim libere utebantur, à se
abdicarent, quod poloni quidem non gravate amplexi sunt. in Bo- Bocheni
chemia vero cum idem legatus, hoc ipsum ageret, parum
abfuit quin à sacerdotibus occideretur.
Anno 1313 Henricus Imperator vi Veneni in S.S. Eucharistia dati extinctus Cromer
Otto 3tius Imperator, in aula sua formosum habens Comitem, Ma- Baronius.
ria Aragoniae Regis filia et ipsius Uxor, ipsum cum adamasset
ad actum solicitavit, nolentem id facere, accusavit coram marito
Comitem, quia ille est tam audax, ut aliquoties mihi dixerit de
exequendo libidinis actu, maritus facile credidit Uxori, capite
eum plecti iussit. Videns vero innocentem hominem decolatum fu-
ribunda ad senatum cum capite decolati Venit, exprobrat in-
iustitiam Caesaris, quod minime reum iussit occidere, probat inno-
centiam, et quod Verum dixerit ferrum candens tangit Cerat n:
a paganis [illegible] hic Usus, probandi Veritatem, qui Verum

dixit

dixit non adurebat, qui falsum adustus à ferro remansit; sed Pontifex Stephanus 4tus hanc superstitionem sustulit) Caesar vero recollectus postea, ex instinctu Uxoris hoc fecisse ipsam, sicut erat huius primaria causa comburere iussit. de his et Crantius in Histor: Saxon: hoc factum erat circa annum 970

Cromer. Anno 1300 Conradus, Conradi Elogoviensis Ducis filius, vocatus ad Archiepiscopatum Salburg: cum in itinere apud Viennam accepisset, cervisiae usum ibi non esse repudiato Archiepiscopo: reversus est.

Plin. Romae erat mos antiquissimus, ut propinquus agnatae occurrens, osculum daret, ideo tantum more inveniendo ut sirent an temetum mulier oleret.

Crom. Henricus Archiepiscopus Gnoznensis Theodorici Ducis Bronensis ex Eudoxia Polonia filius, obtinuit à sede Apostolica, Archiepiscopis Gnoznensibus, perpetuae legationis munus, mortuus anno 1219. hic sacerdotes omnes ex decreto Synodi, Uxores et concubinas, quas detinebant adhuc, pleriq. post edictum legati Pontificii abdicare coegit iureiurando ab eis exacto.

Crom. Circa annum 1250 regnante Boleslao Pudico, Innocentius per legatum suum Iacobum Leodiensem Archidiaconum relaxavit Polonis partem ieiunii eius, quod est solenne cunctis Christianis ante Pascha. nam cum id totis novem hebdomadis Veteri instituto vulgo servarent indulsit, ut esset deinceps hebdomadarum sex et dimidiae.

Crom. Hedwigis Vuladislai Iagelonis Uxor, domum peramplam Lituanis qui studijs honestissimis operam darent, Pragae emit, et possessiones peramplas adiecit, unde ijs sumptus suppeditarentur, nunc non constat hoc fundatio.

Apud Romanos erat lex vetustissima, ut patri, qui usq. ad mortem apud populum Romanum, gratiosus fuisset, defuncto, iure hereditario, filius etiam ultra petitionem succederet.

Tyberius Imperii gubernator, mirabiliter [illegible] volente in suo palatio invenit thesaurum, quodam die per [illegible] ambulans

Vidit

Vidit in pavimento tabulam marmoream in qua Crux Christi sculpta erat, qua Visa, Unum ex suis advocavit, ad illum dicens, saxum hoc in quo Redemptoris nostri Crux sculpta est aufer, nam indignum est pedibus illud calcare, elevata illa à fabris tabula marmorea, aliam quoque idem signum habentem tabulam invenerunt, qua amota tertium saxum perinde ut priora reperiunt, eo è profundo educto ingentem thesaurum invenerunt.

Sententiae Variae

Trahimur omnes laudis studio, et optimus quisque maxime gloria ducitur.

Nisi privata rectè administrentur, publica firmitatem non habent.

De Vitae genere deliberatio est omnium difficillima.

Qui in sua re fuit egentissimus, insolens fit in aliena

Qui Veram gloriam expetunt, aliis otium querere debent non sibi.

Quem laus allicere ad rectè faciendum non potest, ne metus quidem à foedissimis favis potest avocare.

Etiam summi gubernatores, in magnis tempestatibus, à Victoribus admoneri solent.

Qui semitam sibi non sapiunt, alteri monstrat Viam.

Magna laus et grata omnibus, Unum hominem elaborare in ea re, quae sit multis profutura.

Fieri potest, Ut rectè quis sentiat, et id quod sentit politè eloqui non possit.

Animi excelsi, longam consequi famam, quam Vitam obtinere brevem malunt.

Naturale est mortalibus cum dolore Vitam demittere et cum pavore mortem adire.

Qui sunt Vanitati dediti, tempus nullum bonum dicunt nisi quo tranquillè suaviterque Vixerunt

Ut ad culpam committendam nobis inest audacia sic quoque instituendae emendationis facultas

Nulli magis Remp: turbant quam qui Vitam agunt incompositam

Omnis scriptionis excellentia, in hoc consistit, Ut Verba numero pauca multas gravesque sententias complectatur.

Nemo

Nemo reperitur è Viris generosis et illustribus qui non aequiore animo istum saeci in capite, quam plagam in fama sustineret.
In hoc summum politiae humanae bonum consistit ut suam quisque et domum praeclarè moderetur et Vitam rectè instituat
Crescit amor studii, quantum ipsa scientia crescit.
Nihil rarum omnium, quam reprehendere proximum expeditius.
Principes decet bonos et diligentes, res bonas memoriâ tenere, et iniurias sibi factas è memoria evellere.
Si homines tantum parandae salutis haberent prudentiam, quantum formicae Vitae sustinendae habent providentiam.
Cedat forum castris, otium militiae, stylus gladio, Umbra soli.
Rei militaris Virtus praestat caeteris omnibus.
Ab Oratore pacis ornamenta retinentur, ab Imperatore belli pericula depellentur.
Nemo tam perverso iudicio reperitur qui non excoriatio potius scientiae, quam furorem bellicum laudet.
Ex omnibus praemiis Virtutis, amplissimum et gloria
Nemo in Reip: periculis, cum laude ac Virtute Versatur, qui in spe posteritatis, fructuque ducatur.
Nemo è tam sanctus qui dulcedine gloriae non capitur.
Qui falso praedicatur, suis ipse necesse è laudibus erubescat
Iacerent in tenebris omnia, nisi literarum lumen accederet.
Veritas ipsa sibi testimonium praescribit Ubique
Huius saeculi è quaedam labes et macula, Virtuti invidere.
Paupertas multos ingenuos adolescentes, Virtutis amore devincit, ut quod alii divitiarum obtinent beneficio, id sibi Virtute consequantur.
Pecunia peregrino contra paupertatis molestias antidotum, consilium Verò ad dulcem patriae amorem abolendum panacea è.
Salus Reip: ex eo pendet, ut conserventur pacifici, et eiciantur turbulenti ac rebelles.
Iustissimum è, ut Virgo sua sponte, bonam se fore publicè professa, ad castitatem quam publicè quam privatim servandam in Vita adigatur.
Exiguum nobis Vitae curriculum natura circumscripsit immensum gloriae.

Nihil

Nihil magis remp: perscendat, qm si lance iudex non æqua
Erga cunctos Vtatur.
Nihil reip: damnosius, nihil homini turpius, quam si illius fidei
concredatur exercitus, qui in imperando primus, in bello sibi Ven-
diat, Vbi ad manus Ventum e, post principia sibi cavet loco
Res magnæ et tempore longo, et Vi singulari, ad capienda
indigent, puncto Vero temporis, eodem Vicissimo momento ad eu-
nem impelluntur
Ducibus in bonis nō solum animorum magnitudo sed em armo-
rum felicitas requiritur
Laborum et calamitatum, quibus regna et provinciæ affliguntur
initia multi, remedia Verò finemq pauci Vident.
Multum, authoritatem hominum, supervacanea minuit garrulitas.
Non satis est Vitijs carere hominem, Virtutis amantem, sed homi-
num, eidem, improborum commercia fugienda sunt
Multa principes crudeliter facta memoriâ delent, quæ Vltionem co-
ram tribunali iustitiæ divinæ flagitant
Quæcunq Deo præstamus obsequia, tanti non sunt, Vt pro minimo ipsiq
satisfaciant beneficio.
Qui semel sunt à Deo derelicti, non tantum se sathanæ mancipant
sed orci em censui augendo, operam navant strenuam.
Nulla e felicior Resp: quam quæ à sinceræ conscientiæ Principe gu-
bernatur.
Avari Vitæ stipendium flovi pendunt dum modo opes crescant
Nihil in omni Vita diligentius, cavere feminæ debent qm ne ser-
monum de se sinistrorum causam præbeant.
Quidquid necessitatibus nostris superest piæ benignitati impendere debemus
Quem Deus divitem fecerit, nemo pauperem faciet.
Fieri non potest, Vt nimia principum familiaritate fidem præstet
fortuna diuturnam
Si opibus firma sit Resp: non e principi paupertas Valde pertimescenda:
Quod ex animo diligitur, ex anima quoq defletur.
Vicaxa recordatio calamitatum
Nihil in terris infeliciq, quam hominē mente carere moderata.

Plus

Plus Valet Deum Uberrimis lachrymis, precibusq placari quam multis castra militibus pecuniisq referta habere.

Nemo Verè prosperitate praesenti fruitur, nisi qui praeteritas memoria adversitates repetit.

Ubi adiumentum Dei, ibi certum salutis auxilium.

Praesente Dei benevolentia, omnes res hominum in melius cedunt optimum ad sublimitatem iter humilitas.

Mundus immensa Vorago aut gurges Vitiorum turpitudinumq omnium

Nullum filij huius seculi laborem, nisi ob delicias solummodo corporis Volunt suscipere.

Obsequium sine metu, Voluntariè praestitum, infinitis gratius acceptiusq Deo est.

Fieri non potest Ut alios Vel fructus, Vel flores, arbor producat, quam qui naturae ipsius, et suae radicibus contento, conformes sint.

Magis Leonis fremitus, quam lupi Ululatus terret.

Laudabilius est cum potueris perdere, peperisse, quam cum parcere potueris perdidisse.

Filiorum et facultatum amissio iactura dicenda non est, dum Vita sana est, et nullam fama labem contraxit

Nunquam fortuna, bona ista temporanea mancipio cuiquam dat, sed apud quoslibet et quam diu libet deponit.

Neq res adversa hominem occidunt, sed quam in iis habemq intolerantia seu impatientia.

Tardissimè è eligendus amicus et nunquam deserendus

Nulla maior est Reip: pestis quam sapientia destitui gubernatorem.

Solus ille pacem optatam conservare novit, qui propria edoctus experientia, quid sint labores militares didicit.

Nihil è magis reip: exitio, quam legum novarum inventio veterumq consuetudinum bonarum Violatio.

Plus Unica faventis fati hora, quam Universa mundi Valet gratia

Viri egregij monasterij rigorem et asperitatem, mundi libertati deliciisq anteponunt.

Raro malae Vitae homo mortem sortitur bonam.

Fortuna quem semel prosequi coepit non ante consistere patitur, quam aut extinctum, aut pessundatum Videat.

Nihil

Nihil est iudicatu molestius, quam litem inter duos amicos discernere.
Quippe ex duobus inimicis, iudicanti, alterum amicum futurum alterum prorsus inimicum.
Nihil enim rerum mensuratu difficillimum e, qd tam acutam desideret quam tempus diligentiam.
Adeo exacte metiendum e tempus, ut neq rationi quidquam ad bene agendum desit, neq libidini quicquam ad male agendum supersit.
Nulla in vero nobili virtus, affabilitate et comitate amabilior.
Aequissimum est in honoribus assignandis, Principes, paternorum potius rationem habere meritorum, quam aetatis teneros, filiorum.
In filio virtute praestanti, semper vivit patris defuncti memoria.
Fortunas suas postponere, vitamq periculo obiicere, defendendae tantummodo patriae gratia decet.
Iustissimum e mori lupum à quo devoramur, et vivere orcem, à qua vestimur et nutrimur.
Teneriq educatur palma, quae dactylos praebet quibus homines vescuntur, quamquam quae glandes producit quas porci vorent.
Naturaliter virtus modestiam, improbitas dissolutionem generat.
Nulla in terris bestia aeque audax e, ubi semel frontem proposuit.
Bonus, uno digitulo quotiens, flectere iunctos virtute peditos potest ut autem ab uno dumtaxat malo sibi caveat, et manibus, et pedibus, et amicis indiget.
Est indignissimum viri boni et vitam et famam, improbi lingua circumscribi.
Si lignis putridis alatur ignis, clarus fumus esse nequit.
Tolerantia est semper tutissima ad prosperum eventum via.
Interrogationis origo insitia est, responsionis vero fons prudentia esse debet.
Magis adnitendum bonis principibus ut animos sibi subditorum concilient, quam ut regna subiugant aliena.
Viri generosi et praepotentes, arcas sibi pecuniarum claudi, parvi pendunt, dummodo corda in amicis inveniant aperta.
Nulla in re nisi amore mutuo, amor potest compensari.
Nummi si desint mox cessant obsequia, et mille succedunt, aegre ferentiae indignationes, quod in ministris spontaneis non evenit.
P.Z. Nunquam stabilis e inter homines amor mercenarius.
Sanguinis coniunctio, et benevolentia devincit caritate homines.
Animus absente eo, cuius amore ardet, nec horam, nec momentum ullum suspicione vacat.

Ex oriel

Ex omnibus molestijs, nulla est laboriosior, quam Ubi mortua foemina, educandos ab alijs relinquit liberos
Sicut Volunt omnes mercedem soluere nemo.
Corporis pulchritudo, Vel serij, Vel citij, in sepulchro perit Virtus Vero et doctrina, aeternam homini pariunt memoriam
Divitiarum et formae gloriâ fluxa et fragilis, Virtutis Verò diuturna est.
Inter alia dona quibus homines insolescere possunt nihil é fragilius, nihil corruptioni magis obnoxium, quam formae Venustas et elegantia quâ superbire libet
Vita humana Speropetuis obnoxia miseriis
Cito labitur dies et proclivis in pronum fertur aetas.
Nemo adeò bonus est Ut nihil in eo reprehensione dignum inveniatur, nemo adeò malus, Ut nihil in eo dignum laude appareat.
Omnes Reges ex servis ortos, omnes servos ex regibus. Veram nobilitatem sola atq Unica Virtus gignit.
Fideli amico nullum é thesaurum anteferendum.
Vulgus ex Veritate pauca, ex opinione multa aestimat
Bona non effluere sapienti, mala meminisse non oportet.
Meriti Vis non in eo sita est Ut multas toleremus erumnas, sed Ut in ijs praestemus tolerantiam
Omnibus in rebus permagni momenti est ratio atq inclinatio temporum
Probi corona ratio improbi carnifex lex est.
Tunc profectus adest, si quod agendum é, cum Dei Voluntate agitur
Omnes in Vita molestiae, tolerabiles sunt, dum modo sanitas homini sua constet.
Sola illa regio felix merito dicenda est, Ubi proprio singuli labore fruuntur, et nemo sudore Vivit alieno.
Ubi sacerdotes inhonesti sunt Deo populoq infensos esse argumento est
In corde sano ac integro Verba scaturiunt amabilia, at ex corde nequam Verba bulliant mordacia.
Is iusse Virtute privatur, qui iniustum alteri machinatur mortem.
Victores hoc privilegij habent, quod licet numero pauci sint, Victis tamen sunt formidabiles
Tyrannici Principis é, thesauros aggregare alienos, eosq postea proprijs impendere delicijs
Maiore tolerantia et prudentia opus é, ad curandas aliorum opes, quam ad regendam domum propriam.

La Misura del Nostro Segnior.

Questa è la misura del corpo di N. S. Gesu Christo, il quale fu trenta tre volte longo, come questo segno di sopra, il quale fu trouato in Constantinopoli in vna Croce d'oro che chunq questa misura uedra, ò adosso portara, quel giorno non potra morire, di morte subitanea, ne in fuoco ne in aqua, ne per folgore, ne per saetta, ne per tempesta, ne per veneno, ne per Demonio, ne per giudice malefico, ne da falso testimonio, ne da mal huomo, ne tormento potra nocere a chiunq, chi portara questo segno sopra di se, o lo uedra quel di non potra morir da mala morte, confidandosi nella gratia di N. Sig.r Giesu Christo, ancora se una donna grauida l'haurà adosso mediante la gratia di N. S. non hauera periculo alcuno nel suo partorire.

Questo sopradetto segno si dice che fu portato dall'Angelo, a Carlo Imperatore quando fu in battaglia acciò il nemico non potesse nocerli ne superarlo.

Exemplar Epistolae scriptae a Rege Abagaro vel Toparcha ad Iesum et missae Ierosolimam per Ananiam cursorem ex primo Cap: 25. Hist: Ecclesiast:

Abagarus Vehamae filius Toparcha IESV Saluatori bono qui apparuit in locis Ierosolimarum

Auditum est mihi de te, et de sanitatibus quas facis, quod sine medicamentis aut herbis fiunt ista per te et quod verbo tantum facis caecos uidere et claudos ambulare et leprosos mundas et spiritus immundos ac daemones eicis, et eos qui longis aegritudinibus vexantur curas, et sanas mortuos quosq resuscitas, quibus auditis de te id statui in animo meo, unum esse ex duobus, aut quia tu sis Deus, aut descenderis de caelo ut hoc facias, aut qd. filius Dei sis, qui haec facis, propterea ergo scribens rogauerim te, ut digneris usq fatigari, et aegritudinem meam, qua iam diu laboro curare, nam et illud comperi, qd. Iudaei murmurant aduersum te, et volunt tibi insidiari, est autem mihi parua Ciuitas et modesta quae sufficit Vtriusq.

Sequuntur ibi nomina septuaginta Dni N. I. CH: quae scripta sunt in lingua Haebraica, Graeca, et Latina, quae S. Gregorius inuenit in spiritu pro salute omnium fidelium, dicens, quod quicunq haec sanctissima nomina D. N. I. CH. supra se habuerit, et fideliter crediderit et in uno breue cum magno honore custodierit, in aqua non peribit, nec in igne comburetur, nec in bello morie:

morietur, nec Luporum ac canum morsibus lacerabitur, nec venenum, nec serpentes nec passiones aliquas sentiet, nec impii procuratores sibi nocebunt, nec sagitta sive fulgure percutietur nec ab inimicis damnabitur, nec morte subitanea perturbabitur, nec mulier praegnans si supra se habuerit, de partu peribit, si Deo placuerit qui cuncta rectè disponit.

✠ Hon. ✠ Trinitas ✠ Agios ✠ Soter ✠ Melcios ✠ Hemon ✠ Adonay ✠ Eloy ✠ Vsion ✠ Saluator ✠ Alpha ✠ et Omega ✠ Primogenitus ✠ Principium ✠ et Finis ✠ Via ✠ Veritas ✠ Vita ✠ Sapientia ✠ Virtus ✠ Paracletus ✠ Ego sum ✠ Qui sum ✠ Mediator ✠ Agnus ✠ Ouis ✠ Vitulus ✠ Aries ✠ Leo ✠ Serpens ✠ Vermis ✠ Os ✠ Propheta ✠ Sacerdos ✠ Immortalis ✠ Rex ✠ Christus ✠ Iesus ✠ Pater ✠ Filius ✠ Spiritus ✠ Sanctus ✠ Athanatos ✠ Otheos ✠ Pater ✠ Deus ✠ Misericors ✠ Charitas ✠ Aeternus ✠ Omnipotens ✠ Creator ✠ Redemptor ✠ Tetagrammaton ✠ Primus ✠ et Nouissimus ✠ Veritas ✠ et Summum ✠ Bonum ✠ Gratias ✠ Amon ✠ Ianua ✠ Petra ✠ Deus ✠ Gloria ✠ Imago ✠ Panis ✠ Viuus ✠ Vnicus ✠ Deus ✠ Trinitas ✠ In Vnitate ✠ et Vnitas in Trinitate ✠ Fons ✠ Vitae ✠ et Quies ✠

Clemens Creator Eloy
Tremunt Omnes Angeli
Adorant Archangeli
Verbum Patris Ingeniti.

Le conditioni che sono necessariissime per esser e posseder la qualita del Galalanthuomo.

1 Vn Galanthuomo che sia d'una nascita, se non nobile almeno delli Cittadini e non quelli bassi chi fanno qualche mestiere.

2 Il Galanthuomo deue hauer studiato, e d'esser intendente, amatore de gli huomini dotti, saper le historie di tutti sorti de Paesi.

3 Necessario è, che il Galanthuomo habbia visto, li Paesi altri che la sua Patria, e che sappi almeno vna lengua straniera.

4 Che habbia frequentato le conuersationi honeste, le Corti de i Grandi le publiche, Assamblee, e che habbia seruito fedelmente qualche Dama in Vita sua honestamente e caldamente, perche l'amor honesto perficit Virum dice Petrarca.

5 Che non sia inamorato de gli denari, mà che habbi cura d'hauer sempre qualche somma corrente, per le cose necessarie per far la spesa da par suo per vestiti honestamente, e per poter liberamente comparire tra gli Galanthuomini.

Vn aua:

6 Vn auaro, un superbo, un grande giocatore de gli dadi e carte, ed huomo troppo gran beuitore del uino non puo esser Galanthuomo.

7 Vn liberale, un generoso, cortese, chi balla, canta, gioca tutte sorti d'i giochi per compania, chi ama la caccia, la guerra &c: e Galanthuomo.

8 Vn Galanthuomo deue hauer un buon luogo, tauola franca, musica, cantatori, e tutto che serue per rallegrar la compania honestamente come Comedie, giardini, pitture, buffoni, trombeteri, cani, caualli &c &c

9 Non deue esser mai melancolico mà sempre d'un animo grande ed intrepido d'un humor uguale nella bassa e nella cattiua fortuna, e se hà qualche nemico piu tosto combater con lui che litigare.

10 Il Galanthuomo deue tener la sua parola a ogni minimo huomo per hauer sempre credito e buona reputatione.

11 Nelli banchetti si deue trouare e d'esser giocondo, mai parlar alla tauola delle cose seriose, mà allegre beuer la sanita de gli amici, e pigliar poco di uino qualche uolta che non e solito per l'amor delli Galanthuomini.

12 Bisogna che habbi sempre qualche amico o amica partialissima, di chi possa pigliare buoni consigli, e nelli affari consolationi, e nelli suoi uiaggi conforto.

13 Il Galanthuomo deue uenir alla corte una uolta due o tre uolte l'anno, e nelle occasioni publiche trouarsi, seruir il publico senza interesse d'esser fedel al Re suo Sig.re ed uoler bene alla Patria piu che a nissuna cosa del mondo.

14 Non bisognia che si intrighi nelle fattioni, mà sia sempre libero ed indipendente de i Grandi, seruir gli amici suoi senza interesse, anche con pericolo della uita se saria necessario.

15 Non deue hauer moglie per non hauer imbrogli e suggiettioni e si per caso l'hauesse auomodarla al gusto suo, darle una somma proporzionata al suo merito per star commodamente, mà bisogna pero uolerli bene ed hauer cura di lei.

16 Pregar Iddio di poter hauer qualche herede si e ammogliato, e si Dio non gli concede questa gratia, pigliar un giouene o altro huomo che habbi la cera un giorno d'esser Galanthuomo e tenerlo appresso di se per darli buona educatione.

17 Non lasciar gli denari, perche un Galanthuomo non deue lasciarli doppo

la

la sua morte, che quanto è necessario per la sepoltura, mà lasciar pe:
ro cavalli buoni, vestiti, vini, squisiti, avioche gli amici e Galanthuomini
bevino doppo la sua morte, recordandosi di lui.

18 Un Galanthuomo nella casa sua deve esser mondo riceuer ogniuno
cortesemente non negar a nissuno la tavola vino e tutto quel:
lo che è necessario per la vita.

19 Non deve esser mai colerico, ma perdonar le offese ed ancorche
havesse l'occasione di gridar, convertir tutto cio in riso principal:
mente in presenza de gli amici.

20 Nel viaggio bisogna che habbi sempre nella carozza qualche bac:
cone, arosto o pasticcio ed un buon fiascho di vino per non a:
spettare, e non cercare da mangiare all'hora, che è tempo del
pranso o di cena.

21 Deve delettarsi a fabricare haver belli giardini in casa sua, una
stalla ben provista di cavalli, cani per la cavia, molte botte
di vini d'haver belle stanze per se e per gli amici, letti ed
ogni commodita per loro.

22 Mà sopra tutto il Galanthuomo absolutamente bisogna che sia
nel Paradiso e che questo punto li sia piu, che tutti nel pen:
siero di procurar la salute de l'anima sua.

23 Finalmente il Galanthuomo deve esser discreto e morir tra gli
cinquanta, e sesanta anni affinche non si dica di lui, che si
non fosse vecchio saria Galanthuomo perche ordinariamente
tutto non piace piu al vecchio quel che diletta gli giovani.

Le sentenze ouero Prouerbii Italici commodamente scritti.

A

A gli honori e la virtu: aspira sempre la giuuentu.
Amore co' l suo strale: scoutte il petto a ogni mortale.
A chi compra bisogn' hauer cent' occhi et un solo ne basta a chi uende.
A bisogni si cognoscon li Amici.
A tauola non bisogna uergonciarsi.
Abondanza genera fastidio
A cader ua chi troppo in alto sale
A tal proposta tal risposta
A buon intenditor poche parole bastano.
A caual donato non guardar in boua
A chi non duol ben scortica.
A donna non si puo far maggior dispetto, che quando uecchia ò brutta le uien detto
A fiume turbido guadagno di pescatore.
A gocia gocia si caua la pietra.
A molini, horologi e sposa sempre manca qualche cosa.
Al color si cognosce il panno, ed al sapor il uino.
Alcun pensier non paga debito
Allegrezza di cuore fa bella pelle di uiso.
Altra cosa è il dire altra il fare
Altri s'affatica per amore altri per honore.
A naue rotta ogni uento è contrario.
A ogni uccello suo nido par bello
A quatrino a quatrino si fa il fiorino
Al fine si canta la gloria
A primo colpo non cade l'albero.
Assai ben balla, a chi la fortuna suona
Assai guadagna chi puttana perde

Amici:

Amicitia riconciliata è come piaga non ben saldata
Al parlar si scorge l'huomo
Alle belle donne per lo piu toccan i brutti l'homini.
Aspettare e non uenire, star in letto e non dormire, ben seruire non gradire, hauer amico che uuol ti tradire, esser incarcerato e non poter fugire, donna grauida che non puo parturire, smarir la strada quando si uuol gire, strangolarsi nel ingiottire sono cose da morire.
Amor e Signoria non uuol compania
Amor non ha sapienza ira non ha consiglio
Arca aperta anco il giusto ui peua
Amando la uirtu sempre s'impara, giouando alla palla sempre si dispara.
Anco delle pecore annouerate mangia il lupo

B

Beato il corpo che per l'anima lauora
Bisogna far la spesa secondo l'entrata
Ben faremmo ben diremo, mal ua la barca senza remo.
Bisogna auomodarsi secondo il tempo.
Bisogna nauigar secondo il uento.
Brutta è cosa il pouero superbo ed il ricco auaro.
Burlando si dice il uero.
Bisogna primo pensare, e poi fare.
Bon caual uuol sprone cattiua donna bastone.
Basta un padre a gouernar cento filiuoli. e cento filiuoli non basta a gouernar un padre.

Baro:

Baroni di Francia, Conti d'Alemagna, e Vescovi d'Italia è una povera compania.

C

Chi ha arte per tutto il mondo ha parte.

Chi sta solo con speranza alla fin fa trista danza.

Chi promette in fretta suol pentirsi adagio.

Chi vuol andar sicuro per lo mondo sei cose deve haver principalmente cioè occhio di falcone, orecchio d'asino, viso di scimia, bocca di porcello, spalle di camello, e gambe di cervo.

Carezze di cane, cortesie di puttane inviti d'hosti, non puo far che non ti costi.

Can che abbaia non sempre morde.

Chi ti fa piu carezze che non suole o t'ha ingannato o ingarar ti vuole.

Chi fa i fatti suoi non s'imbratta le mani.

Chi ben e mal non puo sofrire a grand honor non puo venire.

Chi dona all'indegno due volte perde.

Chi è avezzo a far male non pensa ad altro.

Chi fa per honor, chi per amor, chi per denari.

Chi ha bella moglie la non e tutta sua.

Chi ha denari e l'amicitia poco aura la giustitia.

Chi ha sanita è molto ricco e non lo sà.

Chi lingua hà a Roma va

Chi ha la tosse o la rogna altro mal non bisogna.

Chi ha paura del corpo non sara mai hardito.

Chi manda la sua moglie ad ogni festa e lascia per il su cavallo ad ogni fontana in poco tempo fa una rozza ed una puttana.

Chi non prova non sà.

Chi na:

Chi nasce bella, non è in tutto povera nasce maritata.

Chi non fa quando può, non fa quando vuole.

Chi non hà entrata, ne mestier e va spasso, ne va all'hospital a passo a passo.

Chi non hà vergonia tutto il mondo è suo.

Chi parla assai spesso falla.

Chi piu spende, meno spende.

Chi poco spende troppo spende.

Chi rivisa la ventura, è sventurato

Chi scuopre il segreto perde la fede.

Chi si scusa senza esser accusato manifesta il suo peccato.

Chi sta con Dio, Dio sta con lui.

Chi va alla festa e non è invitato ben gli sta, s'non è scacciato.

Chi vuol amici assai ne provi pochi.

Chi vuol che si dica ben di lui mai dica mal d'altrui.

Chi va primo al molino prima macina.

Can affamato non cura bastone.

Chi da presto da due volte.

Chi cerca d'ingarar resta ingannato

Chi lascia via vecchia per la nuova spesso ingannato si trova

Chi nasce pazzo non guarisce mai

Chi tova la pece s'imbratta le mani.

Chi và al molino s'infarina

Chi và alle nozze e non e invitato se ne parte svergoniato.

Corvi con corvi non si cavano l'occhi.

Come ogni aqua vien del mare cosi ritorna al mare.

Consiglio d'huomo vecchio non rompe mai testa.

Corte, patte e porto fan l'homo avorto.

Cortigiana che ti stringe e le braccia al col ti cinge poco t'ama e molto finge al fin o ti abbrucia o tinge.

Come

Cosce di polastri ali di caponi sono buoni bocconi.

D Donna bella in vista, ben spesso è trista.

D'un vero amante, e d'una vera amica se l'un dall'altro si distaua e scioglie non si puo senza pianti e senza doglie.

Da cattiui costumi nascon le buone leggi

Dà un male spesse volte nasce un bene

Dice il fuoco sta qui un puoco, dice il letto sta qui un pezzo.

Di quatro cose non ti fidare, di volta di dado, a vecchia prosperità, di nuouel d'estate, di seren d'inuerno.

Doue è l'amor, l'occhio conuien guardare

Doue la voglia è pronta le gambe sono legieri

Doue sono donne ed occhi le parole sono poche.

Due cose dilettan l'occhio, huomo armato e bella donna.

Dal si, al nò procedono tutte le differenze.

Doue l'oro parla ogni lingua tace.

Dalle ungie si conosce il Leone.

Da vna banda m'unge dall'altra mi punge.

Dar che non ti doglia e dir che non ti dispiaccia.

Da cattiuo debitor togli la paglia.

E È mala cosa esser cattiuo, mà è peggio esser cognosciuto.

E meglio viuer con honore, che con vergogna.

E meglio esser vcello di bosco che di gabbia.

E val piu un'oncia di reputatione, che cento libra d'oro.

Egli è meglio esser solo che mal auompagnato.

E meglio poco hoggi che molto dimani.

F Facendo mai, sperando bene, il tempo passa e la morte viene.

Far assai e parlar poco

Formaggio pane e pero, è pasto da Caualliero.

Fuggi quel piacer presente che ti da dolor futuro.

Finch'il ferro è caldo bisogna batterlo.

Finche la pianta tenera bisogna piegarla.

G Gli sciocchi e gli ostinati fanno ricchi li auocati.

Gran maestro ch'è 'l tempo

Gabbato è sempre quel che piu si fida.

Gli esempi commouono piu che le parole.

Guarda ti da can rabioso, e d'homo suspettoso.

Guarda ti da donna Vbriaca e da caual sbrigliato

Guarda ti da huomo che non parla, e da can che non abbaia

Gli huomini si legano per le parole, e i boui per le corna.

H Ha tanta lengua che spauarebbe un forno.

Ha per poco piacer gran patienza.

Ha piu parole che denari

E val piu

Hoggi

Hoggi in figura doman in sepoltura.
Huomo peloso o matto o auenturoso.
Il sangue de poltroni non si moue.
Il uero partorisce l'odio
I pazzi ed i fanciuli posson dir quel che uoglion.
Il bel render fa il bel prestare
Il bugiardo uuol buona memoria.
Il domandar costa puoco.
Il fabricar è un dolce impouerire.
Il letto è una buona cosa, chi non puo dormir riposa
Il martel d'argento rompe le porte di ferro.
Il puoro mangiar e poco parlar non fece mai male.
Il pane mai non uienne a noia
Il primo grado di pazzia è tenersi sauio, secondo farne professione il terzo sprezzar il sauio consiglio.
In uan si pesca se l'hamo n'hà esca.
In terra di ciechi beato chi ha un occhio.
In un giorno non si fabricò Parigi.
In un hora arriua cio che non occure in un anno.
Ira senza forza nulla uale.
Le donne e 'l uino fan diuenir meschino.
L'habito non fa il monacho.
L'allegrezze di questo mondo non durano.
La fame cauia il lupo del bosco.
La fine del soldato è d'esser ammazato o struppiato.

L'amar

L'amar sua uicina è gran uantaggio, spesso si uede e non si fa gran uaggio.
L'animo risoluto non ha l'orecchie.
L'arco si rompe se sta troppo steso.
L'asino ch'ha fame, mangia ogni strame.
L'huomo propone e Dio dispone.
L'huomo non è sempre d'un humore.
L'occhio uuol la parte sua.
L'honor ua dietro a chi 'l fuggie
L'otio è il padrone del uitio.
Le usanze inuecchiate diuentan leggi.
La bella non uuol mela brutta non uoglio io poueretto mà che faro io.
La buona robba, si loda se stessa non fù mai cara
La discrettione e madre della uirtu.
La mattina al monte, la sera al fonte.
La piu difficil cosa che sia è, cognoscer se stesso.
La prima carica commincia da se.
La uia del mezzo e sempre stata tenuta la migliore.
La uirtu sta nelle herbe, nelle pietre, nelle parole,
Lagrime di puttana di malitia fontanna.
Le belle senza dote trouano piu amanti che mariti.
Le bone parole auonciano i mal fatti.
Le donne da bene non hanno ne orchi, ne orecche.
La prima si perdona alla seconda si bastona.

Le belle.

Le belle parole ungono le cattiue pungono.
Le parole sono femine i fatti sono maschi.
Le uesti de gli auocati sono foderate delle ostinatione d'i litiganti.
L'habito e 'l riso manifestano l'huomo.
La nobilta non s'acquista nascendo mà uirtuosamente uiuendo.
La fornace proua l'oro e l'oro proua donna.
L'oro, l'argento rendono l'huomo d'ogni desio contento.
La pace l'un non stima chi non ha prouato la guerra prima.
La speranza è il pan de miseri.
Le parole non pascono gli affamati.
L'occhio del padron ingrassa il cauallo
M. Mangia a tuo modo uesti a modo d'altri
Manggi puoco e beui meno a lusuria poni freno.
Matto per natura sauio per iscrittura.
Misura tre uolte e taglia una.
N. Ne tempo ne segnioria non ti piglia melancolia.
Ne a puttana ne a barbiere non dar mai piu ch'il douere.
Nel ueder la moglie, e nel prouar la spada non dobbiamo fidarsi d'alcuno.
Nessun nasce maestro.
Non è uenatore che parli senza errore.
Non hanno li huomini il maggior nemico che la troppa prosperità.
Non si puo seruir a due segnori.

Non e bel

Non e bel quel ch'e bel mà ben quel che piace.
Non è il piu bel amor che la uicina che si uede sera e mattina.
Non si cognosce il bene se non quando s'è perso. se prima
non si proua il male.
Non si paga un gran beneficio senza ingratitudine.
Non si sta mai tanto bene che non si possa star meglio, ne tanto male, che non si possa star peggio.
Non è alterezza all'alterezza uguare d'un huomo basso e uil che in alto sale.
Napolitano largo di boua e stretto di mano
Nessun si fidi del tempo sereno
Nessuno troua il bene se non lo cerca.
Non è piu bel mestiero, ch'il non hauer pensiero.
Non è inganno che non si uinca con inganno.
Non e mai galardia che non habbia qualche raro di pazzia.
Non fu mai gloria senza inuidia
Non hanno gl'huomini maggior nemico che la troppa prosperità
Non fu mai un si tristo che non fusse un peggior di lui.
Non sta bene la paglia apresso il fuoco.
Non ogni uno uede la serpa sotto l'herba nascosa.
Non piange mai uno che non ridesse un altro.

Non si

Non si puo hauer la rosa senza la spina.
Non sa regnare chi non sa dissimulare.
Non ual leuarsi a buon hora, se manca fortuna.
Ogni aggio porta seco il suo disaggio.
Ogni cosa al fin si scuopre.
O serui come seruo, o fuggi come ceruo.
Ogni fatica uuol premio.
Onesta e gentillezza soprauanza ogni bellezza.
Onora il buono auio ti honori, honora il tristo auio non ti disonori.
Oue non è rimedio il pianto è uano
Oue si tratta di cupidità non ui puo esser zelo di carita.
Ogni herba si cognosce al seme.
Ogni pianta riude della sua radice
Ogn' un cerca il suo uantaggio.
Ogn' un loda il suo mestier
Ogn' un porta la sua crore.
Ogni can stima la sua coda.
Ogn' un col suo sauo al molino.
Ogn' un s'appica doue uede il guadagno
Ogn' un sa nauigare quando hà buon uento
Opera di notte confusione del giorno
Ogn' un per se, e Dio per tutti.
Par un di, uin un anno, e giouenetta da quindeci anni.
Pazzo è colui che al suo Sig.r contradir uole.
Patientia, tempo, e denari auomodano il tutto.
Pazzo e colui che straua se per dar piacer ad altri.

Parla poco ascolta assai e non falirai
Parole e ciancie non pagano datio
Parole fan mercato e denaro paga
Pensa prima e poi fa e ben t'hauera.
Per la gola si piglia il pesce e il huomo per la lengua.
Pietra tratta e parola detta non puo tornar in dietro.
Piu n' uccide la lingua che la spada.
Puttana e caual da uettura all'huomo puoco dura.
Piu scalda amore che mille roghi.
Pazzo e colui che ua a piedi per non strauar il cauallo.
Quando pioue e tira uento chudi l'uscio e sta ti dentro.
Quanto piu manca la robba tanto piu cresce lo strepito.
Quel consiglio che tu non uoressi per te non dar ad altri.
Quando tu udi una bugia non uolendo contendere fuggi uia
Quando uno ti loda in presenza ti biasima forse in assenza.
Quatro cose fanno nota la persona, il parlare, mangiare, il bere, e l'habito.
Quatro cose degne d'admiratione drappo colorito, uino saporito, auocato eloquente, femina continente.
Questo mondo e una gabba da matti
Qual è la madre tal è figliola.

Parola poco

Roma.

Roma tien le mura innacherate.
Razza di cani amor di cortigiani robba di villani non dura più di tre anni.
Ricchezza mal disposta a pouerta s'auosta.
Si come dal mar uasto nasce il sole cosi nasce da donna molto male.
Sol di parole amico non uale un fico.
Se l'occhio non mira il cuor non suspira.
Sanita senza denari e meza malatia
Sapienza di pouer huomo, bellezza di puttana, e forza di fachino non uagliono un quatrino.
Se diremmo mal d'altri altri diran di noi
Se fossimo tutti di nero uestiti saremmo tutti Teatini o Giesuiti.
Se giouanne sapesse, ed il uecchio potesse, non è cosa che non si facesse.
Si posta rispetto al can per il padrone.
Seruo d'altri si fa, chi due il segreto a chi non lo sa.
Se Saran rose fioriranno e se saran spine pungieranno.
Se i saui non errassero i matti s'impiuarebbero.
Si riuontrano gli huomini mà non le montagne.
Si stima per riso quel, chi ha denari assai.

Tante teste tanti ceruelli.
Tanti paesi tante usanze.
Tempo perduto mai si racquista
Tanto è amar e non esser amato quanto risponder senza esser dimandato.
Tanto è mal che non mi nuoce quanto è il ben che non mi gioua.
Tanto ual l'homo quanto si stima
Tra due pultroni il uantaggio è di chi prima cognosce l'altro.
Tre cose fanno l'huomo ricco guadagnare e non spendere, promettere e non attendere accatar e non rendere. Teni ogni un per buono e non si fidar di nessuno.
Tre sono mal maneggiate gl'Vcelli in mano de fanciulli, li giouenni in mano di uecchi ed il uino in mano delli imbriachi
Val più testimonio di uista che cento d'udità
Una mela marcia ne guasta cento.
Una rondine o un fior non fanno prima uera.
Veggion più quatro occhi che due.
Vesti caldo mangia poco beui assai e uiuerai.
Un bel morir tutta la uita honora.
Un Conte senza terra è come fiasco senza uino
Un buon pentirsi non fù mai tardi.
Vouo senza sale non fa ne ben ne male.
Una man laua l'altra e tutte due il Viso
Una buona imbriacatura noue giorni dura
Un legno non fu fuoco, e due ne fanno poco e tre le fanno tale ch'ogn'un si può scaldare.
Un uitio non punito suol crescere infinito.
Un semina l'altro ricoglie.

Summa lento proueniunt gradu.

Le trenta perfettione delle donne degne d'osseruatione.

3 Bianchi. Carne, Denti, e Faccia.
3 Negri. Occhi, Ciglii, e Peli di petignione.
3 Rosse. Labra, Guancia, et Ogni.
3 Longhe. Persona, Capelli, e Mani.
3 Corti. Denti, Orecchie, e Piedi.
3 Largo. Petto, Schina, e Fronte.
3 Stretto. Bocca, Natura, e Cintura.
3 Grosse. Cosce, Culo, e Natura.
3 Suttile. Capelli, Labra, e Dotta.
3 Piciolo. Bocca, Naso, e Mammelle.

Per la Donna quando perde la Virginita.

Przyiaciele iusz to pono
Sadzawkę iey wyłowiono
Iusz oto sie po połowie
Przesuszaią na iey głowie

---

ist wyżej f. 111. Vervex cum puero, puer alter sponsa maritus.
Cultello flammis fune legone cadunt.

Baran, Chłopiec, y Drugi, Mąż z Żoną iedyną
Nożem, Ogniem, powrozem, y Motyką giną.

2. Cesar fer quatuor Tritos dat Regia Domus
Bauarus affinis Gallia Conte canit.
Quae feceris Parentibus eadem a liberis expecta.

INSTYTUT OSSOLINSKIEGO

